Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 74. évfolyam, 18. szám ■ 2009. május 3. ■ Húsvét ünnepe után 3. vasárnap Ára: 250 Ft

„Megtanultam komolyan venni, hogy nekünk csak azzal kell foglalkoznunk, ami aznapra adatott feladatként. S most, hogy a tizennyolc évre visszatekintek, látom, végig »sínen volt« az életünk.”
Anyák napi interjú *10. oldal*

„Az alapító nagyon fontosnak tartotta, és amikor egyszer megkérdezték tőle, nem kellene-e beletenni a cserkészetbe a vallást, azt felelte, nem kell, mert már benne van.”
Honpolgárnevelés Bi-Pi módra *8–9. oldal*

„Nem próbálta meg a menekülés mások életét is kockáztató útjait. A költészet érdekelte. Ott, akkor is, ezt akarta befejezni, hibátlan tökéletességgel.”
Radnóti Miklós emlékezete *6. oldal*

Könyvterjesztés a templom falain kívül *7. oldal*
Finn–magyar testvér-egyházmegyei kapcsolat *4. oldal*
Boldogok-e az irgalmasok mifelénk? *11. oldal*
Klímaváltozás: felelősségünk – lehetőségünk *5. oldal*
Táncról szóló töredék *14. oldal*
Férfimisszió Veszprémben *13. oldal*

A SZERZŐ FELVÉTELE

„Élő víz-szintfelmérés”

Tizennyolcadik országos evangélikus hittanverseny

„Hogyan mentette meg Jézus a süllyedő Pétert?” „Lót melyik folyónak a partján telepedett le? „Hány oszlopcsarnoka volt a Betesdának?” – néhány ízelítő kérdés az április 25-én lezajlott országos hittanverseny döntőjének feladataiból. Az egyházunk ifjúsági és gyermekosztálya által szervezett seregszemlén mintegy háromszáz gyermek (közöttük tizenketten Erdélyből) mérte össze tudását a zuglói gyülekezet és az Evangélikus Hittudományi Egyetem termeiben – ezúttal vízzel kapcsolatos bibliai történetekből.

A négy korosztályban hetvenhét, négyfős csapatban induló hittanos izgatottan vette kézbe – *Baranka György* nagytarcsai lelkész áhítata után – a feladatlapokat, amelyek változatos formában mérték fel a tanultakat. Betű- és keresztrejtvény, labirintus, tesztfeladat és titkosírás – amely azonban mégis mind egyfelé, az „Élő Víz”, Jézus Krisztus felé irányította a figyelmet.

A tizennégy, egyházi iskolából jött csapat és a gyülekezetekből a döntőbe került gyermekek külön mérték össze tudásukat. A délutáni eredményhirdetésről senki sem távozott üres kézzel: *Pál Marietta* gyermekreferens a helyezettek oklevelei, serlegei és jutalmai mellett emléklapokkal és apró ajándékokkal köszönte meg a versenyző gyermekek részvételét.

■ Boda Zsuzsa

Eredmények a 8. oldalon

Amikor utolér az árnyékunk

Kárpát-medencei cserkésznap Szent György neve napján

Párhuzamosan négy helyszínen – Szerencsen, Szent György-hegyen, Szombathelyen és a határ túloldalára eső Révkomáromban – zajlottak az elmúlt hét végén a Kárpát-medencei cserkésznap rendezvényei. Országhatárt átívelő programsorozatot eddig még nem, országos cserkésznapot azonban már szervezett a Magyar Cserkészszövetség. Az elsőt 2007-ben, a mozgalom születésének századik évfordulója alkalmából rendezték meg, a tradicionális Szent György-napi fogadalomtételek idejéhez igazodva. (Katolikus hagyomány szerint Szent György a cserkészek védőszentje.) Ilyenkor már többnyire az időjárás is kedvez a szabadba tervezett, a cserkészek munkaágait (természetjárók, barlangászok, regös-, vízicserkészet stb.) is megjelenítő programoknak.

Az idén programsorozattá fejlődött események sorát márciusban a szegedi kezdte az árvízi emléknappal, majd április 18-án Szamosújváron tartottak rovásírásversennyel egybekötött cserkésznapot az erdélyországi magyar cserkészek. A sort a (Szent) Györgynapi programok zárták az említett négy helyszínen, melyeket *Solymosi Balázs* országos vezetőtiszt és *Buday Barnabás,* a Magyar Cserkészszövetség elnöke is meglátogatott.

Részletek a 8–9. oldalon

Közös felelősség

■ Prőhle Gergely

Az elmúlt napokban a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Általános Iskolában készült rejtett kamerás felvételektől volt hangos a sajtó. Újságcikkek, televíziós tudósítások, reggeli magazinműsorok sulykolták a vádat: az egyházi iskolában nemkívánatosak a roma származású gyerekek. Az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány által készült felvételek professzionálisan kidolgozott sajtókampány keretében jutottak el a médiumokhoz, a kézhez kapott felvételek könnyebb értelmezéséhez pedig segítséget nyújtott a még mindig legnagyobb példányszámú országos napilap újságírójának cikke – tele csúsztatással.

Sokan teszik fel a kérdést, hogy vajon a rejtett kamerás felvételek megfelelnek-e az általános sajtóetikai elvárásoknak. Ha az olvasó egyértelmű nemmel válaszolna a kérdésre, ne magában keresse a hibát, ugyanakkor a bulvármódszerek elterjedése nyomán az utóbbi években egyre inkább polgárjogot nyert ez az alapvetően tisztességtelen eljárás. Tetszik, nem tetszik, a nemtelen eszköz önmagában nem zárja ki, hogy nemes cél érdekében jár el egy jogvédő alapítvány. Sőt az sem zárható ki, hogy a nemtelen eszközzel valódi jogsértést, etnikai megkülönböztetést leplez le.

Az első híradás megjelenésének napján felkerestem a kezdeményező alapítványt, hogy megnézhessem a leleplező erejűnek vélt felvételeket. A videón két különböző ember, az iskola igazgatónője, illetve – a másik esetben – helyettese tárgyal két különböző emberrel. Egyikük egy kalapos, roma férfival, másikuk egy jól öltözött, nem roma apukával. Már önmagában ez a tény is nehezen összevethetővé teszi a két jelentkező ügyét, noha igaz, hogy mindkét édesapa második osztályba szerette volna átíratni gyermekét. Szögezzük le: mindkét beszélgetés ugyanúgy végződött: a cigány férfinak telefonhívást ígért az igazgatónő, ha üresedés lenne, a helyettes pedig megadta az ügyben egyedül illetékes igazgatónő elérhetőségét. Se egyértelmű elutasítás, se egyértelmű ígéret nem hangzott el, etnikai alapú hátrányos megkülönböztetés tehát senkit sem ért.

Tény, hogy a jelentkezések kapkodós időszakában az igazgatónő kevésbé volt előzékeny a roma férfival, mint helyettese a Budapestről állítólag Szarvasra költöző, a bekamerázott látogatáskor épp szakmai kiküldetésben járó s akkor csak sebtiben „beugró” nem roma sorstársával. „Szeretettel várjuk” – mondta a helyettes a városba költözés hallatán, említést tett az óvodáról is, de mindennek ellenére az igazgatónő illetékességébe utalta a kérdést. A „beugró” apuka akkor még rátett egy lapáttal, megemlítve szarvasi evangélikus felmenőit. Így is meg kellett elégednie a telefonszámmal.

Természetesen fel lehet vetni, hogy vajon a roma apukát miért nem kínálták kávéval, miért nem emlegették neki is az óvodát, vajon miért nem maradéktalanul azonos „protokoll” alapján zajlik egy ilyen beszélgetés. Esetleg emberi gyengeségnek minősíthető az, hogy egy kevésbé pallérozott, kalapban ülő férfival kevésbé gördülékeny a kommunikáció, mint az udvarias, „snájdig” budapesti apukával.

> **A mi nyilatkozatunk, a szarvasi cigány önkormányzat elnökének vagy az iskolában tanuló roma gyerekek szüleinek támogató megnyilatkozásai alig jelentek meg.**

Egy azonban bizonyos: a felvétel alapján nem lehet intézményesített rasszizmust vizionálni! Különösen akkor nem, ha tudjuk azt, amit a legtöbb médium elhallgat: az iskolában tízszázalékos a roma tanulók aránya. Arról nem is beszélve – és erről végképp nem szólnak a híradások –, hogy a roma apuka a város másik evangélikus iskolájából akarta átíratni gyermekét…

Az országos presbitérium gyorsan reagált, kiadott nyilatkozatában minden etnikai megkülönböztetést elítélt, és erre intette az egyház tagjait is, a rejtett kamerás módszert ugyanakkor tisztességtelennek minősítette. A médiakampány ellensúlyozásában egyre olvasottabb evangélikus honlapunk szerkesztőjétől a nyugdíjas püspökig mindenki részt vett, ám hatékonyságunk így is messze elmaradt a jogvédő alapítványétól. A mi nyilatkozatunk, a szarvasi cigány önkormányzat elnökének vagy az iskolában tanuló roma gyerekek szüleinek támogató megnyilatkozásai alig jelentek meg.

Az oktatásiintézmény-vezetők múlt hét végi balatonszárszói összejövetelén közösen igyekeztünk levonni a tanulságokat. A cigánykérdés egyre aggasztóbb eszkalálódása a jogvédőket is egyre elszántabbá teszi. A romaügyben csakúgy, mint a közrend fenntartásában nem sok eredményt felmutatni képes államhatalom helyett a civil társadalomra és az egyházakra is jelentős szerep hárul abban, hogy a helyzet további kiéleződését megakadályozzuk.

Fontos, hogy e közös felelősségnek mindnyájan tudatában legyünk, és kár, hogy a roma jogvédők – fölösleges ellentétet gerjesztve – a szarvasi iskolában inkább a felelőtlenséget választották.

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk, aki az élet örömét ajándékoztad nekünk, könyörgünk, hallgasd meg imádságunkat!

Könyörgünk azokért, akik nem tudnak örülni az életnek. Könyörgünk azokért, akiket testi-lelki szenvedések keserítenek meg; azokért, akik elviselhetetlen fájdalommal küzdenek; azokért, akik az élet benned kiteljesedő távlatának hiánya miatt örömtelenek. Jézus Krisztus feltámasztásával megnyitottad az emberi életet az örök élet távlata felé. Segíts mindnyájunkat, hogy ennek a távlatnak a fényében láthassuk mindazt, ami földi életünkben ér bennünket, és segíts, hogy az örök élet öröme átragyogjon életünkön.

Könyörgünk egyházadért, gyülekezetünkért. Ne engedd, hogy a mindennapi gondok, félelmek elvegyék tőlünk azt a kincset, amelyet egyházadra bíztál. Ne engedd, hogy jelenkori bajaink és félelmeink elhomályosítsák evangéliumod tiszta fényét közöttünk. Tarts meg minket a benned örömre találtak és neked hálát adni képesek közösségének.

Könyörgünk szeretteinkért, most különösen is az érettségi vizsga előtt álló fiatalokért. Te segítsd meg őket, hogy minden izgalom és félelem ellenére számot adhassanak mindarról az ismeretről, tudásról, készségről, amellyel megajándékoztad őket tanulmányaik alatt. Könyörgünk tanáraikért is, segíts nekik, hogy a hiányosságok mellett a megkezdett jót is észrevegyék diákjaikban. Könyörgünk azért, hogy fiataljaink a tudásban és ismeretben való növekedés mellett a benned való hitben és örömben is növekedhessenek.

Könyörgünk az egész világért! Félelemmel és aggodalommal nézünk körbe teremtett világodban és az emberi társadalomban, de segíts meglátnunk azt is, aminek örömre és tevékeny felelősségvállalásra kell indítania minden embert.

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy élettel és életörömmel akarsz megajándékozni minden embert jelenében és a benned való örökkévalóság távlatában Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Krisztus valóban nagyszerű örömöt ígér itt a tanítványainak. »Ismét meglátlak majd titeket«, mondja. Ez történt húsvét szent ünnepén, amikor a tanítványok új, örök élet ábrázatában látták meg Urukat. Ugyanígy lát meg minket is a Krisztus. Szívünk pedig örvend, mikor feltámadását magunkra vesszük, s látjuk, hogyan győzte le javunkra a bűnt, halált és ördögöt, hogy általa mi is örökké éljünk. Ez az igazi, örökre megmaradó öröm, amely minden szomorúságot örömre vált, és amelyet soha senki nem vehet el tőlünk."

▶| *Luther Márton:*
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP (JUBILATE) – 1THESSZ 5,16–24

Prófétai szó

„Bizony, bizony, mondom néktek, hogy ti sírni és jajgatni fogtok, a világ pedig örül…" (Jn 16,20) – halljuk Jézus prófétai szavát *Jubilate* vasárnap evangéliumában.

„A Lelket ne oltsátok ki, a prófétálást ne vessétek meg" – inti Pál apostol a Thesszalonikában élő gyülekezetet. Mert ahol a prófétálás Lelke visszavonul, ott hallgatnak a próféták; ahol viszont megvetik a prófétálást, ott visszavonul a prófétálás Szentlelke.

Vajon azért tűntek el oly hamar az egyház életéből az apostoli korban még fel-felbukkanó – lásd Agabosz (ApCsel 11,28; 21,10) – próféták, mert az egyház népe nem fogadta meg Pál intelmét, és a Lelket kioltotta? Azért vonult vissza a prófétálás Lelke, mert megszomorodott, látva, hogy az egyház népe egyre csak megveti a prófétai szót? Vagy azoknak van igazuk, akik a kérdést elutasítják, és azt mondják, hogy az új szövetség korában a prófétálás nem más, mint a Krisztusról való tanúságtétel, és ez az egyházban soha nem némult el? Nem hiszem, hogy helyes a kérdés élét így elvenni. De ma inkább arról próbáljunk számot adni, hogyan viszonyul az egyház, hogyan viszonyulunk mi magunk Jézus prófétai szavához: *„Bizony, bizony, mondom néktek, hogy ti sírni és jajgatni fogtok, a világ pedig örül…"*

Mindig vannak, akik egyoldalúan a prófétai mondat folytatásra teszik a hangsúlyt: *„…ti szomorkodtok, de szomorúságotok örömre fordul."* Majd hozzáteszik, hogy ez az ígéret húsvétra vonatkozik: akkor a tanítványok újra meglátják majd Jézust, akit „egy kis ideig" – nagypéntek estétől – nem láthattak.

A próféciák természetéhez tartozik, hogy egyszerre több időről szólhatnak, és több szakaszban teljesülhetnek. Az ószövetségi próféciák nagy része is „többütemű". Egyszerre utalnak egy belátható, közeli eseményre, és egy olyanra, amely csak egy későbbi korban fog bekövetkezni. A teljes szövegkörnyezetet figyelembe véve csak így érthető helyesen az utolsó vacsorán elhangzott jézusi prófécia is. Egyrészt húsvétkor már beteljesült. A feltámadt Krisztussal találkozó tanítványok örömét többé semmi nem veheti el. De ez nem zárja ki, hogy húsvét, de még inkább pünkösd után váljék – földi körülményeit tekintve – igazán nyomorúságossá, üldözésekkel és más testi-lelki szenvedéssel telivé az életük.

Az apostolok mindezt örömmel elfogadták Krisztusért és az ő evangéliumáért. Hitték, hogy számukra földi életük végéig, az egyház számára pedig Krisztus dicsőséges második eljövetelének napjáig tart az a „kis idő", amíg testi szemmel nem láthatják az Urat, de akkor szomorúságuk majd abban az értelemben is örömre fordul, hogy többé a külső környezet sem lesz forrása semmilyen gyötrelemnek vagy szenvedésnek.

Többé-kevésbé hasonlóan gondolkodott az első századok kereszténysége is. Tíz véres üldözési hullámot éltek át annak bizonyosságával, hogy Jézus jövendölése teljesedik be rajtuk: e világban nyomorúság lesz az osztályrészük. Az állhatatossághoz pedig az ígéret adta nekik az erőt: végül meglátják feltámadt és megdicsőült Urukat, és szomorúságuk akkor örömre válik.

A Nagy Konstantin-féle fordulat után a kereszténység szakított ezzel a szemlélettel. Elutasították, hogy

A VASÁRNAP IGÉJE

osztályrészük itt a földön feltétlenül nyomorúság kell hogy legyen. Legfeljebb a szerzetesek tartottak ki emellett, sokszor kétségtelenül torzult formában, maguk választotta műnyomorúságra téve fogadalmat.

Később, az ellenreformáció idején hitvalló eleink ismét ízelítőt kaptak abból, hogy a Krisztus-követés a földön bizony nyomorúsággal és üldöztetéssel jár. Az uralkodó által meghirdetett vallási türelmet követően azonban a reformáció egyházainak hívő népe is kezdte elutasítani a jézusi prófécia tartalmát, és életét azzal a meggyőződéssel próbálta élni, hogy hitével egyáltalán nem összeegyeztethetetlen a földi nyomorúságok elkerülése.

Ez aztán a biblikus teológia és a racionalizmus összebékítése mellett hasonló erkölcsi kompromisszumokhoz vezetett, mint amilyeneket a konstantini fordulat utáni kereszténység kötött. Jézus prófétai szavának ilyen formában való megvetése és a reformáció évszázadára minden üldözés ellenére jellemző eleven egyházi élet tradicionalizálódása és láthatóan Lélek-hiányossá válása között kár tagadni az összefüggést.

De ma mindenekelőtt a magunk hitéről kell számot adnunk. Mi talán nem utasítjuk el zsigerből, hogy ha Krisztus hű követői akarunk lenni a földön, akkor nekünk is számolnunk kell Jézus próféciájának igazával: *„Bizony, bizony, mondom néktek, hogy ti sírni és jajgatni fogtok, a világ pedig örül"?* „Felvilágosult" teológusaink nem próbálják minden erővel cáfolni az apostolok által hirdetett és reformátorunk, *Luther* által feleleventett igazságot, hogy a hívők élete itt a földön nem lehet más, mint keresztkövetés? Félek, nem jár messze az igazságtól az a „maradi" angol teológus *(H. R. Niebuhr),* aki a mai keresztény közgondolkodást így jellemzi: „Egy harag nélküli Isten a bűn nélküli embereket az ítélet nélküli országába vitte be egy kereszt nélküli Krisztus szolgálata által."

Komolyan vesszük-e, hogy a világ soha nem fordul, mert nem is fordulhat elismeréssel Krisztus hűséges követői felé? Komolyan vesszük-e és vállaljuk-e, hogy ha valóban úgy követjük Krisztust, ahogy azt a *Hegyi beszédben* ő maga hirdette meg, akkor ebben a világban elkerülhetetlenül elutasítás, megvetés, nyomorúság és üldöztetés lesz a részünk? Vagy megvetjük a prófétai szót, és egy kereszt nélküli Krisztust próbálunk követni, gondosan kitérve minden lemondás, megaláztatás és szenvedés elől, amelyben a hit hűséges megélőinek azzal a reménységgel van részük, hogy szomorúságuk egy napon örömre fordul?

A hit és a Szentírás értelmezésének gyakran egymásnak ellentmondó, egymást kizáró sokféleségében nem árt megszívlelnünk Pál tanácsát: *„…mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg, a gonosz minden fajtájától tartózkodjatok."*

■ Véghelyi Antal

Imádkozzunk! Jöjj, Szentlélek, óvj meg minket minden hamis tanítástól, és segíts mindvégig igaz hitben járni. Ámen.

»KIEGÉSZÍTŐ KÖTET«

Az énekeskönyv alapjaira építve

▶ ***Evangélikus énekeskönyvünk* megjelenésekor (1982) korszerűségre és sokoldalúságra törekedett. Azon túl, hogy megújította a gyülekezeti énekkincset, több területen is új lehetőségek felé indította el egyházunk istentiszteleti életét. Negyed század elmúltával, a liturgikus megújulás kapcsán vállalkozhattunk arra, hogy az énekeskönyv kínálta lehetőségek közül néhányat gazdagabban is kibontsunk. Így állt össze az *Evangélikus istentisztelet – Gyülekezeti liturgikus könyv* (GyLK) anyaga: építve az énekeskönyv alapjaira és kiegészítve azt bizonyos területek gazdagításával.**

Talán nem szorul magyarázatra az a tény, hogy egy-egy énekeskönyv nem csupán verses énekek tára. A *gyülekezeti énekeken* kívül tartalmaz *istentiszteleti rendeket, imádságokat* és olyan énekeket is, amelyek nem verses szövegűek, hanem pontosan hordozzák a Biblia és a liturgia szövegét: ezeket hívjuk *liturgikus énekeknek.* Tekintsük végig, hogy a két kötet mennyire tölti be ezt a négy funkciót.

Istentiszteleti rendek. Az 1982-es énekeskönyv elején is megtaláljuk az akkori istentiszteleti formák vázlatos leírását, és a *Gyülekezeti liturgikus könyv* első harmada is istentiszteleti rendeket tartalmaz. Újdonság az, hogy az eddiginél jóval bővebben, magyarázatokkal kiegészítve olvashatjuk itt az istentiszteleti rendeket, így mindenki pontosan követheti a megváltozott vagy teljesen új istentiszteletek menetét. A részletes leírás segít abban is, hogy tudatosítsuk magunkban a liturgia egyes elemeinek jelentését, értelmét.

Liturgikus énekek. Nagy újítás volt 1982-ben, hogy az énekeskönyvbe bekerülhetett néhány gregorián tétel és recitált zsoltár is. Megismerhettük így a liturgikus éneklés elemi formáit. E részben a szerkesztők akkor elsősorban német minták nyomdokain haladtak. Azóta az egyházzene kutatói nagymértékben feldolgozták és kiadták a magyar evangélikusság saját liturgikus énekkincsét.

Természetes, hogy a *Gyülekezeti liturgikus könyv* a magyar anyagból válogatva gyarapítja jelentősen a li-

CANTATE

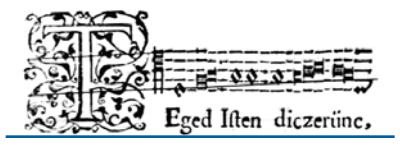

turgikus énekek számát. A kiválasztás szempontjai közé tartozott, hogy a dallamok könnyen megtanulhatóak legyenek. Néhány tétel ugyan zeneileg összetettebb, megszólaltatásához kis énekkarra van szükség, de a gyülekezetnek ilyenkor is van módja a bekapcsolódásra: egy-egy visszatérő részlettel vagy ismert korállal felel a kar énekére. A bőséges zsoltárválogatás megelevenítheti imádságos életünket. Közösségben énekelhetjük vagy fennhangon mondhatjuk e zsoltárokat, de alkalmasak arra is, hogy egyéni elcsendesedéskor, csendes imádságként olvassunk belőlük.

Verses énekek. A közel ötszáz verses ének és még hatvannégy bibliaórai ének képezi az énekeskönyv legterjedelmesebb részét. Bőséges anyag ez, melyben bizonnyal találunk énekelnivalót a legkülönbözőbb témájú istentiszteletekre. Éppen ezért a GyLK csak jelzésszerűen (harmincöt korállal és harminc verses zsoltárral) gyarapítja a gyülekezeti énekek számát. Itt is elsődleges szempont volt a régi magyar énekek újrafelfedezése. Ezentúl csak egy-egy érdekesség, eddig kényszerűen mellőzött ének és néhány, a magyar protestáns gondolkodást (valamint a magyar nyelvet) alapvetően befolyásoló genfi zsoltár került a kiegészítő kötetbe.

Tanítás és imádságok. Az énekeskönyvet gazdag imádságos rész zárja. Lényegre törő rövid tanítások tagolják az imádságos fejezeteket. A GyLK az *Ágostai hitvallás* kivonatos közlésével és a közösségben mondható sekrestyeimádságokkal egészíti ki ezt a részt.

A *Gyülekezeti liturgikus könyvet kiegészítő kötetnek* hívjuk, hiszen nem váltja fel eddigi énekeskönyvünket, hanem azzal együtt, a mellett használható. Amiben az énekeskönyv kellően bőséges anyagot kínál, az csak jelzésszerűen jelenik meg a *Gyülekezeti liturgikus könyvben,* s amiben az énekeskönyv szegényesebb, abból a kiegészítő kötet tartalmaz többet.

■ Bence Gábor

Az Evangélikus Élet 2005., 2006., 2007., 2008. és 2009. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Hálaadásnak indult, templomszentelés lett…

Az Esztergomi Evangélikus Egyházközség vezetősége nemrégiben úgy döntött, hogy miután befejezték épületeik felújításának első ütemét, és lezártak egy négyéves időszakot, április 26-án úrvacsorás hálaadó istentisztelet igehirdetői szolgálatára hívják meg *Ittzés János* püspököt. Amikor viszont számot vetettek azzal, hogy milyen jellegű felújítás történt – szinte az utolsó pillanatban –, úgy döntöttek, legyen templomszentelés szerény ünnepükből…

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke a vasárnap epistolája, Jak 5,16–20 alapján a testvéri közösség és az egymásért való imádkozás fontosságáról beszélt. Mint mondta, ez az ünnep akár edzőtábora is lehet a lelki építkezésnek.

Az igehirdetés után *Kalmár Zoltán* felügyelő foglalta össze az elmúlt négy év munkálatait, amelyek a templomot, a gyülekezeti termet, a lelkészlakást és az udvart érintették. Nyílászárókat cseréltek, tetőt szigeteltek. A parókia tetőterében felújították a fürdőszobát, egy lakószobát, valamint az előteret. Az épületek körül kiépítették a csapadékvíz-elvezető csatornát, felülvizsgáltatták az elektromos hálózatot. A gyülekezeti teremnél több helyen a vékony gipszkarton fal helyett téglafalat emeltek. Valamint hosszú mérlegelés után a félig kész galériát elbontották.

A templom rendezése kívánta a leghosszabb időt, mivel a felújítás tervezési munkát igényelt. A templomot a gyülekezet nem érezte magáénak, és állapota műszakilag is sok problémát vetett fel. Szerették volna elérni, hogy városi környezetbe illő, letisztult formájú, az eredetit visszaadó megjelenésű, szélfogóval rendelkező és evangélikus hangulatú legyen. Ez majd a templomtorony megépítésénél látszik teljesen.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Legelőször, 2005-ben a templompadokat hozatták rendbe, hiányzó burkolólapokat, lábazati szegélyeket, szószékpadlózatot pótoltak. Az összes nyílászárót kicserélték, s a templom egyik ékességeként színes, Luther-rózsás üvegablakot helyeztek el. Az oldalhajót egybenyitották a főhajóval, és a biztonságos csapadékvíz-elvezetés érdekében az előbbinek a teljes tetőzetét kicserélték. Választófallal biztonságos szélfogót alakítottak ki, ezáltal napközben megnyithatják a templomot.

Klimentné Ferenczy Andrea, a gyülekezet lelkésze lapunknak elmondta, hogy tervük az országos egyház támogatásával készült, és hogy szeretnék folytatni a munkálatokat. A templom megújulása a tervezett új toronnyal válik majd igazán látványossá.

■ MENYES GYULA

Lángoló jelentés

Egyházkerületi közgyűlés délen

Idén Tótkomlóson tartotta tavaszi közgyűlését a Déli Evangélikus Egyházkerület. Az április 24-re meghirdetett tanácskozást – mivel dátum szerint éppen egybeesett a település városnapjával – a templomban megtartott ünnepi istentisztelet előzte meg.

A hivatalos ülés a gyülekezeti házban *Szpisák Attila* helyi lelkész áhítatával vette kezdetét. A testület tagjai elsőként *Gáncs Péter* püspök és *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő éves jelentését hallgatták és vitatták meg. Mindketten hangsúlyt helyeztek a lelkészi munka komolyan vételére, melynek egyik jele a *canonica visitatio* elfeledett gyakorlatának felélesztése a kerületben.

Gáncs Péter többek között ismertette a kerület idei kitüntetettjeinek névsorát (ők a májusi missziói napon vehetik majd át díjaikat), illetve bemutatta a küldötteknek *Jóné Jutasi Angelikát,* a püspöki hivatal új irodavezetőjét.

A felügyelő asszony az elmúlt évben tett gyülekezetlátogatások tapasztalatainak összegzésén túl megemlítette: a sokat emlegetett válsághelyzet szükségszerűen magával kell, hogy hozza az egyházi diakóniai munka újragondolását és átalakítását is. Hogy az előterjesztés mennyire lekötötte a hallgatóság figyelmét, azt jelzi az a nem kis derültséget kiváltó epizód, amikor is az előre megküldött jelentés részleteit elmélyülve tanulmányozó *Ribár János* esperes kezében az asztalon égő mécsestől egyszer csak lángra kapott a papírlap. „Egyértelmű véleménynyilvánítás” – hangzott a teremben innen is, onnan is.

Az elnökség jelentéseinek elfogadása után *Szabóné Mátrai Marianna* adott részletes értékelést az előzőleg bekért éves lelkészi jelentésekről. A püspökhelyettes rámutatott: a visszatekintés egyben önértékelést, szembenézést is jelent, ugyanakkor nem csupán az elmúlt év eseményeinek számbavételére van szükség, de jövőbe mutató munkatervre, vagyis a gyülekezeti célok megfogalmazására is. Az elemzésből a hallgatók képet kaphattak a kerület nagyon különböző helyzetű és adottságú gyülekezeteinek örömeiről és gondjairól.

A továbbiakban *Káposzta Lajos* egyházkerületi GAS-előadó, *dr. Font Éva* kerületi ügyész, valamint *Aradi György* egyházkerületi missziói lelkész beszámolóját hallgathatták meg a jelenlévők. *Smidéliusz András* püspöki titkár a gyülekezeti hírlevelek előzőleg kiírt „barátságos mérkőzésének” eredményeit ismertette: az eltérő adottságok szerinti kategóriákban a Gerendás–Csorvási Társult Evangélikus Egyházközség hírlevele, az *Orosházi Harangszó* és a *Kőbányai Harangszó* végzett az első helyen a versenyben. A színvonalas munkáért az elnökség értékes ajándékokkal mondott köszönetet az újságok szerkesztőinek.

Végül a kerület mátraszentistváni telkének lehetséges hasznosításáról tanácskozott a testület. Káposzta Lajos nyugalmazott esperes egy kerületi pihenőházról szóló koncepciótervet terjesztett elő, melynek megvalósíthatóságát a jövőben szakértők bevonásával mérlegeli a közgyűlés.

■ S. A.

Otthon idegenben

ÉGTÁJOLÓ

A fenti címmel rendezték meg Németországban, a Majna-parti Frankfurttól száz kilométerre északra fekvő Holzhausenben az ötvenedik, jubileumi EMEIK-konferenciát.

De mi is az az EMEIK? Legjobb, ha a választ a konferencia képviselői adják meg. Az Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia honlapján ez a rövid bemutatkozás olvasható *(http://church.lutheran.hu/emeik/): „A nagyheti Ifjúsági Konferencia 1960 óta minden évben megrendezésre kerül. Európa különböző országaiból gyűlünk egybe, protestáns fiatalok, családok és idősebbek is, hogy a keresztyén hitben, a magyarságtudatban erősödjünk, és a közösség élményével gazdagodjunk. Sokak számára jelentett eddig az Ifjúsági Konferencia örömteli találkozást hasonló helyzetben élő magyarokkal és fontos támaszpontot keresztyén hitükben.“*

Itt van előttem a honlapon is olvasható lista, amely felsorolja, hogy az első, 1960-ban a norvégiai Trysilben tartott konferencia óta milyen utat jártak be Európa-szerte, és mik voltak a témák, amelyek meghatározták az egyes alkalmakat. E rövid írás keretében nem sorolhatom fel a hosszú listát, de javaslom, hogy aki megteheti, nézzen utána a honlapon.

Imponáló történet sejlik fel előttünk a puszta felsorolásból is. A *Nyugati magyar irodalmi lexikon és bibliográfiában* pedig többek között ezt is olvashatjuk: *„Az EMEIK szellemi vezetői közé tartozott, illetve tartozik:* Cseri Gyula, Gémes István, Glatz József, Pátkai Róbert, Szépfalusi István, Terray László, Tóth János, Vajta Vilmos. *A szervezetből 1969-ben kivált idősebb tagok alakították meg az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetemet.“*

Azt már én teszem hozzá, hogy a konferenciák sikeréhez esztendőről esztendőre sok munkával járultak hozzá azok az ifjúsági lelkészek és a gyakorlati szervezésben részt vevő segítők, akiknek a nevét ugyan nem őrzik lexikonok, de akik nélkül nem jöhettek volna létre ezek az alkalmak.

Az ötvenedik konferencia sikeréért fáradozók közül azért két nevet szeretnék külön is megemlíteni: a Svájcban gyülekezeti lelkészként szolgáló *Joób Szilárd* evangélikus ifjúsági lelkész elsősorban a tartalomért volt felelős, az angliai *Jaskó Irén* református vegyészmérnök pedig gondos háziasszonyként a praktikus tennivalók terhét vállalta magára. Nekik és minden munkatársuknak mint a konferencia egyik résztvevője és előadója én magam is köszönetet mondok. Tudom, hogy minden résztvevő – különösképpen a Magyarországról érkezett evangélikus gimnazisták és református teológiai hallgatók – nevében is teszem ezt.

Mielőtt kicsit részletesebben szólok az összejövetel témájáról és előadóiról, még azt is elmondom, hogy az ifjúsági konferenciát megelőzte a 7. nyugat-európai magyar presbiteri konferencia, amely két napon át az aktuális tennivalók mellett elsősorban a magyar nyelvű szórványgyülekezetek istentiszteleti rendjeiről és az esetleges egységesítés lehetőségeiről tárgyalt. Két hazai előadót is meghívtak a liturgiai kérdések megbeszéléséhez: református részről *dr. Fekete Károly* debreceni teológiai professzor, evangélikus oldalról pedig én magam voltam a meghívott.

A presbiteri konferenciát lezárta, a nagyheti ifjúsági konferenciát pedig megnyitotta a közösen ünnepelt virágvasárnapi úrvacsorás istentisztelet, amelynek *Gémes Pál* evangélikus lelkész volt az igehirdetője. Ő – saját német szolgálata mellett – édesapjával, Gémes Istvánnal közösen végzi a stuttgarti magyar gyülekezetben a munkát.

Fordítsuk most figyelmünket a jubileumi konferenciára! Ahogy említettem, mostani írásom címéül a konferencia címét, fő témáját választottam. A meghívón a szervezők így hirdették meg a jubileumi alkalmat: *„A téma, »otthon – idegenben«, keresztyén és magyar sorskérdést vet fel. Ez volt meghatározó az EMEIK indulásakor és története alatt is. Az idegenbe került fiatalok a konferencia által egy darab otthont teremtettek, mely azóta is sok résztvevőt vonz. Az 50. konferencián ezért ezt a mindig időszerű kérdést vizsgáljuk meg: hogyan élhetünk idegenben otthon, és hogyan viseljük el otthon az idegenséget? Egyébként akárhol is élünk, mint keresztyéneknek e földön csak átmeneti otthonunk van.”*

A konferencia munkamódszere a már sokszor bevált hagyományos volt. A bibliatanulmány-sorozat, az előadások, sőt még az esti áhítatok is a nagyon gazdag téma egy-egy részletére irányították a figyelmet. Lehetőség volt délutánonként a napi részlettémák kiscsoportos megbeszélésére is. Négy délelőttön *Virágh Sándor* sárospataki református lelkipásztor tartotta a bibliatanulmányt *Mózes 1. könyvének* nagy családtörténete alapján. Az idegenbe szakadt József élete az „otthon idegenben” téma sajátos végiggondolására adott alkalmat és lehetőséget.

A még mindig délelőtt sorra kerülő előadás-sorozat a fő téma különböző összefüggéseire világított rá. Az *Otthon idegenben* szikáran koppanó főcímére ugyanis egymás után következtek a kérdést nem szűkítő, de minden esetben konkrét kontextusba helyező címek: *mint keresztény, mint magyar* (e kettő az én feladatom volt), majd az *emigrációban,* végül *kisebbségben.*

Az emigráció összefüggésében Gémes István evangélikus lelkész Stuttgartból osztotta meg velünk gazdag tapasztalatait, a kisebbségben való lét sajátos kérdéseiről a felvidéki Rozsnyóról érkezett *Badin Ádám* – az ottani gyülekezet presbitériumából éppen a közelmúltban kizárt – előadóművész testvérünk szólt. Az ő „helyzetjelentése” hallatán a konferencia egyik résztvevője részéről kezdeményezett spontán akció is elindult, amely egy nyilatkozattal az Európai Unió illetékeseinek figyelmébe ajánlotta a felvidéki magyar anyanyelvű evangélikusok nehéz helyzetét. (Vö. a múlt heti – április 26-i – *Evangélikus Élet Útitárs* mellékletének 1. oldalán megjelent *S.O.S., szlovákiai evangélikusok…* című írást.)

Egyik délután szép élményt jelentett a közeli Herbornban történt kirándulás. *Gárdonyi Zsolt* és fia, *Dániel* az ottani evangélikus templomban tartott koncerten örvendeztette meg a résztvevőket. A naponta más-más konferenciai részvevő által tartott esti áhítatok előtt változatos programú – például ifjúsági est, Ki mit tud?, Badin Ádám bábszínháza stb. – alkalmakat készítettek elő a szervezők.

Akik ott lehettünk, átélhettük a csodát: idegenben is otthon éreztük magunkat a Jézus köré gyűlt magyar anyanyelvű tanítványi kör közösségében. Isten éltesse az ötvenéves EMEIK-et – ad multos annos!

Ittzés János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

EvÉlet-est a zöld szigetről

Vannak helyek, amelyekbe az ember – ha egyszer felfedezi magának őket – mindörökre beleszeret. *Boda Zsuzsa* egyik ilyen „szíve csücske” Észak-Írország. A vonzalom a kilencvenes évek közepétől datálódik, amikor is fél évig Ballycastle-ben, a *Corrymeela* nevet viselő, a protestánsok és a katolikusok megbékélésén munkálkodó keresztény közösségnél önkénteskedett.

FOTÓ: LUKÁCS GABI

Hetilapunk szerkesztőségvezetőjének tavaly tavasszal újra lehetősége nyílt arra, hogy néhány hónapot „a zöld szigeten” töltsön. Akkor készített fényképeinek egy részét kiállítássá rendezte. A tárlat EvÉlet-est keretében nyílt meg április 22-én a Budapest IX. kerületi Fehér Páva étterem pincehelyiségében. Ez alkalommal a mintegy hatvan vendég képzeletben körutazást tehetett – ugyancsak a helyszínen készült, kivetített felvételek segítségével, készítőjük kommentálásával – az Ír-sziget északkeleti részén, a *Shamrock* zenekar jóvoltából ír muzsikaszó mellett. A képek május 4-éig láthatók a pincehelyiségben (Üllői út 7.). *(A Corrymeela központban folyó munkáról bővebben az* Evangélikus Élet *2008. augusztus 10-ei számának 6–7. oldalán olvasható,* Boda Zsuzsa *Észak-Írországban készített fényképeiből pedig a 2009. április 26-ai szám 6. oldalán látható ízelítő. – A szerk.)*

■ – VITÁLIS –

Finn–magyar testvér-egyházmegyei kapcsolat született

▶ **Együttműködési szerződést kötött április 26-án, vasárnap Kőszegen a Finn Evangélikus Egyház Mikkeli Egyházmegyéje és a Magyarországi Evangélikus Egyház Vasi Egyházmegyéje. A dokumentumot a két egyházi szervezet esperese, *Pekka Huokuna* és *Rostáné Piri Magda* látta el kézjegyével.**

A két ország evangélikus egyháza közötti kapcsolat a két világháború közötti időkre nyúlik vissza. A közös hit és az ősi nyelvrokonságból eredő kölcsönös szimpátia a távolság ellenére közel hozta egymáshoz a két ország híveit. A húszas évek végén indultak el az ösztöndíjascserék, finnugor lelkészkonferenciák szerveződtek, és a finn ébredési mozgalom is hatással volt a magyar egyházra.

A második világháború utáni kényszerszünet után a két ország evangélikusai újra egymásra találtak. Ma már országszerte mintegy ötven gyülekezet ápol testvérkapcsolatot finn egyházközséggel. Egyházmegyék között azonban most először köttetett együttműködés.

Az ismeretség a vasiak esetében is a kőszegi és a mikkeli-kertvárosi gyülekezet többéves kapcsolatában gyökerezik. A most megkötött keretszerződés azonban lehetőséget ad arra, hogy az egyházmegyék más gyülekezetei, kisebb közösségei között is minél szélesebb körű kapcsolatok épüljenek ki. Ahogy a mikkeli esperes köszöntőjében fogalmazott: a keretszerződés jóvoltából ma, amikor egyházaink a változás időszakát élik, a kis gyülekezetek is megtapasztalhatják az együvé tartozás érzését.

– Nem utazási irodaszerűen képzeljük el az együttműködést – fejtette ki véleményét a magyarul is jól beszélő Pekka Huokuna esperes. – A közös kezdeményezésekre máris vannak jó példák. Több fiatalunk itt járt tavaly a Szélrózsa találkozón, és azóta is tartják a kapcsolatot az interneten keresztül. Gyermekmunkaágvezetőnk tavaly három hétig volt tapasztalatcserén Kőszegen. Fontos, hogy a kapcsolat ne csak a lelkészek szintjén, hanem a hívek minél szélesebb körében kialakuljon, megismerjük egymás helyzetét, körülményeit.

FOTÓ: VETŐ ISTVÁN

A kelet-finnországi, kilenc gyülekezetet tömörítő Mikkeli Egyházmegye esperese azt is elárulta: számukra nagyon tanulságos a magyar gyülekezetekkel való találkozás. Finnországban ugyanis a lakosság túlnyomó többsége lutheránus, kiterjedt az egyházi intézményhálózat, sok a fizetett alkalmazott. Ugyanakkor az egyház válságos időket él, több tízezer ember fordított neki hátat az utóbbi években. A finnek számára hasznos tapasztalat, hogy Magyarországon kisebbségi létben, hivalkodó épületek és nagy adminisztrációs háttér nélkül is él az evangélikus egyház. A hit, az evangélium üzenete mindenhol ugyanaz.

A szerződéskötés alkalmából tett látogatás máris születendő kapcsolatokat körvonalaz. A tizenhét fős finn küldöttség tagjait más-más gyülekezeteknél szállásolták el, s vasárnap délelőtt több vasi faluban és városban a vendég lelkészek hirdettek igét. Rostáné Piri Magda vasi esperes asszony szerint a családok között erősödő barátság mellett a diakóniai és az ifjúsági munka lehetnek az együttműködés legfőbb területei.

■ Varga T. Krisztina

Levelek válság idején

Madari Gyula kötete elé

A Saulból lett Paulus Isten kiválasztott embere volt. *XVI. Benedek* pápa 2008–2009-re Szent Pál évet hirdetett az apostol születésének kétezredik évfordulója alkalamából. Ehhez kapcsolódóan jelent meg az idei esztendő elején *Madari Gyula Szent Pál apostol magyarországi levelei* című könyve, amelyet a Makrovilág Zarándokiroda adott ki.

A szerző tavaly júniusban kapott meghívást Damaszkuszba, a szírek által szervezett Szent Pál-ünnepségekre, és végigjárta az ott található szent helyeket. Ezen élmény hatására kilenc levél született…

Madari Gyula a mai magyar és világválság felett nemcsak kesereg, de levélparafrázisaival kiutat is próbál mutatni hívőknek és nem hívőknek egyaránt. Kilenc levélben (fejezetben) szólítja meg magyar honfitársait, az egyház tagjait, politikusokat és polgárokat, tőkéseket, munkáltatókat és munkásokat. Levelet intéz a modern gondolkodáshoz, a nevelőkhöz, a fiatalokhoz, az öregekhez, a betegekhez, elesettekhez és munkanélküliekhez, valamint a szülőkhöz, gyerekekhez, árvákhoz.

Írásaiban rámutat napjaink nem egy romboló hatású jelenségére, és felhívja a figyelmet – Pál apostol leveleiből vett idézetek segítségével –, hogy ezek mögött a Biblia tanításaitól, értékrendjétől való eltérés húzódik meg. „A mai magyar és a világ válságára (erkölcsi, pénzügyi és gazdasági) csak egyetlen, kizárólagos megoldás van: Jézus Krisztus és az ő apostola, Szent Pál tanítása” – vallja a szerző.

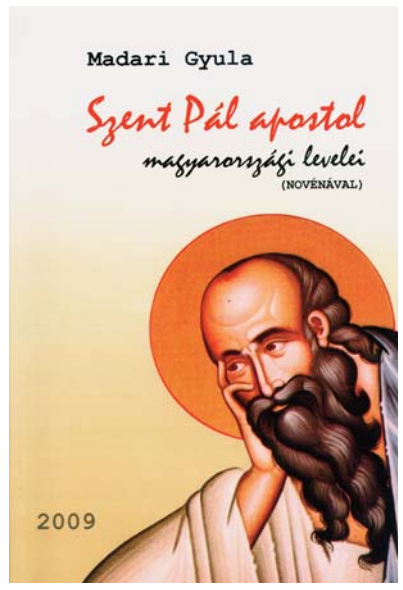

A katolikus zarándokiroda igazgatója könyvének második felében közzétesz – többek között – egy magyar történelmi keresztutat is, továbbá az apostol életrajzi adatai mellett a „jubileumi Szent Pál kilenced” is olvasható a kötetben.

■ Bzs

Madari Gyula: Szent Pál apostol magyarországi levelei (Novénával). Makrovilág Zarándokiroda, Budapest, 2009. Ára 1000 forint. Megvásárolható az utazási irodában: 1091 Budapest, Üllői út 7., Tel.: 1/215-0636

Missziós napok Telekgerendáson

▶ **Az elmúlt esztendőben elindított jó gyakorlatot folytatva másodízben rendezték meg Telekgerendáson április 24. és 26. között a „teleki családi napokat”. A *Liptákné Gajdács Mária* evangélikus lelkész vezetésével formálódó evangélikus gyülekezet tagjai, civil szervezetekkel összefogva, komoly áldozatvállalással készítették elő és bonyolították le a hétvége alkalmait.**

Gazdagító élményben lehetett részük mindazoknak, akik bekapcsolódtak a környező gyülekezetek lelkészeinek és ifjúsági együtteseinek közreműködésével, illetve a helyi szlovák klub bevonásával életre hívott programsorozatba. Gyermekek és felnőttek, sportot kedvelők és zeneszeretők, elcsendesedni vágyók és az irodalom iránt érdeklődők egyaránt válogathattak a gazdag kínálatból. *Gáncs Péter,* a Déli Egyházkerület püspöke és *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő a rendezvény első napján találkozott a helyi gyülekezettel.

A múlt század derekán az állami gazdaság köré szerveződött településen sokáig az általános iskolában tartottak istentiszteleteket. A rendszerváltozást követően az önkormányzat által adományozott telken 1992-re épülhetett fel az evangélikus templom. A kerület elnöksége is hangot adott abbéli örömének, hogy mára a közösség önállósulása és a presbitérium megválasztása került napirendre. A gyülekezet lelkésze utalt arra, hogy a másfél évtizede elvetett mag kezdi meghozni termését: idén négy fiatal és három felnőtt konfirmált a gyülekezetben.

A kötetlen fórumbeszélgetést evangélizációs alkalom követte Gáncs Péter igehirdetési szolgálatával.

■ S. A.

Stáció-stáció

A hazai magazinok és egyéb újságok kínálatában immár szép számmal találhatók egyházi és felekezetekhez közvetlenül nem kötődő vallási lapok is. Sajátos színfolt ezek között a 2006 augusztusa óta kéthavonta megjelenő *Stáció* vallási magazin. Az újság szerkesztőbizottsága április 23-án személyes találkozóra invitálta az érdeklődőket.

E lap különlegessége ökumenikus jellegében rejlik. Nemcsak a négy hazai történelmi egyház képviselteti magát minden lapszámban, de a „kisebbek háza tájáról” is rendszeresen érkezik híradás.

A *Stáció* magazin emellett fontos küldetésének tekinti a kulturális értékek továbbadását, valamint a pozitív példa nyújtását. Nem véletlen hát, hogy a lap támogatójának, a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a könyvesházában rendezett ankétra az április–májusi szám „címlaparcát”, a templomépítő polgármestert, *Rátóti Zoltán* Jászai Mari-díjas színművészt hívták meg vendégül. A vele folytatott beszélgetést *Platthy Iván* nyugalmazott államtitkár, elnöki tanácsadó, a *Stáció Alapítvány* elnöke moderálta.

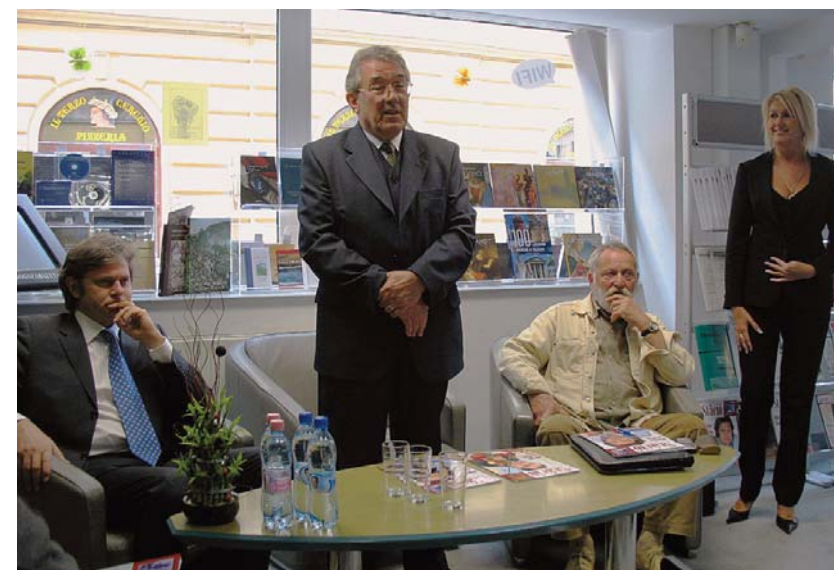

Rátóti Zoltán, Platthy Iván, Simon Sándor, a lap szerkesztőbizottságának elnöke és Váradi Hédi, a könyvesház vezetője

■ Boda Zsuzsa *felvétele*

EGYHÁZ ÉS EURÓPA

Klímaváltozás: felelősségünk – lehetőségünk

Az Európai Egyházak Konferenciája és a Püspöki Konferenciák Európai Tanácsa által megrendezett 3. európai ökumenikus nagygyűlés egyik fontos ajánlása az, hogy minden év szeptember 1. és október 4. között az egyházak imádkozzanak a teremtés megőrzéséért, és konkrét programokkal szorgalmazzák az életstílus olyan változásait, amelyek megállíthatják vagy megfordíthatják a klímaváltozást, amelyből súlyos természeti, társadalmi, gazdasági, sőt kulturális és politikai következmények származhatnak.

Az egyházaknak ezzel a felhívásával összhangban van az a tény, hogy a környezetvédelem általában és a klímaváltozás különösképpen is az európai politika egyik legfontosabb pontja.

Az Európai Unió ebben a kérdésben példaértékű, pozitív magatartást tanúsít világméretekben és globális összefüggésekben is. Élen jár és húzóerő azzal, hogy a globális tárgyalásokon a szén-dioxid-kibocsátásnak előbb húsz-, majd harmincszázalékos csökkentésére kötelezte el magát 2020-ig. Ezzel párhuzamosan húsz százalékra növelné a megújuló energiaforrások használatát, és húsz százalékkal növelné az energiahatékonyságot. Ezekkel a döntésekkel az Európai Unió messze túlmutat a kiotói döntéseken, nem beszélve azokról, akik a kiotói határozatokat sem tartják magukra nézve mértékadónak.

Az európai egyházak sokféle módon aktív partnerei e téren az európai intézményeknek. A klímaváltozás központi témája volt például a 2008 májusában megrendezett találkozónak, amelyen az Európai Tanács, az Európai Unió kormánya, az Európai Bizottság és az Európai Parlament vezető politikusai tanácskoztak európai egyházi és vallási vezetőkkel.

Az európai egyházak növekvő aktivitással fejezik ki felelősségérzetüket a teremtés védelme iránt, és kötelezik el magukat a dialógusra és közös cselekvésre a felekezetek között, kormányzatokkal, önkormányzatokkal és a civil társadalom illetékes szervezeteivel. A klímaváltozás már nemcsak mérhető, hanem érezhető káros következményei világos üzenetet hordoznak. Az is nyilvánvaló, hogy a klímaváltozás előbbutóbb mindenki számára negatív következményekkel jár, tehát a legszélesebb körű összefogás nemcsak szükséges, hanem viszonylag könnyen lehetséges is.

Kontinentális szinten az Európai Keresztény Környezeti Hálózat az a szervezet, amely – az Európai Egyházak Konferenciája Egyház és Társadalom Bizottságával szoros együttműködésben – vállalja a környezetvédelem kétirányú szolgálatát. Európai egyházi körökben egyrészt igyekszik elősegíteni a környezeti felelősség felébredését és a különféle együttműködések lehetőségét. Másrészt pedig az európai intézmények döntéseiben a teológiai, az etikai és a spirituális szempontokat igyekszik érvényesíteni. Ennek az egyházi szervezetnek a főbb témái – amelyeket nyilván egymással való összefüggésben is elemez – a következők: *teológia, istentisztelet, klímaváltozás, környezettudatos igazgatás, környezeti nevelés, víz, szállítmányozás* és *természetvédelem.*

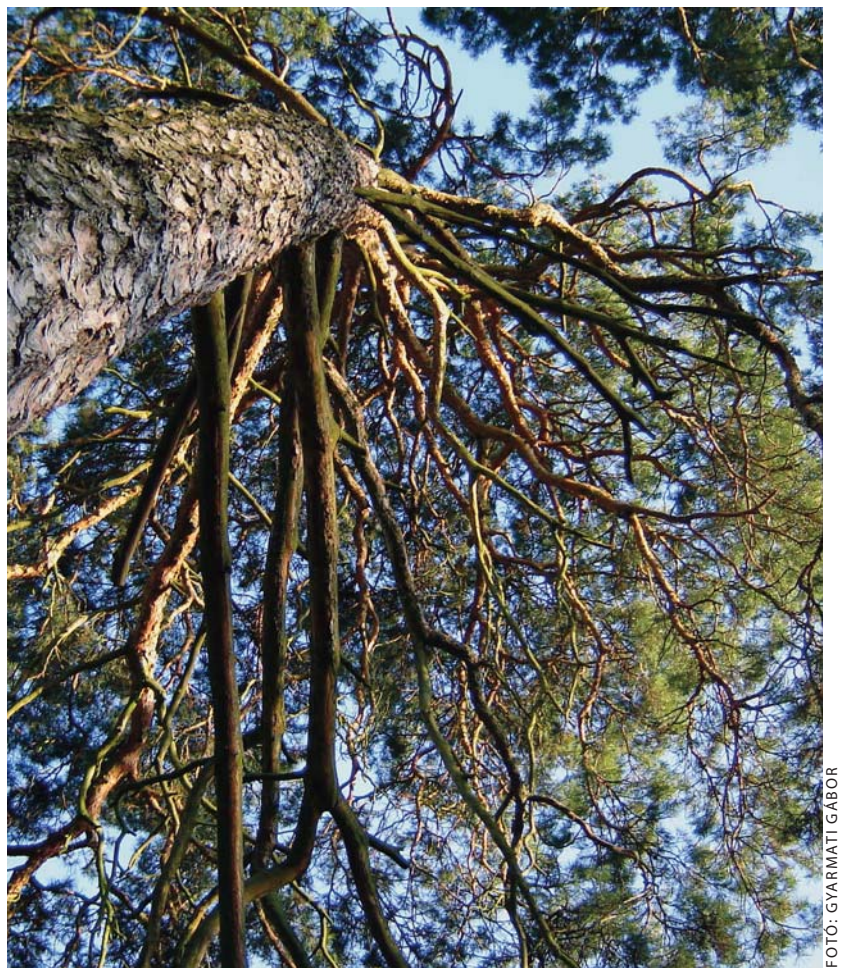

FOTÓ: GYARMATI GÁBOR

E nyolc téma világosan mutatja az ember és az egész teremtés összefüggését a Teremtő előtti felelősségben. Az ember életstílusának a teremtés őrzésében, művelésében és/vagy szennyezésében, kizsákmányolásában játszott szerepe központi kérdése a környezetfelelős hitéletnek. Nemcsak az igaz, hogy a klímaváltozás mindannyiunkat érint, hanem az is, hogy a változást mindannyian befolyásoljuk. S felelősségünket ennek jegyében úgy is megélhetjük, hogy amennyire tőlünk telik, védjük a természetet, és úgy is, hogy ha már olykor megsebezzük, akkor tudatosan gyógyítani is próbáljuk. A légi közlekedés lehet ez utóbbira példa, amelyet esetleg nem tudunk nélkülözni, de az általa okozott sebeket tudjuk gyógyítani. Szép példa erre a nagyszebeni nagygyűlésnek az az akciója, amelynek keretében adományokat gyűjtöttek a repülővel érkezőktől és az így összegyűjtött összegből tizenötezer fát ültettek Nagyszebenben.

S ezzel megérkeztünk magunkhoz. Mit tehetünk mi? Mi, egyszerű emberek sem intézhetjük el a kérdést azzal, hogy nincsenek gyáraink, kamionparkjaink, repülőink és hatalmunk se a döntések befolyásolására, tehát e kérdés nem tartozik ránk. Ránk tartozik, mert életünk rendes és rendkívüli eseményeivel óvjuk vagy sértjük a természetet. Sürgetjük vagy lassítjuk a klímaváltozást. Jó vagy rossz példát adunk a körülöttünk élőknek.

Valamilyen szinten mindannyiunknak van lehetőségünk dönteni abban, hogy milyen vegyszereket használunk és mennyit belőlük; milyen csomagolóanyagokat, poharakat, tányérokat, dobozokat és energiaforrásokat használunk és mennyit. Dönthetünk abban, hogy lakások, templomok, parókiák, egyházi intézmények építésénél, korszerűsítésénél milyen építőanyagot és technológiát használunk. Sokszor eldönthetjük, hogy gyalog, kerékpárral, villamossal megyünk az istentiszteletre vagy autóval. Nyugati testvéreink környezettudatos, zöld egyházi életének szép példáit követhetjük vagy megmosolyoghatjuk. Az önkormányzatok és a civil társadalom számos környezetvédelmi programjához csatlakozhatunk vagy kimaradhatunk belőlük. Sok lehetőségünk van arra, hogy a klímaváltozás negatív következményeit ne csak elszenvedjük, hanem a megállítását, megfordítását magunk is elősegítsük.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának tavalyi közgyűlése határozatot hozott arra nézve, hogy a 3. európai ökumenikus nagygyűlésnek a teremtés ünnepére vonatkozó ajánlását segédanyaggal együtt továbbítja a gyülekezetek és intézmények számára. Ezeken a segédanyagokon most dolgozunk, és idejében a tagegyházaink rendelkezésére bocsátjuk őket.

Azonban addig is szeretettel hívunk mindenkit a fentiek megfontolására annak érdekében, hogy a teremtő Isten magyar hívő népe a klímaváltozást és a természet védelmét illetően a megoldás oldalán álljon a mindennapi élet leghétköznapibb és legünnepélyesebb eseményeiben egyaránt.

■ Dr. Bóna Zoltán,
a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára

Ökumenikus kiútkeresés

A gazdasági és pénzügyi válság gyökere a pénz szerelme és az ezzel kapcsolatos csalás – mondta *Balog Zoltán* református lelkész, az Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának elnöke. Nem szabad azt gondolni, hogy egy kormányváltással önmagában megoldódnak majd a problémák, mert lelki fordulat nélkül nem lesz változás – jelentette ki a *Van kiút… – Összefogás egy élhetőbb Magyarországért* című konferencián.

A főváros V. kerületének művelődési házában április 23-án rendezett fórumon *Köves Slomó,* az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) vezető rabbija azt mondta: az előítéletekkel szemben leginkább párbeszéddel lehet tenni. *Darvas István* VIII. kerületi rabbi arról beszélt, hogy a vallások között „a legkisebb közös többszöröst kell megtalálni, és az Istent, mert az ő létében minden vallás képviselői megegyeznek”.

Tempfli József nyugalmazott római katolikus püspök előadásában egyebek mellett a munka jelentőségét hangsúlyozta. „Hogy merre megy a világ, azt az határozza meg, hogy kik mutatnak példát az embereknek” – tette hozzá.

Mészáros Kálmán, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke kijelentette: „Beteg a nemzet lelke, a legpesszimistább nép lettünk.” Az utóbbi hét évben százhatvanezerrel csökkent az ország lakossága, és minden második házasság felbomlik. Naponta hét öngyilkosságot követnek el az országban, az abortuszok miatt pedig az utóbbi ötven évben hatmillió gyermek nem született meg. A válság kezelésében „az egyház sincs a helyzet magaslatán”, Jézus evangéliumát a társadalom nagy része nem fogadja el – közölte.

Szeverényi János, a Magyarországi Evangélikus Egyház missziói központjának vezetője negatívumként említette, hogy az Országgyűlésben törvényesítették a bejegyzett élettársi kapcsolatot. „Életellenes halálkultúrában élünk”, az utolsó stádiumban, „gyermekeinket pedig a pusztulásba viszik”, ami ellen tiltakozni kell – mondta.

Forrás: MTI

Összefogásra van szükség

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia *Felelősségünk a teremtett világért* című körlevelének bemutatása és értékelése céljából rendezett nyilvános ülést március 30-án a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) székházában a Környezettudományi Elnöki Bizottság. A konferencia kifejezetten a környezetvédelemmel, valamint az éghajlatváltozással foglalkozó részekre és az ehhez kapcsolódó erkölcsi, etikai vonatkozásokra összpontosított.

Pálinkás József, az Akadémia elnöke megnyitóbeszédében hangsúlyozta, hogy ugyanaz a tudás szükséges a környező világ egyensúlyának helyreállításához, amely egyben hozzájárult a felbomlásához is. A tudás azonban önmagában nem elég, mert hit és erkölcsi viszonyulás is szükséges ahhoz, hogy a környezetvédelem mindennapi életünk részévé váljon, és ebben az egyháznak is fontos szerepe van.

A körlevelet ketten mutatták be. *Harsányi Pál Ottó* OFM erkölcsteológus, egyetemi adjunktus a környezeti krízis okait, folyamatát tárta fel, továbbá részletes filozófiai reflexiót adva a keresztény környezetetika alappilléreit, valamint az egyház szerepvállalásának lehetőségeit vázolta. *Baritz Sarolta Laura* OP teológus, közgazdász a gazdaság felől közelítette meg a témát. A kétdimenziós, *szolgáló gazdaság* modelljének bemutatásával hangsúlyozta, hogy gondolkodásbeli és etikai paradigmaváltás szükséges a jó világrend kiteljesedéséhez.

A körlevél egyes részeinek ismertetése után elsőként *Erdő Péter* bíboros – aki egyben az MTA levelező tagja is – szólt hozzá az elhangzottakhoz. Mint a helyszín is mutatja, valóban széles összefogásra van szükség – hívta fel a figyelmet. Elmondta, hogy bár lehetnek, akikben magának a témának a felvetése is bizalmatlanságot ébreszt, összességében mégis van rá igény, hogy erről beszéljenek az egyházon belül is. A körlevél nem „megrendelésre” született, hanem valódi mondanivalót közvetít a hívek felé.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT) nevében – melynek két egyházi személy is tagja – *Schmuck Erzsébet,* a tanács titkára mutatta be röviden a szervezet működését, és kereste meg a közös pontokat a tanács állásfoglalása, valamint a körlevél között. Ilyenek például a szemléletváltás, az értékrend vagy az erkölcsi romlás.

Habár nagyon sok ismeretünk van már, még sincs helyén mindennapi életünkben a környezettudatos gondolkodás – állapította meg *Csépe Valéria* agykutató, pszichológus, az MTA főtitkárhelyettese, a Közoktatási Elnöki Bizottság vezetője. A gyermekek számára fontos a modellkövetés. Ebben elsősorban a családnak, a szülőknek, ezen kívül az iskolának, a tanítóknak és a tágabb felnőtt környezetnek jut meghatározó szerep. Az attitűdváltáshoz általában egy generáció szükséges. De jelen helyzetben vajon van-e erre ennyi idő? Ebben a kérdésben nem hagyhatjuk figyelmen kívül a tudomány felelősségét sem – fejtette ki.

Kerekes Sándor közgazdász, az Országos Környezetvédelmi Tanács elnöke részletesen felvázolta a fenntartható társadalmi-ökológiai rendszer jellemzőit. Hangsúlyozta, hogy a verseny helyett végre az együttműködést kellene előtérbe helyeznünk, melyhez elengedhetetlen a regionalizmus szemlélete. Olykor cinikus, ám optimista hangvételű hozzászólása végül azt sugallta: van remény! Hiszen egy bolti vásárlás is lehet választás, elköteleződés a fenntartható élet felé…

Szintén közgazdászként szólt a témához *Halm Tamás,* a Gazdasági és Szociális Tanács főtitkára. A testület elkészítette *Válság és hazaszeretet* című tanulmányát, melyben olyan dolgokra hívják fel a figyelmet, mint a tudatos fogyasztás, illetve a fogyasztás visszafogása, a belföldi turizmus előtérbe helyezése vagy a magyar termék vásárlása. Hozzászólását Pál apostol szavaira hivatkozva kezdte, és *Széchenyi Hitel* című művének részletével zárta.

Végezetül *Szarka László,* a Föld-év Magyar Nemzet Bizottságának titkára érdekes összehasonlítást tett a katolikus körlevél, a Föld-év dokumentuma és az EU fenntartható fejlődés stratégiája között. *(A 2007–2009 közötti időszak világszerte a Föld éve. Hazánkban tizenkét fontos témakörben készült részletes tanulmány a Föld állapotát illetően, tavaly pedig – mint az Evangélikus Élet is tudósított róla – Sopronban rendeztek konferenciát Föld és Ég címmel. – A szerk.)* Szarka László fölvetette, hogy esetleg sort kellene keríteni a körlevél jelen válsághelyzetben történő aktualizálására, akár ökumenikus szinten is.

Az ülést *Németh Tamás* levezető elnöknek, az MTA főtitkárának szavai zárták, aki visszautalva egy korábbi felszólalásra útravalóul olyan szavakat helyezett a jelenlevők szívére, mint *érték, értelem, érzelem.*

■ Jerabek-Cserepes Csilla

■ Fenyvesi Félix Lajos

Meredek úton

Radnóti Miklós emlékezete

Hónapok óta nálam vendégeskedik, fényképarca néz rám az íróasztalomról. Szelíden és töprengve; talán még reménykedve kegyetlen sorsa jobbra fordulásában. Nézem én is, szorongással idézve fiatalon kilobbant életét. Szenvedéssel telt, árva napjait, fekete-véres Golgota-útját. Föllapozom evangéliumi tisztaságú verseit: őszi aranycsönd elégiáit, halálszagú és virágillatú eklogáit.

Költőarc a tavaszi délelőttben. Bágyadt fény világítja meg a fájdalom csiszolta keskeny fejet. Égbolthomlok, mécslángként ragyogó szemek, vékony és makacs száj. Egyszerű és rejtelmes. Mint a halál. A halál, amely végigkísérte hűségesen, amelyről ő tudott talán a legtöbbet 20. századi költészetünkben, ő, *Radnóti Miklós,* aki most lenne százéves. De nem adatott neki csak harmincöt kurta esztendő! Fáradt csontjait a Kerepesi temető földje öleli, gyökér és moha takarja, hogy ne fázzon többet. Durván megmunkált, vastag mészkő fedőlap. Megkopott felirat: *Radnóti Miklós 1909–1944.*

Ez már a temető vége, közel a kerítéshez. A magas téglafalon túl toronyházak, bevásárlóközpontok, zsúfolt villamosok és buszok. A reggeli város zörgő szívverése.

Menekülő napok, szenvedések, halál. Pedig micsoda életszeretet van verseiben! Nem szűnő dicsérete az élet kis csodáinak. Puskatusra fröccsent vér, vizes fahusángok ütlege, éhség sem tudta elvenni életszeretetét. Aki a hátán cipelte a halált – ahogyan ő –, az tudott csak így hinni a fájó-szép emberlétben. A fölkelő nap ragyogásában, a zúduló záporban, a hulló szirmú törpe körtefákban. Mert nem akart meghalni, nem akart elpusztulni korán. *Élni akart, élni és teremteni a tiszta halálig.*

„1909. május 5-én születtem Budapesten. Születésem anyám életébe került, és tizenkét éves voltam, amikor apám is meghalt, anyám öccse nevelt és taníttatott…” – így kezdi Radnóti 1940 elején írt életrajzát. Micsoda életbe indulás! Talán minden el is dőlt akkor: vesszőfutás és küszködés lesz az egész élet. Nagybátyja kívánságára szerzett kereskedelmi érettségit.

1930-ban megjelent első verseskötete *(Pogány köszöntő).* Ősszel a szegedi egyetemen magyar–francia szakra iratkozott be. Jeles professzora, *Sík Sándor* nagy szeretettel figyelte pályáját. Radnóti egyik alapítója a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának. 1931-ben a nyarat Párizsban töltötte, ugyanebben az évben elkobozták *Újmódi pásztorok éneke* című kötetét.

Lírája két kötettel gazdagodott a Tisza-parti városban (*Lábadozó szél,* 1933; *Újhold,* Buday György fametszeteivel, 1935.) Doktori értekezése: *Kaffka Margit művészi fejlődése.* 1934-ben házasságot kötött *Gyarmati Fannival,* aki kora ifjúságától verseinek ihlető forrása volt. 1936-ban jelent meg *Járkálj csak, halálraítélt!* című verseskötete. 1938-ban látott napvilágot *Meredek út* című könyve, 1940-ben *Ikrek hava* című prózai írása gyerekkoráról, ezzel egy időben válogatott versei, majd a *Naptár* rövid ciklusa.

És kezdődtek az embertelen megpróbáltatások: 1940. szeptember 5. és december 18. között munkaszolgálatos volt Szamosveresmarton. 1942. július 1-jétől Margittán, Királyhágón, Élesden, majd a hatvani cukorgyárban, végül a fővárosban raboskodott… 1944. május 20-án ismét munkaszolgálat várt rá. A szerbiai Bor melletti Lager Heidenauban írta remekműveit… 1944. szeptember 17-én innen indították el utolsó útjára, félig halott, meggyötört társaival együtt. Egy-egy órányi „pihenés” közben vetette papírra végső üzenetét. Noteszába ceruzával beírt véresverejtékes verseit exhumálásakor viharkabátja zsebében találták meg.

Zaklatott harmincöt év a költő élete.

Versek, fordítások, prózai írások, naplója komor bejegyzései (1937 októberétől 1943. március közepéig). És levelek. Gyönyörű vallomások az egyetemi évekből és a háború poklában bolyongó, de mégis hazaérő néhány soros levelezőlapok: *Fanninak,* a hűséges asszonynak. A sírig tartó szerelemhez! A törékeny társ védte és óvta minden percben, takargatta a rémek elől, szinte repülve, gyenge karja kapta vissza az ablakpárkányról… A csoda. Aki a semmiből varázsolt pár szelet kenyeret, konzervet, cigarettát, a tanítás egész napos robotja után, vitte a hajnali döcögő vonaton a világ végére. A társnak, Miklósnak. Várt, virrasztott egyetlen ölelésért, egyetlen búcsúcsókért.

A költő vigyázott magára, amíg lehetett. Vonszolta megkínzott testét, amíg tudta, hallotta Fanni hangját, látta a kedves hegyeken átvilágló arcát, azután leroskadt, s befejezte a *Razglednicák* utolsó részét. Hét sor mindössze. Milliók harcoltak a háborúban fegyverrel, szárazföldön és vízen, ő csonka ceruzával a kezében küzdött a végső pillanatig veszendő emberi igazáért.

Még biztatja magát: „…csak feküdj nyugodtan.” Megtöretett testtel, de tiszta fejjel fogalmazott. Még néhány nap haladék, továbbvonszolja magát… látja a géppisztolyos SS-katonákat, vánszorgó, néma társait… Odalép a mellette haldoklóhoz egy pribék, és fölhúzza pisztolyát. A költő összeszedi fogyatkozó erejét, és írja:

Mellézuhantam, átfordult a teste
s feszes volt már, mint húr, ha pattan.
Tarkólövés. – Így végzed hát te is, –
súgtam magamnak, – csak feküdj
nyugodtan.
Halált virágzik most a türelem. –
Der springt noch auf, – hangzott
fölöttem.
Sárral kevert vér száradt fülemen.

A halál árnyékában is ír. Küszködve, ahogy a *Hetedik eclogából* tudjuk, utolsó erejét is fölemésztve. „Ékezetek nélkül, csak sort sor alá tapogatva, / úgy irom itt a homályban a verset…”, ahogy régóta élt már, félig holtan, „vaksin, hernyóként araszolgatván a papíron”. Fekszik a durva deszkán, ahol többen is meghaltak már; elvették halványan világító zseblámpáját, sok helyen bejelölt Bibliáját. Nincs semmije, csak a szívéből kibukó hexameterek. És jegyzi, jegyzi a fekete-piros szavakat.

Az is döbbenetes, hogy a pokol bugyraiban írt verseit is gondosan másolt kéziratokban hagyta ránk. Mint a többit. Rongyokban temették el, mondhatni, egyetlen értéktárgya ez a Szerbiában vásárolt egyszerű notesz volt, ahová utolsó költeményeit másolta. Mikor? Hogyan? Talán amíg holtfáradt társai leroskadtak, hogy a konzervdobozból kimerjék a híg káposztalevest.

Úgy járt-kelt a világban, mint aki gyűjtöget egy végtelen mondatú krónikához. Írnia kellett, mert az egyre zordabb idő bőséges „nyersanyaggal” látta el.

Vánszorgó menet, ordító tiszt mellettük és keretlegények. A halál már ott áll a közelükben, a kemény töltés fűzfái mögül les ki, elbuktatja a gyengéket. Radnóti – utolsó erejét összeszedve – Borban 1944. szeptember 15-én megírja végső tanúságtételét: az *Erőltetett menetet.*

Nem próbálta meg a menekülés mások életét is kockáztató útjait. A költészet érdekelte. Ott, akkor is, ezt akarta befejezni, hibátlan tökéletességgel. A szívét követelte a vers, a vérét habzsolta a húsz sor. Olvasom, megállok, és felvillan bennem: lehetséges ez? Lehet a nem szűnő szenvedésről, a borzalomról ilyen fájó szépséggel írni? Gondolok *Baudelaire-re, Villonra* vagy a horvát *Kovačić* költeményére, de ezek apróságoknak tűnnek. Mert Radnóti sorsa a 20. század közepének világméretű borzalma! Olyan iszonyat, hogy láttára voltaképpen el kellene hallgatnia a költészetnek. De *nem.* A lélek különös nyugalma szövi át üzenetét. S törékeny derű is a dalszerű lebegésben. Végletesen pontos versforma, hibátlan belső rend, és valami elfulladó zihálás a lángoló világhoz igazítva.

A különös ízlésű kezdő 1938 körül jó és erős költő, a *Tajtékos égben* már naggyá nemesedett. Mi lehet ennek a valóban meredek útnak a csodája? Radnóti a morális és művészi hagyomány felé fordul. A klasszikus költészethez. És ez az állandó erkölcsi emelkedés, költői munka legyőzte a tornyosuló veszedelmeket. A dolgok a maguk végső tisztaságában jelennek meg verseiben.

A hű barát, *Vas István* emlékezéséből tudjuk az igazat: „Utoljára május vége felé találkoztam Miklóssal. Nekem azt mondta, hogy egy dolog bántja nagyon, és ez sok mindenre rávilágít, arra, mit jelentett neki a költészet, hogy a költészet neki mindenekfölött való volt. Egy dolog bántja, az, hogy esetleg ezek lesznek az utolsó versei. Nyilván éppen a zaklatottságukra gondolt, mert nem volt megelégedve velük, holott gyönyörűek. Még egyszer találkoztunk. Többen is kétségbeesve kértek, hogy próbáljak én Miklóssal beszélni, hátha még tudok hatni rá, hogy fogadja el azt, amit kieszeltek számára, iratokat, rejtekhelyet, ahol elbújhat, és ne vonuljon be. De hajthatatlan volt, nem akart elbújni. Ekkor láttam utoljára.”

Nem akart elszökni. Túl akarta élni, mert a költőkben, ahogy Radnóti Miklósban is, szinte végletekig feszült az életerő. Nagyon szeretett élni, verset írni és szeretni – hűségesen – mindhalálig. Komolyan és játékos kedvvel.

Minden úgy történt, ahogy verseiben megjósolta. A végletes élet megelevenítette mondatait valódi hegyekkel s azokban valódi lágerekkel, kőtörőkkel, éji csillagokat is bekerítő drótsövénnyel s mögötte gyilkosokkal. Az erősek mind elzuhantak, ő, a gyenge állta a félelmek próbáit. Nem szűnő szenvedése a legnehezebb formákba öntötte verssorait, a rettegésben is szívverése ütemére lüktettek.

Állt a mindenség égő közepén, és énekelt. Vérző torokkal és tarkólövéssel. Ráriadt Isten is. És fekete-piros énekében *Petőfi* hangja szólt, *Batsányi* búcsúszava, az ártatlanok vére buzgott föl a hantok alól:

Virág voltam, gyökér lettem,
súlyos, sötét föld felettem,
sorsom elvégeztetett,
fűrész sír fejem felett.

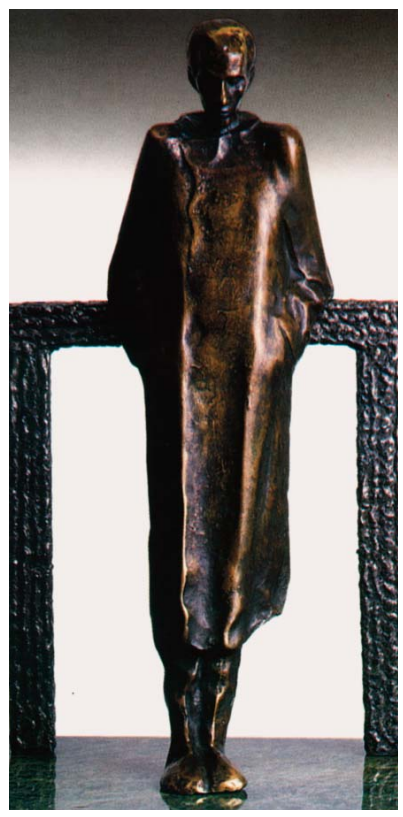

A Varga Imre-gyűjtemény Radnóti-szobra (Budapest Galéria)

Erőltetett menet

Bolond, ki földre rogyván fölkél és újra lépked,
s vándorló fájdalomként mozdít bokát és térdet,
de mégis útnak indul, mint akit szárny emel,
s hiába hívja árok, maradni úgyse mer,
s ha kérdezed, miért nem? még visszaszól talán,
hogy várja őt az asszony s egy bölcsebb, szép halál.
Pedig bolond a jámbor, mert ott az otthonok
fölött régóta már csak a perzselt szél forog,
hanyattfeküdt a házfal, eltört a szilvafa,
és félelemtől bolyhos a honni éjszaka.
Ó, hogyha hinni tudnám: nemcsak szivemben hordom
mindazt, mit érdemes még, s van visszatérni otthon;
ha volna még! s mint egykor a régi hűs verandán
a béke méhe zöngne, míg hűl a szilvalekvár,
s nyárvégi csönd napozna az álmos kerteken,
a lomb között gyümölcsök ringnának meztelen,
és Fanni várna szőkén a rőt sövény előtt,
s árnyékot írna lassan a lassú délelőtt, –
de hisz lehet talán még! a hold ma oly kerek!
Ne menj tovább, barátom, kiálts rám! s fölkelek!

Bor, 1944. szeptember 15.

Sem emlék, sem varázslat

Eddig úgy ült szívemben a sok, rejtett harag,
mint alma magházában a négerbarna mag,
és tudtam, hogy egy angyal kisér, kezében kard van,
mögöttem jár, vigyáz rám s megvéd, ha kell, a bajban.
De aki egyszer egy vad hajnalon arra ébred,
hogy minden összeomlott s elindul mint kisértet,
kis holmiját elhagyja s jóformán meztelen,
annak szép, könnyüléptű szivében megterem
az érett és tünődő kevésszavú alázat,
az másról szól, ha lázad, nem önnön érdekéről,
az már egy messzefénylő szabad jövő felé tör.

Semmim se volt s nem is lesz immár sosem nekem,
merengj el hát egy percre e gazdag életen;
szivemben nincs harag már, bosszú nem érdekel,
a világ ujraépül, – s bár tiltják énekem,
az új falak tövében felhangzik majd szavam;
magamban élem át már mindazt, mi hátravan,
nem nézek vissza többé s tudom, nem véd meg engem
sem emlék, sem varázslat, – baljós a menny felettem;
ha megpillantsz, barátom, fordulj el és legyints.
Hol azelőtt az angyal állt a karddal, –
talán most senki sincs.

1944. április 30.

MENJETEK A KERESZTUTAKRA!

Könyvterjesztés a templom falain kívül

▶ ***Könyv/Misszió* címmel könyvszakmai műhelybeszélgetés lesz a Harmat, a Kálvin és a Luther Kiadó szervezésében május 14-én 14-től 16 óráig a budapesti Váci utcai Pilinszky János irodalmi kávéházban.**

A budapesti *Szent István könyvhét* (május 11–16., Ferenciek tere) kísérőprogramjai között kapott helyet ez a keresztyén/keresztény könyvszakmai találkozó. Előzményeként az elmúlt három esztendőben a Lónyay Utcai Református Gimnázium adott otthont a *Könyv/Misszió – gyülekezeti könyvterjesztők és keresztyén könyvesboltok szakmai napjának,* ám az egész napos rendezvény technikai okokból idén nem valósulhatott meg. A szervezők mégis szeretnék biztosítani e találkozók folyamatosságát, ezért kerül sor erre a műhelybeszélgetésre, amely – tekintve, hogy egy nagy utcai könyvvásár részeként jön létre – a templomfalakon, a gyülekezetek határain kívül végzett könyvterjesztésről, könyvmisszióról szól majd.

A program címe *Máté evangéliumának* 22. részéből lehet sokaknak ismerős. Jézus a „nagy vacsora" példázatában egy gazdagon elkészített királyi lakomáról beszél, ahova nem jöttek el a meghívottak. Ezért kell a szolgáknak kimenni az útkereszteződésekhez, és az arra járókat, akiket csak ott találnak, bekényszerítik a vendégség helyszínére, odaültetik a terített asztalhoz.

De mi köze van ehhez a keresztyén/keresztény tartalmú könyveknek, könyvterjesztésnek? – tehetjük fel a kérdést. Kérdezzünk vissza: hogyan is állunk ma Magyarországon a Biblia és a teljesebb megértését, üzenetének a mindennapokban történő megélését segítő irodalom terjesztésével? Elfogynak-e ezek a könyvek a magukat keresztyénnek/kereszténynek valló emberek között, akikhez elsősorban szólnának? Korántsem. A 2008-as Biblia-év kapcsán elkészült közvéleménykutatások szerint a hazai háztartások negyven százalékában még mindig nincs Biblia, és országos átlagban az emberek több mint fele soha sem olvassa a könyvek könyvét. Persze hozzátehetjük ehhez, hogy más felmérések szerint honfitársaink fele egyáltalán nem olvas könyvet!

A feladatunk adott: minden alkalmat meg kell ragadnunk, hogy ezen a helyzeten jó irányban változtassunk. A módszer sokféle lehet a könyvterjesztést, iratmissziót végzők társadalmi helyzetétől, anyagi lehetőségeitől és felkészültségi, képzettségi szintjétől vagy az őket (nem mindig) támogató szervezeti háttértől függően. Hiszen a templomon kívül számtalan lehetőség van – a kisebb-nagyobb egyházi és „világi" könyvvásároktól, egyéb rendezvényektől kezdve a könyvesbolti és ügynöki tevékenységig – beleértve a családi, iskolai, saját szűkebb közösségünkben történő személyes terjesztést is –, hogy portékánkat hivatásosként vagy „amatőrként" kézből kézbe adva eljuttassuk azokhoz, akiket érdekel a kereszténység régi-új örömhíre, aktuális válaszai korunk égető kérdéseire.

Általában belülről, egyházi, gyülekezeti oldalról szokott elhangozni egy másik kérdés is: vajon megéri-e? Ismét kérdezzünk vissza: Hol a helye a könyvnek? A kiadók raktárában, a könyvesboltok, könyvtárak polcain vagy bezárt vitrinekben? Ott is, de…

„Az Igének nyilvánosság-igénye van, amiből következik az Igét hirdető, továbbadó, értelmező egyház nyilvánosság-igénye. Amikor az egyház el meri hinni, és elkezdi komolyan venni a Mt 10,27 igazságát, akkor ott nagy fordulatok jönnek, történelmi változások, igazi megtérés, a Krisztus oldalára állás következik be, akkor mondhatja el magáról, hogy hisz Isten túlerejében. (…) A reformáció bizonyítja legjobban: az egyház nyilvánossági megbízását a reformátorok komolyan vették, és felelősséget vállaltak érte. (…) A *nyilvánosság* szónak a legtöbb európai nyelvben latin eredete van: publicitás. A kifejezés olyan emberek láthatatlan fórumát jelöli, illetve azon eszközöket, amelyek segítségével gondolatokat és eszméket lehet minél több emberhez eljuttatni. Ilyen eszköz volt a múltban a prédikálószék, a tanszék, a szónoki emelvény, ma pedig az írott és az audiovizuális elektronikus sajtó." *(Ifj. dr. Fekete Károly: A Biblia és a könyv mint a személyes kapcsolatteremtés eszköze, Református Egyház, 2007/2.)*

A keresztyén/keresztény kiadók, könyvesboltosok, amelyeknek és akiknek a megélhetésük múlik azon, sikerül-e megszólítani az embereket az egyházban és annak vonzáskörén túl is, igen kényes egyensúlyt próbálnak fenntartani annak érdekében, hogy a kereskedelem törvényszerűségei alapján mind a misszió, mind az „üzlet" tovább folytatódhasson. (A megmaradásért folytatott küzdelem nem keresztény specialitás, ezt a nemrég az úgynevezett „világi" kiadók és a nagy könyvüzletláncok között kibontakozott parázs vita is tanúsítja.)

Ki-ki más és más stratégia alapján dolgozik, próbál talpon maradni. Ehhez nagyfokú alkalmazkodási készség, sok-sok kreativitás és mindenekelőtt azok bizalma és segítsége szükséges, akik a gyülekezeti, egyházi hátteret biztosítják, illetve azoké, akik vásárlóként megállnak egy keresztyén/keresztény könyvesbolt, könyvterjesztő kínálata mellett, és megvásárolják kiadványaikat.

S jó volna, ha élményeiket hozzátehetnék mindehhez azok a gyülekezeti munkások is, akik egy-egy utcai rendezvényen a közösségük nevében vagy ilyen háttér híján alkalmanként egymaguk állnak a könyves asztal mögé. Természetesen róluk sem szabad elfelejtkezni.

E műhelybeszélgetés arról szeretne szólni, hogy ma, ha lehetséges, még nagyobb összefogásra van szükség: meg kell osztanunk egymással sikerünk vagy sikertelenségünk tapasztalatait, bátorítva mindenkit – éppen a Biblia évének hazai, a nyugati országokéhoz képest bizonyos szempontból sikeresebbnek mondható lebonyolítását és további hatásait példaként említve –, hogy a szorongató körülmények ellenére folytassa hitből vállalt, komoly szolgálatát.

■ Fodor Csaba

Hitvallók és ügynökök

Kabay Barna dokumentumfilmje az állam és az egyház kapcsolatát, illetve az állambiztonsági szolgálatok átkosbeli működésmechanizmusát vizsgálja. A film mottója a jézusi ígéret: *„…az igazság megszabadít titeket."* (Jn 8,32)

A rendkívül bonyolult és kényes témát értő módon, árnyaltan és evangéliumi szellemben tárgyalja a film. A két protestáns egyházról éppen csak említést tesznek. Az alkotás a katolikus egyház és a titkosszolgálatok kapcsolatát boncolgatja. Mi, protestánsok is sokat tanulhatunk belőle, hiszen ugyanazokkal a módszereket alkalmazták az összes egyházban.

A film narrátora *Várszegi Asztrik* pannonhalmi apát és püspök, aki egyik kutatója e témának. A film elején egy szerzetes, aki tizennyolc évet töltött börtönben, mondja ki az egyik legkeményebb mondatot: a megtisztulás hiányát szenvedjük a társadalomban és az egyházban egyaránt.

Megtudhatjuk, hogy milyen alattomos módszerekkel szerveztek be egyeseket, hogy a főpapság nagy

része érintett volt, hogy „ártatlan információ" nincs, mert egyszer mindent felhasználhatnak, hogy egyeseket iszonyú kínzásokkal félemlítettek, aláztak meg, hogy a börtönben zuhanyozás közben is lehet gyónni, hogy az egyik ügynök fedőneve „Hívő" volt…

Várszegi Asztrik szerint az emberek bizalmát vissza kell, hogy szerezze az egyház, mert bizalom nélkül nincs misszió, és ezért jövő sem.

■ Szeverényi János

Út a lélek felé

Beszélgetés Varga Imre szobrászművésszel

Óbuda. Egyszerű, tiszta ház a Laktanya utcában. Várakozó, esernyős nők mutatják az utat, így eltévedni nem lehet. A fákon túl a Duna, a másik oldalon a forgalmas Árpád híd a tavaszragyogásban. *Varga Imre,* európai hírű szobrászművészünk életmű-kiállítása 1983 óta fogadja látogatóit, szerte az országból és a nagyvilágból.

Szombaton egy-két órára mindig benéz. Körbesétál a zsúfolt termekben, leül, és friss kávé mellett idézi az elröppent évtizedeket. A vatikáni magyar kápolnában látható *Szent István* és *Szűz Mária* a bejárat mellett, bent az *Erőltetett menet* véget nem érő vonulása, *Szent Erzsébet* és *Lajos király* lovas kompozíciója… *Bartók, Móricz, Derkovits, Czóbel,* a Professzor örök tűnődő alakja. Az udvar lomb rejtette csendjében félig hunyt arccal a mártírhalált halt költő: *Radnóti Miklós.*

Ha élne, most lenne százéves.

Róla kérdeztem jeles szobrászunkat: a műről és a nem porladó versekről.

– 1956 után, szilenciumokkal a hátam mögött kaptam mint első feladatot – kezdi az emlékezést. – A megbízás úgy szólt: Radnóti portréja. Ezt lehet úgyis értelmezni, ahogyan én tettem: egész alakos portrészobra. A mohácsi mozi elé szánták, ami nagyon bántott, mert nem volt semmi köze hozzá. Ekkor én már Radnótit mint költőt régóta ismertem. Személyesen nem. 1938-ban jelent meg *Meredek út* című kötete, amit később az ő dedikációjával kaptam ajándékba továbbdedikálva. Voltak ezenkívül más megjelent versei is, kedvencem a *Hasonlatok:* „Olyan vagy, mint egy suttogó faág, / ha rámhajolsz, / s rejtelmes ízű vagy, / olyan vagy, mint a mák, // s akár a folyton gyűrüző idő, / oly izgató vagy, / s olyan megnyugtató, / mint sír felett a kő…"

– *Gyönyörű.*

– Ez nagyon szép vers.

– *Mikor ismerte meg a költő tragikus életét?*

– Sajnos a későbbi történések egybevágtak mindazzal, amit addig nem tudtunk. Radnóti Miklós a munkatáborban, Radnóti, a menekülő, aki vállalja a halált, ahogy megírta a *Razglednicákban:* „Mellézuhantam, átfordult a teste / s feszes volt már, mint húr, ha pattan. / Tarkólövés. – Így végzed hát te is, – súgtam magamnak…"

Tehát jól ismertem a költőt, mikor nekifogtam a mintázásnak. A feladat, amit én tűztem magam elé, az volt, hogy egy olyan érzékenységű portrét készítsek, amit szeretni lehet. Egy embert, akit én a versein keresztül szerettem meg.

– *Sokáig vívódott a megoldáson?*

– Hosszan kínlódtam vele. Amikor

készen lettem, már csak az volt a probléma, hogyan helyezzem el a környezetben. Kockakőből kialakított alapot raktam le, és vasúti talpfákból korlátot, arra támasztottam a szobrot. A hatás frenetikus volt. Arra gondoltam a lehajtott fejjel, lehunyt szemmel, hogy ez az út mindig nyitva marad. Ezt nem lehet elvenni senkitől. Nincs az a börtön, az a szögesdrót, amelyik az utat befelé elzárná. Úgy hiszem, Radnótinak ez volt az egyetlen szabad útja!

– *Mikor állították fel a szobrot?*

– Kaptam egy építészt, aki fekete gránitból készítette el az alapot. Mindez teljesen idegen volt az egésztől, de felállították. Szörnyen nézett ki. De szerencsém volt, mert nem sokkal utána, 1969-ben elkérték egy moszkvai kiállításra, s hál Istennek ott elvesztették. Mivel sokáig volt nyitva a kiállítás, újból elkészítettem a szobrot kockakövekkel és fakorláttal. Ennek a történetnek van humora, de nem annak szántam. Hiszen a mű úgy kell, hogy hasson, bizseregjünk tőle, elnémuljunk. Mikor visszahozták a szobrot külföldről, elküldtem Salgótarjánba. Ők azonnal megvették, és elhelyezték egy szép helyen.

– *Ezzel lezárult a sorsa?*

– Egy nagyon szimpatikus idegen hölgy és úr, németek, meglátták Radnótit, és megrendelték. Elkészítettem és fel is állítottuk. Akkor csak egy kérdésük maradt: ki ez? Mondtam, ez egy nagy magyar költő. Gyorsan elmentem a közeli város könyvtárába, ahol szerencsére találtam fordítást. Mondanom se kell, a két ember megértette Radnóti Miklóst a versei nyomán. Érdekes és tanulságos volt ez a találkozás, s engem igazolt, azt a szellemiséget sugározta, amit neki szántam.

– *Vas István íróasztalán sokszor megcsodáltam az Ön által készített tenyérnyi Radnóti-szobrot…*

– Egyike az első megfogalmazásoknak. Tudtam, hogy jó barátok voltak. Az egyik látogatáskor ezzel mentem hozzá, és meglepve láttam, nagyon elérzékenyült. Csináltam Vas Istvánról is portrékat a Petőfi Irodalmi Múzeum megbízásából. Felesége, *Piroska* nem nagyon kedvelte, amit készítettem. Én a tiszta emberséget akartam elmondani, azt a lelki erőt, amit nagyon sokszor tanúsított. Együtt őket példaadó párnak gondolom, akiktől tanulni lehet, akik verseikkel élni segítenek!

■ Fenyvesi Félix Lajos

A XVIII. országos evangélikus hittanverseny eredményei

A 3–4. osztályosok a zuglói gyülekezeti teremben

Munkában az 1–2.-os korosztály egyik csapata

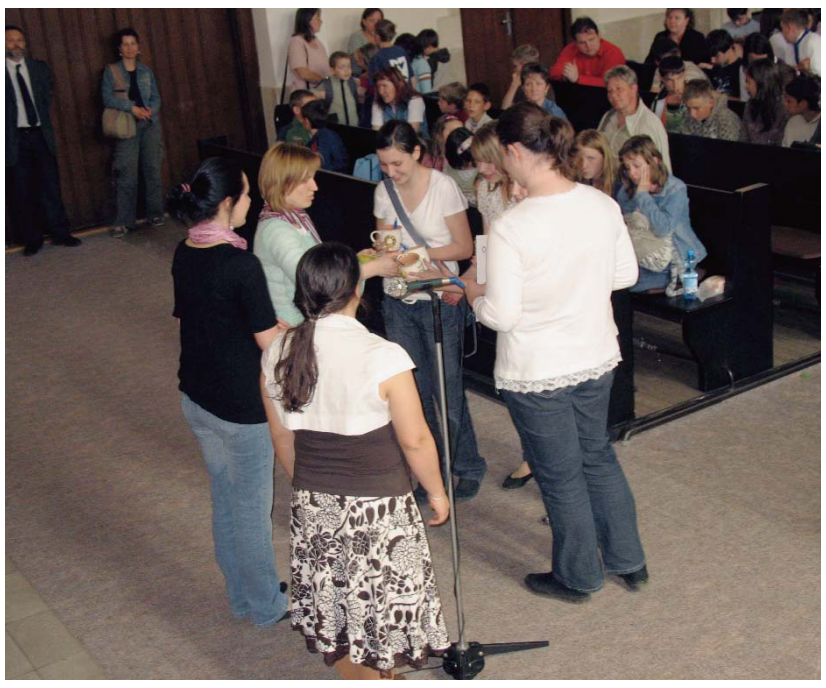

A díjátadás pillanatai

BODA ZSUZSA FELVÉTELEI

Reggeli áhítat a zuglói templomban

1–2. osztályosok

Gyülekezeti csapatok
1. helyezett: Irsa
2. helyezett: Budahegyvidék
3. helyezett: Kőszeg

Iskolai csapatok
1. helyezett: kőszegi Árpád-házi Szent Margit Óvoda és Általános Iskola
2. helyezett: paksi Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium
3. helyezett: Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium

3–4. osztályosok

Gyülekezeti csapatok
1. helyezett: Galgaguta
2. helyezett: Nagykovácsi
3. helyezett: Iklad

Iskolai csapatok
1. helyezett: győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ
2. helyezett: Alberti Evangélikus Általános Iskola
3. helyezett: soproni Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola

5–6. osztályosok

Gyülekezeti csapatok
1. helyezett: Pilis
2. helyezett: Kőszeg
3. helyezett: Hosszúfalu–Fűrészmező

Iskolai csapatok
1. helyezett: Deák Téri Evangélikus Gimnázium
2. helyezett: Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola
3. helyezett: Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium

7–8. osztályosok

Gyülekezeti csapatok
1. helyezett: Budaörs
2. helyezett: Kispest
3. helyezett: Mende

Iskolai csapatok
1. helyezett: Deák Téri Evangélikus Gimnázium
2. helyezett: soproni Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola
3. helyezett: soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Kollégium és Szakképző Iskola

Kárpát-meden

FOTÓ: JÓVÉR ÁKOS

FOTÓ: LOVAS ZOLTÁN

H

Beszélge

▶ Civilben érkezett az interjúra *Buday Barnabás,* pedig a Magyar Cserkészszövetség elnökeként a Luther-kabáton kívül másik „munkaruhája" is van. De a jellegzetes cserkészinget, a nyakkendőt, a széles karimájú kalapot ezúttal otthon hagyta, és csak a felöltőjére tűzött liliomos jelvény utal arra, hogy a cserkészet is meghatározó része az életének.

– Mióta is?

– 1986-ban éppen a konfirmációmra készültem, amikor *Koren Emil* esperes úr budavári könyvtárában egy cserkészetről szóló könyvecskére bukkantam. Érdeklődve olvastam, és éreztem, hogy bár az úttörőben mi is valami hasonlót csinálunk, ez azért mégis más. Arról ábrándoztam, milyen jó is lenne saját csapatot szervezni… Aztán megjelent *Gergely Ferenc A magyar cserkészet története 1910–1948* című műve, és én alig vártam, hogy megvehessem.

1989-ben a fasori gimnáziumba kerültem – mi voltunk az első négyosztályos évfolyam –, ahol újraalakítottuk a negyvenegy évvel korábban feloszlatott 16. Számú Evangélikus Gimnázium Cserkészcsapatot. Csodálkozva figyeltem a színpadon a mélyen meghatódott öreg bácsit. Csak később értettem meg, micsoda óriási dolog volt számára, hogy megélhette ezt a pillanatot. Ő volt *Endrődi Frigyes,* a csapat utolsó parancsnoka.

Az ezt követő bő tíz év fantasztikus volt, de amikor Arnótra kerültem segédlelkésznek, majd parókusnak, kissé meglazult a cserkészethez, konkrétabban a csapathoz fűző szál, és kevésbé voltam aktív tagja a szervezetnek. Annál nagyobb lendülettel vetettem magam bele a munkába, amikor 2006-ban a Magyar Cserkészszövetség elnökévé választottak.

– Említette az úttörőséget. Azt hogyan élte meg?

– Hogy lelkesen, azt talán túlzás lenne állítani, hiszen mégiscsak kötelező osztályfeladat volt… Tíz-tizenkét évesen nem érthettem – hiába részesültem én is úgynevezett kettős nevelésben –, hogy az úttörők tizenkét pontja és egyáltalán az úttörőmozgalom mögött megbújó kommunista ideológiai nevelés mennyire félreviszi az ember gondolatvilágát. Ma már tudom, mekkora felelősségünk van abban, hogy milyen lelki eledelt adunk a gyerekeknek.

– A cserkészet milyen lelki eledelt ad? Egyáltalán mi a lényege?

– Az alapító, *Robert Baden-Powell* – vagy ahogyan magunk között nevezzük, *Bi-Pi* – felderítő volt, de katonaként is leginkább az foglalkoztatta, miként lehet úgy győzedelmeskedni egy harcban, hogy a véráldozatot elkerüljük. A cserkészettel az volt a célja, hogy jó honpolgárokká nevelje a fiatalokat, méghozzá az erdőjárás, a természet aktív felfedezése révén. Ez utóbbi momentum azonban csak egy része a cserkészmódszernek, amelyben fontos szerepe van a cselekvés általi tanulásnak, a kisközösségi, öt-hat fős őrsökre épülő rendszernek, valamint a cserkészfogadalomnak és a cserkésztörvényeknek is, és a természetszereteten kívül olyan értékek

ncei cserkésznap Szent György neve napján

Folytatás az 1. oldalról

A résztvevők beszámolói színes programokról tesznek tanúbizonyságot.

A Badacsony melletti, róla elnevezett hegyen közel száz cserkész emlékezett meg Szent Györgyről, a legifjabb cserkészek pedig fogadalomtétellel erősítették meg, hogy a mozgalom törvényei szerint kívánnak élni. Az alkalom a Székesfehérvári Cserkészkerület programja volt – a 126. Számú Szent Imre Cserkészcsapat szervezésében.

A Szombathelyi Cserkészkerület a Vasi Falumúzeum területén ünnepelte a cserkésznapot színes vásári forgatagban, Szent László-lovagok és Magor-íjászok között. Testedzésre bőven volt lehetőség: a legbátrabbak körmétázással és a jáki emlékoszlophoz való kerekezéssel bizonyíthattak. A falumúzeumban helyismeretüket csillogtathatták meg a Vas megyei fiatalok. A szlovén füstösházban bárki bőrbe égethette a nap jelvényét, amely azon túl, hogy kedves emlék lesz, emlékeztet is: a Kárpát-medence felbolydulására, a cserkészet missziójára és a helyszínek értékeire.

Révkomáromban a komáromi erődrendszer VI. bástyája lett a cserkészek főhadiszállása. A mintegy kétszázötven felső-magyarországi és anyaországi cserkész leereszkedhetett a várfalról, evezhetett a Holt-Vágon, próbára tehette magát egy akadálypályán, sőt egy mentőautó belsejével is megismerkedhetett – anélkül, hogy bármi baja történt volna.

A mozgalmas cserkésznapi rendezvényeknek azonban részük volt a megállás és az elcsendesedés is. Szerencsen például az egyébként '48-as kerettörténetbe illesztett programokat a Kossuth-szobor megkoszorúzása, majd a református templomban hálaadó istentisztelet zárta. *Ringer István* tárogatóművész játéka sok szívet is kitárt… Volt, aki szerint ez egy olyan pillanat volt, amikor az árnyékunk utolért: teli torokból, felnőtt hittel, könnyeket csalva a szemekbe énekelte a közel kétszázötven fiatal cserkész:

Fiúk, fel a fejjel, a harsona zeng,
Álljunk csatasorba vidáman,
Ránk vár a világ, ez a harc a mienk…
…Szabad ott a szabadban a lélek!
Ott szemben, szívben tiszta láng,
S az Isten arca néz le ránk.

■ B-M. A.

FOTÓ: JÓVÉR ÁKOS

A Rákóczi-vár udvarában íjászat, lovaglás, lőpróba közben vagy éppen a cserkészképeslap-kiállításon, esetleg a csokoládémúzeumban tett látogatás után több mint kétszázötven – határon inneni és túli – fiatal árnyéka rendeződött mértani pontosságú párhuzamossá egyetlen vezényszóra. Nem egyszerűen katonás fegyelem van itt, kérem. Sokkal inkább büszke, életteli és jövőbe kiáltó „Vigyázz!", ami szavak nélkül mondja: *„Ránk vár a világ!"*

Április 25-én Szerencsen lehettünk tanúi ennek a megkapó jelenetnek (volt még belőle bőven), és biztos vagyok benne, hogy a Kárpát-medencei cserkésznap másik három helyszínén, Révkomáromban, Szent Györgyhegyen és Szombathelyen is hasonló élményben lett volna részünk. Én magam nem vagyok cserkész, de azok után, hogy saját szememmel láthattam, mekkora öröm a fiatal fiúknak és lányoknak keresztény közösségben játszva-tanulva találkozni a magyar kultúrával, hagyományokkal és a nemzeteket összekötő cserkészértékekkel – őszintén remélem, hogy cserkészanyuka még lehetek…

■ Buday-Malik Adrienn

Honpolgárnevelés Bi-Pi módra

etés Buday Barnabás evangélikus lelkésszel, a Magyar Cserkészszövetség elnökével

átadását jelenti, mint a becsületesség, a fegyelem, a tudatos felelősségvállalás, az engedelmesség, a bajtársiasság, a takarékosság, a testi és lelki tisztaság. A jó „honpolgár" ugyanis a társadalom életrevaló, elkötelezett, tevékeny tagja…

– …akinek – mint a honlapjukon (www.cserkesz.hu) olvasható – az is fontos, hogy „önmaga folyamatos nevelése által Isten felé növekedjen". Ez utóbbiban hogyan segíthet a cserkészet?

– Gyülekezeti lelkészként is, de a miskolci Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola iskolalelkészeként is szinte naponta találkozom azzal a kérdéssel, hogy a tizenévesek számára miként válhat hitelessé és természetessé a hitélet, és miként mutathatom meg nekik, milyen jó érezni Isten szeretetét.

A valláshoz való viszonyulás a cserkészeten belül nem egységes, sőt néhány helyen ez a kérdés egyenesen tabunak számít. Az alapító nagyon fontosnak tartotta, és amikor egyszer megkérdezték tőle, nem kellene-e beletenni a cserkészetbe a vallást, azt felelte, nem kell, mert már benne van. Benne van a jellemnevelésben, és benne az élménypedagógia elemeiben.

Nálunk 1989-ben, a cserkészmozgalom újraéledésekor két markáns irány körvonalazódott. Egyrészt létrejött a Magyar Cserkészszövetség, amelyik sokkal fontosabbnak tartotta – és tartja ma is –, hogy vallás-erkölcsi alapokon álljon, az azóta már megszűnt Magyar Cserkészcsapatok Szövetségébe pedig azok tömörültek, akiknek ez kevésbé volt fontos. A cserkésztörvények egyike náluk például csak addig tartott, hogy „a cserkész híven teljesíti kötelességeit", míg mi ehhez azt is hozzátesszük, hogy „amellyel Istennek, hazájának és embertársainak tartozik". A reggeli és esti tábori zászlószertartásainknak is van néhány perces imádság része, utalva arra, hogy az ember életének szerves része az Istennel való kapcsolat.

Nyolcezres taglétszámunkkal Magyarországon jelenleg mi vagyunk a legnagyobb cserkészszövetség. Rajtunk kívül a Magyar Cserkészlányszövetséget és a Magyarországi Európai Cserkészeket érdemes még megemlíteni. Előbbi hozzánk képest kevésbé tartja fontosnak a konzervatív értékrendet, utóbbi tagjai pedig talán elsősorban katolikusok, és csak utána magyarok.

– A cserkészlányok szövetségét említette. A cserkészet végül is koedukált vagy nem?

– Az alapító 1907-ben eredetileg fiúk számára találta ki a cserkészetet, de a cserkészfiúk nővéreinek és húgainak annyira megtetszett a mozgalom, hogy alig három évvel később Bi-Pi testvére, *Agnes* vezetésével létrehozták maguknak a lánycserkészetet. Ma világszerte sokféleképpen közelítik meg a kérdést. Nálunk, Magyarországon a csapatokon belüli őrsi bontás a jellemző, különösen kisebb korban, amikor még kevésbé fontos kérdés a másik nem jelenléte vagy hiánya.

A magyar cserkészeten belül amúgy először külföldön, egészen pontosan az 1945 után kivándoroltak között jelent meg a koedukáció. A Külföldi Magyar Cserkészszövetség – amely a kilencvenes években vette fel ezt a nevet, és ma körülbelül négyezer tagot számlál – lenyűgöző munkát végzett: ébren tartották a lángot, segítettek tagjaiknak megőrizni mind a magyarság-, mind a cserkésztudatot, 1989 után pedig rengeteg támogatást adtak a cserkészmozgalom anyaországi újraélesztéséhez.

– A korábban említett idős úrról jut eszembe: meddig lehet cserkész valaki?

– A cserkészet alapvetően ifjúságnevelés, és így elsősorban a hat–huszonöt éveseket szólítja meg, ugyanakkor nincs felső korhatára, bárki bármikor beléphet. A cserkészfogadalom pedig egy életre szól, így ma Magyarországon azok száma, akik valamikor is – akár még a második világháború előtt, akár már az újraindulás óta – részt vettek a mozgalomban, körülbelül ötvenezer főre tehető. Külföldön egyébként az idősebb cserkészeknek külön szervezeteik vannak, így tényleg minden korosztály neki való programot kaphat.

– Noha a cserkészet a természetjárásra épül, városi fiúként lett cserkész. „Úri mulatságról" lenne szó? Avagy honnan jönnek a gyerekek?

– Ami a természetjárást illeti: a szövetségben épp nemrégiben beszélgettünk arról, hogy egyre szűkül az a terep, ahol még szabadon táborozhatunk, és feszegettük azt a témát is, vajon lehet-e „városi" cserkészetet végezni. A kérdés ez esetben az: mennyire megfelelő a nagyvárosi életforma, és ahhoz akarom-e szocializálni a gyerekeket…?

És hogy „úri mulatság"-e? A cserkészek alapvetően konzervatív beállítottságúak. A szövetségünkhöz tartozó csapatok tagjainak több mint hatvan százaléka Budapesten vagy a környékén élő családokból kerül ki, valószínűleg a budapesti munkahelyek lényegesen nagyobb száma miatt. A szövetségen belül ugyanígy nagyon erős a katolikusok jelenléte. Pontos statisztikánk ugyan nincs erről, de a plébániák által fenntartott csapatok számából kiindulva úgy becsülöm, a tagok nyolcvan-nyolcvanöt százalékát ők alkothatják. És nyilván igaz az is, könnyebb csatlakozni egy jól működő, magas létszámú közösséghez, mint egy éppen leépülőhöz.

– De azért, gondolom, nem Ön az egyetlen evangélikus cserkész.

– Hat olyan csapatról tudok, amelyik részben vagy teljesen evangélikus alapítású. Budapesten a budahegyvidéki ma már többségében ugyan református, a fasori gimnáziumi és a budavári viszont evangélikus, utóbbit a budavári és a kelenföldi gyülekezet együtt tartja fenn. A fővároson kívül három helyen, Kiskőrösön, Soltvadkerten és Győrött működik aktív lutheránus cserkészcsapat. Évek óta tervezzük, hogy megrendezzük az evangélikus cserkészek országos találkozóját. Talán egyszer ez az álom is megvalósul.

■ Vitális Judit

MÁJUS ELSŐ VASÁRNAPJÁRA

A mindentudó Anya

Anya, hogy te mennyi mindent tudtál!

Például tudtad, hogy gyermekkoromban a főzelékeket, főként a spenótot a Jancsi és Juliská-s tányérból kell ennem, egészen addig, amíg ki nem látszik a csodás meseház.

Amikor kiestem otthon a szobai akasztós hintából, és bedagadtak a térdeim, vagy amikor elcsúsztam a fürdőszobában, és lila lett az egész állam, tudtad, hogy az valójában semmiség, és hogy meglátom, az anyai puszitól milyen hamar meggyógyul minden.

Azt is tudtad, hogy az oltás az csak amolyan szúnyogcsípés számomra, semmi több, és ha nem sírom el magam, akkor leszek csak igazán bátor hős, igazi nagylány!

Ha beteg voltam, meg voltál róla győződve, hogy a te ágyadban gyógyulok meg a leghamarabb. Ezért, mielőtt elmentél volna dolgozni, és a Nagyira bíztál volna, szorgosan áthordtad a nyuszikás huzatú paplankámat és kispárnámat a tiéd helyére. Kikészítetted a telefont egy székre az ágy mellé, majd kiírtad mellé a munkahelyi telefonszámodat, és tudtad, hogy óránként felhívlak majd, hogy megkérdezzem, most éppen mit csinálsz.

Természetesen azt is jól tudtad, hogy a világ legszebb királylánya vagyok, amikor elkészültél a pitypangból font koszorúval, és átnyújtottad nekem a Gellért-hegyi játszótéren.

Tudtad, hogy igazi úszóbajnok vagyok, mikor lila szájjal és reszketve jöttem ki először az uszoda – nekem még nagyon is mély – vizéből, ahol csak egy kicsit lógtam a lépcsőn, amolyan szoktatásképpen. Ezért később, a Velencei-tó sekély vizében te voltál az anyabálna, én és a bátyám a kicsinyeid, akik melletted úszkáltunk, néha át is ugráltunk, és tudtad, hogy így majd egy életre megszeretjük a vizet.

Amikor az óvodában társasutazást szerveztem, és jöttek hozzád a szülők érdeklődni, hogy akkor mikor is megy az óvoda Esztergomba, és mennyibe kerül majd a kirándulás, te nagyot csodálkoztál, és talán szégyellted is egy kicsit magad, mert mi igazán nem szerveztünk semmit, eszünk ágában sem volt, nekem mégis azt mondtad, most már tudod, milyen klassz szervező leszek, ha majd nagy leszek.

Te azt is tudtad, hogy a tizenhat darab, piros színű, kakasos nyalókát, amit végül Apa vett meg nekem egy Duna-parti trafikban, igazából nem is az osztályfőnök néni kérte.

Tudtad, hogy ha rossz jegyet hoztam, akkor legközelebb úgyis kijavítom majd.

Ha csokoládét kaptam, azonnal mindet megettem. Ezt jól tudtad, és azt is, hogy a bátyám pedig mindent elrakott. Tudtad, hogy a bátyámnak porszívóztam, rendet raktam csokiért, mégsem szóltál ebbe bele, hagytad, hogy forrjunk össze egy életre, elválaszthatatlanul.

Aztán már arról is tudomást szereztél, hogy a szőnyeg vonaláig porszívózom csak, ahol csak én járok, mert többre nem vagyok hajlandó.

Tudtad a konfirmációmkor, hogy jó helyre hoztál már gyermekkoromtól fogva.

Megtudtad azt is, hogy kaptam egy intőt, mert sötétben, sikoltozva vártuk a magyartanárt a pincehelyiség zárt könyvtára előtt.

Láttad, amikor hisztizve kiabáltam a tükör előtt, hogy milyen béna a hajam, pedig már lassan egy órája fésülködöm, és sehogy sem az igazi. Tudtad, hogy csak békén kell hagyni.

Te varrtad meg életem első miniszoknyáját, mert tudtad jól, mikor jött el az a pillanat. Tudtad, melyik barátomat kell egy finom teára invitálni, és ki az, akit a kézfogás után szinte el kellett küldened.

Tudtad, hogy saját lábamra kell állítanod, tudtad, hogy el kell engedned. De azt is tudtad, segítened kell még egy kicsit, hogy igazán felnőjek, hogy valóban mindig csak a bensőmre hallgassak, hogy küzdjek a magam dolgaiért, hogy igazán boldog legyek, hogy majd én is anya legyek, hogy én is meg tudjam venni azt a Jancsi és Juliská-s tányért a főzeléktől fintorgó unokáidnak.

■ Balog Eszter

»NAGY KALAND CSAK FIÚKAT NEVELNI!«

Hivatása: az odafigyelés

Anyák napi beszélgetés az OKTV-nyertes Muntag Vince édesanyjával

▶ ***Nováky Andrea,*** **a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium énektanára az utóbbi napokban sok gratulációt kaphatott. Nem véletlenül, hiszen legkisebb gyermeke –** ***Muntag Vince*** **– első helyezést ért el magyar irodalomból az idei országos középiskolai tanulmányi versenyen (OKTV). A siker természetesen a fiúé, ám a családhoz közel állók tudják, hogy ehhez a kiváló eredményhez az édesanya és a család áldozatos, támogató szeretetén keresztül vezetett az út. Vince ugyanis kerekes székben tölti a napjait. A születésekor őt ért agyi hypoxia (oxigénhiány) miatt mozgásszervi központja sérült. Andrea legkisebb fia élete végéig gondozásra szorul. Más szavakkal: az az édesanya, akivel beszélgetni készülök – életre szóló többletfeladatot kapott.**

– Azokban a percekben, amikor kiderült, hogy az újszülött kisfiú nem lesz teljesen ép és egészséges, milyen gondolatok suhantak át Andreán?

– Örökre belém vésődött azoknak az óráknak a riadalma. Ilyen kérdések foglalkoztattak: „Hát már sosem lesz normális életünk? Sajnálattal fognak ránk nézni az emberek?” De őszintén féltettem is a babát. A „már sosem lesz normális életünk” annak szólt, hogy a két nagyobbik fiammal – *Mártonnal* és *Lőrinccel* – is veszélyeztetett terhes voltam. A várandósság alatt végig feküdnöm kellett, s egyszer már átéltem, mit jelent rendszeresen *járni* a szabadság-hegyi gyermekklinikára. A legidősebbet vittem oda, mert mozgásában lassan fejlődött. Ám egyik báty sem volt ennyire koraszülött, mint Vince, aki hat hónaposan, egy kiló harmincnyolc dekával jött a világra. Egyik rokonunk bátorított, hogy nem a súly, nem a hónap a döntő, hanem hogy akar-e élni az a gyermek. Vince akart. Belőle ma is ez az életerő és öröm sugárzik felénk.

– Nem rettentette el, hogy már a két nagyfiú születésekor is ekkora áldozatot kellett hoznia? Sőt, az olvasók közt akadhat olyan, aki egyenesen azt kérdezné meg: nem felelőtlenség-e ennyi nehézség után egy harmadik gyermeket vállalni?

– Ezen nem gondolkodik az ember, mert mindig a legszebbre készül. Mindig is nagy családot szerettem volna, legalább négy gyermekről szőttünk terveket. Van is bennem szomorúság, hogy ez nem adatott meg. Aztán Márton fiam esete „be is csapott” bennünket. Azt gondoltuk, hogy hasonlóan bátyjához Vince is járni fog. Azt mondták az orvosok, hároméves korában elindul. Ma már örülnénk, ha ez tizenhárom évesen megtörtént volna…

Kettesben Vincével

– Mit tartott különösen is nehéznek ezekben az években?

– Meg kellett tanulnom, hogy ne nézzek túlzottan előre. Rá kellett vennem magamat arra, hogy ne aggódjam a jövő miatt. Azon gyötrődtem például, hogy Vince hogyan fog majd gimnáziumba járni, mi lesz vele tizennyolc évesen. Éreztem, ha nem vigyázok, „bepánikolok”. Ekkor értettem meg, hogy Jézus nem véletlenül óv az aggodalmaskodástól, amikor figyelmeztet, hogy „elég minden napnak a maga baja”. Megtanultam komolyan venni, hogy nekünk csak azzal kell foglalkoznunk, ami aznapra adatott feladatként. S most, hogy a tizennyolc évre visszatekintek, látom, végig „sínen volt” az életünk. Annyi mindent átéltünk közösen Isten gondviselő szeretetéből, hogy nem lehetünk a holnapra nézve sem aggodalmaskodóak, sem pesszimisták.

– Többes számban fogalmaz…

– Természetesen, hiszen a családom tagjairól vallok. Együtt éljük át az örömöket, és közösen viseljük a mindennapok terheit. A fiúk is sokat segítenek, de nem tudtam volna önfeledt anya lenni, ha nem állt volna mellettem a férjem, *Muntag András,* aki a szó igazi értelmében apa. Én az anyaságomat úgy tudom megélni, hogy ő is teljesen mellettem áll mint társ. Házasságkötésünkkor mondta már – aminek én nagyon örültem –, hogy ő is ott akar lenni a gyerekek életében, aktívan akarja őket nevelni: gombfocizni velük, hasalni a szőnyegen. Ez így is történt. Olyanok vagyunk együtt, mint a jobb és a bal kéz: akkor tudjuk a szerepünket jól betölteni, ha a másikra támaszkodhatunk.

– Az édesanyákat gyakran a szívnek tartják, akik szeretetükkel fonják egybe a családot. Andrea viszont egy egészen modern kifejezéssel élt, amikor magát a család menedzserének nevezte. Abból is adódik ez, hogy otthon annyi férfi veszi körül? Ők az érzelmességre kevésbé fogékonyak?

– Nagy kaland csak fiúkat nevelni! Nem tudom, milyen lenne az életünk, ha a testvérek között lenne egy leány is. A család egyedüli nőtagjaként élvezem női és anyai mivoltomnak minden előnyét. Ám vannak helyzetek, amikor „besöpör a tömeg”, és egyszerűen csak úgy kezelnek, mintha én is fiú lennék. Bevallom, ezeket a pillanatokat nagyon szórakoztatónak találom.

Valóban úgy látom, hogy az édesanyák feladata nemcsak az érzelmi alaphang megadása, hanem a család harmonikus működésének megszervezése. Amikor Vince megszületett, eleinte a két nagyot kissé elhanyagoltuk. Úgy tűnt, a mozgássérült-foglalkozások – tornáztatás, úszás és így tovább – pár év alatt lezajlanak, s utána a család élete visszatérhet a rendes kerékvágásba. Egy idő után azonban látszott, hogy ez hosszabb folyamat lesz, erre mint állapotra kell átállnunk.

Akkorra már jelentkeztek a nagyok is: ők is igényelték a korábbi erős figyelmünket. Igyekeztünk hát többet mesélni nekik esténként, éreztetni velük, hogy nagyon fontosak a számunkra, de a legjobb hatással talán az volt rájuk, amikor bevontam őket a feladatok végzésébe. Megszokták, hogy nem sokat kérek tőlük, legtöbbször csak apró szívességet – például hogy adják kezembe a törülközőt, ha Vincét tornáztattam –, de azt a keveset azonnal. Mindig is bevontuk őket: nemcsak a segítséget vártuk el tőlük, hanem velük együtt örültünk, ha Vincének valami sikerült. Néha egyenesen úgy tűnt, négy szülő neveli őt. Így, fokról fokra tanulták meg a szolgálatot, egymás segítését, a másikért való szurkolást, s ezen keresztül erősödött bennük a testvéri szeretet.

– A Muntag család különben is mozgalmas, közösségi életet él. A fiúk lelki otthonra leltek a Deák téri gyülekezetben. Márton és Vince a Mevisz lelkes munkatársai, Andrea énekkart szervezett a Fasorban, András ugyanott presbiter. A szolgálatokon túl a gyülekezeti közösség biztonságot is ad, hogy vannak emberek, akikre a bajban támaszkodni lehet?

– Nagyon fontos, hogy vannak barátaink. Sajnos éppen akkor, amikor leginkább rászorultunk volna a segítségükre, maradtak el mellőlünk. Vince születésekor „begörcsöltek”, és nem látogattak meg. Talán úgy érezték, nem tudnak majd mit mondani, vagy épp attól féltek, hogy valamit rosszul fogalmaznak meg a sérült gyerekről. Esetleg attól (is) tartottak, hogy kíváncsinak tűnnek majd. Életemben soha nem voltam olyan magányos, mint éppen azokban a hónapokban, években, amikor pedig úgy vágytam az odafigyelésre, a testvéri szóra. Ezt a beszélgetést jó alkalomnak tekintem, hogy felhívhassam a figyelmet erre: a látogatás, a személyes kapcsolatok tartása nagyon fontos. Meg kell adnunk a lehetőséget azoknak, akik bajban vannak, hogy ők beszéljenek a problémáikról, oldani kell a mindennapi őrlődést a látogatással. Néha magamon is érzem ezt a félénkséget, ha olyan ismerőst kell felhívni vagy meglátogatni, aki bajban van. Ezért lenne nagyon nagy szükség arra, hogy lelkészeink rendszeresen látogassanak, és tanítsanak minket is arra, hogy ilyen helyzetben aktívabb kapcsolatot építsünk egymással. A közösség akkor igazi, akkor élő, ha a tagok odafigyelnek egymásra.

– Mint ahogyan Önöknél…

– Megkérdezték tőlem Vince sikere kapcsán, hogy nem tartjuk-e magunkat kiváltságos helyzetűeknek, hiszen a fiaink mindannyian jó eszűek, kiválóak a képességeik. Most a figyelem Vincére terelődött, mert versenyt nyert. De a családban nem az számít, ki mennyire okos – ez egy olyan klub, amelyben a tagság a fontos –, hanem azért, mert hozzánk tartozik. A testi fogyatékosságával együtt tartozik hozzánk. És ennek a tehernek a hordozása ugyanolyan nehéz neki is, nekünk is, mint más hasonló sorsú családoknál.

Mi így vagyunk egy közösség, és én így vagyok háromgyermekes anya, akinek az a feladata, hogy a család harmóniáját munkálja.

■ B. Pintér Márta

Boldogok-e az irgalmasok mifelénk?

Az elmúlt vasárnap, április 26. a világprotestantizmusban is az „Úr irgalmasságainak vasárnapja", misericordias Domini. Mi jut eszünkbe manapság az irgalmasságról? Az, hogy irgalmatlan pénzügyi, politikai, gazdasági, morális világban élünk? Ez is. Van helye még Jézus igéjének ebben a világban: *„Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek"?* (Mt 5,7) Gyengeségnek, erőtlenségnek, önfeladásnak tartjuk az irgalmat, idejétmúlt szónak és magatartásformának? És Jézus tanítványai, egyházai, gyülekezetei, papjai, püspökei, hívei gyakorolják-e ezt a Jézus szemében oly értékes keresztény erényt, mintegy alternatívájaként oly sok minden másnak? Kik és hogyan képviselik a templomon kívül, a családban, az iskolában, a politikában, a gazdaságban, a kórházban, a börtönben, a hadseregben? S hogy néz ez akkor ki? Hogyan kellene fogalmaznunk, hogy egyértelműen megértsük, miről van szó?

Jellemző és elgondolkodtató, hogy régi korok emberei rögtön tudták, miről van szó. Nem csak az irgalmas samaritánus példázata okán vagy a tékozló fiú példázata nyomán nyílt ki szívükben az irgalom kultúrája Jézus követésében. Hanem eleve úgy szocializálódtak templomban és otthon, iskolában, hogy mindennapi életük szerves része volt az irgalom. Az egész középkort áthatotta a Mt 25 szellemisége s azok a cselekedetek, amelyeket az irgalmasság művének neveztek (éhezők, szomjúhozók megelégítése, menekültek befogadása, szegények felruházása, betegek és foglyok meglátogatása – Mt 25,35 kk.).

A reformátorok, a hugenották sorsán érlelődött az irgalmasság *Kálvin* szívében és teológiájában, a menekülők ezreinek befogadása közben Genfben, hogy legalább ötszáz éves példát említsek. De kimagasló erkölcsi példát mutatott az Árpád-házi hercegnő, *Türingiai Erzsébet* is karitatív, együtt érző szívének rózsákat kenyérré változtató erejével. Vagy *Bodelschwingh* Németföldön a hatalmas árvaházi szociális mozgalommal, *Abraham Lincoln* Amerikában elnökként, aki a demokrácia tengelyévé tette már százötven éve az irgalmasságot. És *Albert Schweitzer,* aki az afrikai őserdőben emelte fel a leprából az irgalom erejével a halálraítélteket…

Mit láttak meg eleink ebben a cselekvésformában? Az Úr tetteinek folyatását meg az igazságosság gyakorlásának legszebb és leghitelesebb formáját. Kezdettől fogva azok a teológusok, akik hitünk titkait próbálták megfogalmazni, egybekapcsolták az irgalmasságot az igazságossággal. Ez az a fogalom, amely mára lefordíthatja a *misericordia* értelmét.

A napjainkban kilencszáz éve elhunyt *Canterburyi Anselmus* szerint az irgalom Isten alapvető és rejtett jósága, amely még ítéleteit is átjárja. Isten irgalmasságát igazságosságából is megismerhetjük: nemcsak megítéli a bűnt, hanem irgalmaz is a bűnösnek. Viszont már *Karl Barth* és mások is rámutattak: az igazságosság irgalom nélkül kegyetlenség, az irgalom igazságosság nélkül érzelgősség vagy éppen naivitás.

Napjaink irgalmatlan világában a heidelbergi református professzor, *Michael Welker* az, aki újra megvizsgálta és értelmezte számunkra is az irgalmasság mára lefordítható üzenetét. S amire jutott, az bizony kemény, embert próbáló kihívás egyháziaknak és nem egyháziaknak egyaránt.

Szerinte összefüggés van jog(osság), irgalom és istenismeret között. Már a korai történelmi időkben megjelent az izráeli törvényben az irgalmasság (2Móz 20,22–23,19). Megtanulta a választott nép, hogy az irgalom Isten törvényéből következik, nem pedig egyesek véleményéből, humanizmusából, együtt érző szívéből, jótékonykodó lelkületéből. Az irgalom szociális mintává lett Izráelben (idegenek befogadása, rabszolgák felszabadítása). Az a jogalkotó és az a jogrend, aki és amely nem vette állandóan tekintetbe az elesettek és hátrányos helyzetűek ügyét, s nem igyekezett a megbillent jogi és szociális egyensúlyt helyreállítani, nem érdemelte meg az *igazságos* megjelölést.

Ahol pedig az irgalmasság hiányzik, ott a törvény többi eleme, az istenismeret és a jog is csorbát szenved. Ez az egész közösség erkölcsi megromlásához, majd széteséséhez vezet. Az igazságtalanságban tobzódó nép vagy vezetők ugyanis megrontják a kultuszt, elveszejtik az istenismeretet is. Elképesztő, igaz összefüggés!

Az irgalom tehát: „Fogékonyság nemcsak mások szenvedésére, hanem fogékonyság a társadalomban megvalósuló rendszeres hátratételre, igazságtalan megkülönböztetésre, diszkriminációra, s eltökélt küzdelem ellene." Pozitív megfogalmazásban: az irgalomra berendezkedett közösségben, társadalomban törekszenek az állandó megújulásra, az önkritikus gondolkodásra, az irgalom és a jog összekapcsolásával a konfliktuskezelés árnyalt formáinak és gyakorlatának kialakítására. Az a nép ugyanis, amelyik az irgalmasság törvényét feladja, a kultuszt is megrontja, és a jogot is.

Az irgalom kultúrájának kialakításában igen fontos a mentális reformáció, azaz az irgalmatlan önérvényesítéstől való elfordulás s az odafordulás a másokat is tekintetbe vevő önkéntes önkorlátozás felé. Nevezhetjük ezt „posztmodern puritanizmusnak" is. Veszélyes lehet, amikor a törvény kijátszása országos méreteket kezd ölteni, mert cinkos és cinikus egyetértés ütheti fel a fejét, de az is veszélyes, amikor az önigazultság a törvény betűjére kezd hivatkozni, hogy leplezze az eltorzult önzést, gátlástalanságot és a mögéje búvó, törvényt kijátszó, ármányos emberi csoportokat.

Isten jóságos törvénye ettől a magatartástól olyan messze van, mint a föld az égtől, Makó Jeruzsálemtől. Könnyen válhat ugyanis a jó törvény a visszaélők kezében a szépítgetés és gazságuk elleplezése eszközévé, a hazug és másokat meghazudtoló önáltatás manírjává. Így fordul át a törvény a bűn erejévé, az igazságosság látszatának hatalmas hazugsággépezetévé, látszatirgalmassággá, a jól rendezett és szoros Isten-kapcsolat látszatává. Ez a látszat pedig megkötözhet egy egész korszakot, valamint egész kultúrákat is.

Borzasztó kemény, de igaz megállapítások. Csak ez a kristálytiszta (biblikus) gondolkodás és fogalmazás képes az irgalmasság vasárnapját azzá tenni, amire rendeltetett. Az az igazságos, együtt érző, szociálisan cselekvő, emberközpontú, mert Istenből táplálkozó ünnepi pillanattá, irgalmatlanságot leleplező, fájdalmasan gyógyító beavatkozássá. Csak így vihetünk magunkkal irgalmatlan hétköznapjainkba némi elkötelezettséget, irgalmat, (társadalmi) igazságosságot, (szociális) érzékenységet és felelősséget, reményt és távlatosságot. Erre pedig a mára kialakult válság, labilitás, visszásságok, társadalmi méretű szolidaritásvesztés álarcos színjátékában mindennél nagyobb szükségünk van és lesz!

Azt gondolom, nem csak Németföldön igazak *Eberhard Chedron* speyeri protestáns egyházelnök szavai: „A keresztyén egyházak mindig is következetesen felléptek az irgalom kultúrájáért. Hiszen számunkra igazságosság és irgalom nem létezik egymás nélkül. Hiába bármennyi eltökélt törekvés társadalmunkban az igazságosságra, nem lehet kártétel nélkül megkerülni az irgalmasság szempontjait. S az egyházaknak erre minduntalan emlékeztetni kell a társadalmat és a hatalmon lévőket!"

Bizony, erről is szól az irgalmasság vasárnapja, meg arról, hogy így gondolkodva és cselekedve igenis lehetnek boldogok az irgalmas szívűek, az irgalmas szavúak és az irgalmas tettűek mifelénk is!

■ Dr. Békefy Lajos

HETI ÚTRAVALÓ

Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre. (2Kor 5,17)

Húsvét ünnepe után a 3. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben a feltámadott és élő Krisztus hirdettetik gyülekezetének Pál és János tolmácsolásában; ő részesít győzelmében: ujjongjatok! „Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki megáldott minket minden lelki áldással a Krisztusban." (Ef 1,3; LK) Ő feltámadásával örömöt szerzett népének, ezért „örvendezzetek Istennek, minden földek!" (GyLK 718); jubilate! *Luther* szerint ez a Szentlélekben való öröm titka: „Tartsa magát az ember teljes szívvel az igéhez, vigasztalván magát Krisztusunk drága ígéretével, hogy ő az Atyával együtt velünk marad, s megoltalmaz, hogy semmi baj ne ártson, ördög s világ semmi hatalma el ne tiporjon, se tőle el ne szakítson." Ezért is kéri Jézus tőlünk ma ezt hatszor: énbennem (!) *„maradjatok, és én tibennetek. Én vagyok az igazi szőlőtő, és az én Atyám a szőlősgazda. (…) Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt…"* (Lásd Jn 15,1–8) De mit is jelent Krisztusban lenni? Pál tudja és megéli: *„…többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem…"* (Gal 2,20) János szerint az a hit győzelme az életünkben, ha Istennek hisszük és valljuk Isten testté lett Fiát; *„és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk"* (1Jn 5,4). Pál vallja: *„Az igaz ember pedig hitből fog élni",* de a hitetlen, ember- és bálványimádó embereket a Teremtő ítélete sújtja, ő *„haragját nyilatkoztatja ki a mennyből az emberek minden hitetlensége és gonoszsága ellen",* mert *„akik az Isten igazságát hazugsággal cserélték fel, azok a teremtményt imádták és szolgálták a Teremtő helyett…"* (Róm 1,17.18.25) Pált Krisztus szeretete szorongatja, s az ő mindenkiért történt váltsághalálát hirdeti, hogy akik befogadják Jézust, s érte élnek, részesei legyenek az Isten új teremtésének, *„aki megbékültetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát"* (2Kor 5,18). Csak Jézus tudja megszabadítani a bűn szolgaságából azt, aki hisz őbenne! Ha *„a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek"* (Jn 8,36). Hogyan jön létre a heti igénkben meghirdetett új teremtés? Jézus kérte: maradjatok énbennem! *„Ha pedig Krisztus bennetek van",* Isten, *„aki feltámasztotta a Krisztus Jézust a halottak közül, életre kelti halandó testeteket is a bennetek lakó Lelke által"* (Róm 8,10.11). Három nagypénteki ellenpélda az örvendezésre. A katonáké: *„Üdvözlégy, zsidók királya!"* Pilátusé: *„Íme, az ember!"* A főpapoké: *„Feszítsd meg, feszítsd meg!"* (Jn 19,3.5.6) S egy példa az örök örömre: ez a mennyei jubilate! Az Úristen s a Bárány trónusa előtt szolgái – akik már most Krisztusban vannak, s ő bennük él – ujjongnak, imádják s látják Istent, nevét is viselik, és *„az Úr Isten fénylik fölöttük, és uralkodnak örökkön-örökké"* (Jel 22,5). Itt is: „Ujjongj, Isten népe, / Hirdesd szüntelen, / Jézusé a végső, döntő győzelem! / Győzelmet vettél, ó, Feltámadott! / Dicsőséggel fényes a diadalod!" (EÉ 388,2)

■ Garai András

FOTÓ: NAGY BENCE

Az idén tizenhatodik alkalommal rendezték meg a budapesti nemzetközi könyvfesztivált, a közép-európai térség meghatározó szakmai és kulturális fórumát. A Millenárison április 23–26. között zajlott seregszemlén a közel kétszáz kiállító között egyházunk Luther Kiadója is az érdeklődők elé tárta kiadványait a Kálvin és a Harmat Kiadóval közös standján.

Igazán akarjuk, amit Isten akar?

Semmi sem áll tőlem távolabb, mint a hátsó kapun visszahozni a „cselekedetekből való megigazulást". Kegyelemből vagyok megmentve, és kegyelemből maradok is megmentett. Ha Jézus Krisztusra gondolok és arra, hogy mit tett értem, sokszor könnyekre fakadok. Micsoda öröm, hogy Jézusé vagyok! De azt is meg kell mondanom, hogy több mint harmincéves igehirdetői szolgálatomban gyakran megdöbbentett sok keresztény közönye és kényelmessége.

A kegyelemről szóló evangélium hallgatásánál úgy tűnik, valami elmarad. A Jézus Krisztusnak való odaadás eltorzult. Vajon mi történne, ha

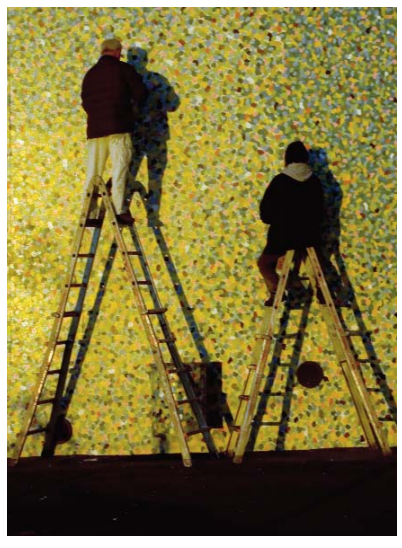

ilyen odaadást tanúsítanánk az üzemi főnökünk felé? Alighanem jönne az elbocsátó levél.

Fölteszem magamnak a kérdést: az én Jézus-követésem ér annyit, hogy mások kövessék? (1Kor 11,1) Gyakran jobban szeretünk alkalmilag találkozni Isten páratlan igéjével, mint behatóan tanulmányozni. Kívánjuk az áldásokat és az első keresztények teljhatalmát, ámde az ő életgyakorlatuk nélkül. Azt kérdezzük: mit nyerek a gyülekezetemben? Nem pedig azt, hogy mit nyújthatok én a gyülekezetnek, amivel általam növekedhet, épülhet.

Imádkozunk Jézushoz, de gyakran inkább érzésben, mint igazságban, mely éles, mint a borotvapenge, és szabaddá tesz. (Zsid 4,12–13) Szeretünk ébredésről beszélni. Van fogalmunk arról, hogy milyen következményei vannak ennek számunkra? Hogy Jézus végtére is Ura például a bankszámlánknak is?

Az *Ószövetségben* van egy ige, amely engem évek óta megrendít, és kihívást jelent számomra: *„Átkozott, aki az Úr dolgát hanyagul végzi…"* (Jer 48,10) Az *Újszövetségben* pedig ezt olvassuk: *„…félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket…"* (Fil 2,12) Bizonyos, hogy Jézus az örök átkot elfordította rólunk, és ő munkálja az akarást és a cselekvést. De akarjuk-e, amit Jézus akar? Az átok az áldás hiánya.

Megkérdezhetjük magunkat: milyen áldottak vagyunk mi? Engem mint igehirdetőt olykor sok minden hajt, csak nem a Szentlélek. De ez oda is űz engem Jézus karjaiba, új odaadásra. Jézuson akarok függeni gyengeségemmel és erőmmel, bocsánatán és megújuló uralmán. Egyedül ez ad nekem bátorságot, hogy kinyissam a számat – és népszerűtlenül is szóljak.

■ Helmut Blatt

(Forrás: idea Spektrum, 2009/5. Fordította: Marschalkó Gyula)

Törvény és evangélium – Isten családjában

Egyházmegyei konfirmandus-csendesnapot rendeztek április 18-án Győrben. Az alkalom célja az volt, hogy a megye konfirmandusai megismerkedjenek egymással, és hogy kialakítsunk egy hagyományt.

Napsütéses reggelen érkeztünk meg az Öregtemplom udvarába, ahol a beosztás után nyitó éneklással és áhítattal kezdtük a napot. *Karsay Lajos* győrszemerei lelkész gondolatai a nagy parancsolat első része köré épültek. Arról beszélt, hogy az ember sokszor keres kiskapukat a törvény betartásában, és ez bizony igen nagy kísértés. Arról is szólt, hogy abban bízik, a jó kapcsolat lelkészek és konfirmandusok, fiatalok között meg fog maradni a későbbi években is. Jó ebbe a nagy keresztény közösségbe tartozni, az egyház tagjának lenni!

A délelőtt további részében akadályversenyen vettek részt a fiatalok, amelyen a *Tízparancsolat* törvényeihez kapcsolódtak a feladatok. Hamar feloldódott a társaság, hallani lehetett nevetést, kiabálást az egyes állomáshelyekről. Játékos formában idéztük fel Isten törvényeinek fontosságát, és az is kiderült, hogy nemcsak a parancsolatokat, de más bibliai történeteket is ismernek a résztvevők. Volt megkövezés papírgalacsinokkal, puzzle, történet-összerakás, játékok. Jó hangulatú két óra után finom ebédet kaptunk az iskolában, majd egy kis pihenő és a pontok összesítése, eredményhirdetés következett.

Délután érkezett el a nap csúcspontja: a Szélrózsa Band koncertje. A templomban pazarul hangzott az isteni muzsika. A hangszerek, az énekek, a csapat tagjainak lelkesedése sugárzóan betöltötték a teret. Ifjúsági énekeket énekeltek. Sokan a gyerekek közül is bekapcsolódtak, s akik nem ismerték a szöveget, azok is önfeledten tapsoltak. Milyen jó, ha hozzáértő, lelkes zenészekkel együtt énekelhet az ember, az egyszerű dalok is másképpen, szebben szólnak.

FOTÓ: JÁNOSA ATTILA

A záróáhítatban *Ócsai Zoltán* lelkész a nagy parancsolat második része köré építette gondolatait, összegezve a nap eseményeit is. Isten áldásával fejeztük be a napot, ahogyan énekeltük a jól ismert éneket: „Áldásoddal megyünk, megyünk innen el."

Még hazamenetel előtt izgalmas és harcos viadalra is sor került az udvaron, a fiúk és férfiak, fiúk és lányok, gyerekek és szülők kötélhúzó versenye keretében. Annyi energia, erő, lelkesedés volt mindenkiben, hogy több fordulón át zajlott a verseny.

Jó volt látni a fiatalok lelkesedését, ahogyan a kedvük a nap során egyre jobb lett, a mosolyt az arcukon, ahogyan beleélték magukat a játékokba, feladatokba. Jó volt látni a szervezők alaposságát, felkészültségét, azt, hogy nekik is milyen fontos ez a feladat, a fiatalok megszólítása. Remélem, évről évről összegyűlnek majd a fiatalok, hogy együtt legyenek, beszélgessenek, játsszanak, s így is megerősítsék: jó Isten nagy családjába tartozni.

■ Deák Ágota

Ballagók

„Szerettem ide járni. Sok jó barátom van, akiktől sajnos búcsút kell vennem. Tegnap volt a bolond ballagásom. Katonának öltözött az osztály, és vízipisztollyal lövöldöztük a kicsiket. Most pedig hamarosan átmegyünk majd a templomba, ahol a tanáraink adnak útmutatást a jövőmre vonatkozóan. Aztán végigjárjuk a sulit, majd következik a bankett, de az már csak buli. Másnap jön a család, jönnek a rokonok."

„Nekem pedig az a véleményem, hogy örülök, hogy végre vége. Nem szerettem már ebbe a suliba járni. Az osztályfőnököm pikkelt rám, nem bírtam őt. Megalázott, rossz jegyeket adott, igazságtalan volt. Később kivágták, szerencsére. Utána már kicsit jobban szerettem iskolába járni."

„Én ha előretekintek, egy kicsit félek: milyen lesz az új suli, milyenek lesznek az új tanárok. És nagyon rossz lesz elhagyni mindazokat, akikkel együtt nőttem fel."

„Én is a beilleszkedéstől tartok, az nehéz lesz."

Gyermekem! Én pedig azt mondom, akárhova mész is tovább tanulni, és bármit csinálsz is majd az új iskolai évben, csak jó szívvel tedd a dolgaidat. Mert mindent meg lehet tanulni, ami kötelező, és minden munkát el lehet végezni, amit elvállalsz, de ha nem jó szívvel és lélekkel teszed, csak fölösleges teher, púp lesz a hátadon, és nem szerez örömöt neked.

Azt is mondom, hogy csak azt tanuld, és csak azt a munkát végezd, ami igazán boldoggá tesz, hogy ne múljon el az életed úgy, hogy nem azt tetted, amit a szíved mélyén szerettél volna.

Azt is mondom még neked, hogy mindig tedd meg a tőled telhető legjobbat. Ezt nehéz megfogadni. De ha felírod magadnak az íróasztalod fölé, nagy nyomtatott betűkkel, hidd el, sokszor erőt ad, ha újra és újra rátéved a szemed, főleg a nehéz feladatok végzése közben.

És ha úgy érzed, túl nagy a teher, egyedül maradsz a feladatok megoldásával, tudd, hogy Jézus mindig veled van. Ő nem hagy el téged soha. Ha hozzá imádkozol a nap elején, a tanulás előtt, ha kéred a segítségét a napi feladatok elvégzéséhez, hidd el, hogy meghallgatja az imádságodat, és megsegít a tanulásban is.

De készülj fel a kudarcokra is, mert elképzelhető, hogy azokban is részed lesz. Azonban úgy fogadd őket, hogy sohasem véletlenül jönnek eléd, hanem ahhoz segítenek, hogy megtaláld a helyed, az utad, amelyen tovább kell menned.

Keresd az utad során mindazokat, akik szintén keresők: keresik életük értelmét, helyüket az életben, mert velük tudsz majd jól beszélgetni, együttműködni és talán összefogni, valami közöset alkotni.

De azokat is keresd, akik már

SZÓSZÓRÓ

Rovatgazda: Balog Eszter

megtalálták a helyüket az életben, mert tőlük tapasztalatot és ötleteket tudsz gyűjteni, tanácsot tudsz kérni. De tudd: az ő útjuk nem a te utad. A te utadat neked, saját magadnak kell megtalálnod.

Miközben felnősz, kinyílik a lényed, kibontakozik a belsőd. Kiforr, hova tartozol, ki mellett kötelezed el magad, milyen területen tudod hasznosítani magad a legjobban, hol élsz majd.

De ne ijedj meg, ha életed aztán mégis más irányt vesz, esetleg önhibádon kívül. Legyél mindig rugalmas, és bízz a küldetésedben: Teremtőd nem véletlen adott neked életet, feladatot bízott rád. Mindenkire, rád is. Hogy mit? Megsúgják neked majd álmaid és vágyaid. Csak figyeld az életet magad körül nyitottan és kíváncsian. És lesznek pillanatok, amikor egyre biztosabban fogod tudni, mit kell tenned, és lesz egy pillanat, amikor összeáll a kép.

Ekkor ballagj mindig tovább, hogy boldog legyél. Teljes szívemmel veled vagyok.

■ Balog Eszter

Idegrendszer is kellett a sikerhez

▶ **A soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola két végzős diákja, *Horváth Zsuzsanna* és *Elek Gabriella* dobogós (1. és 3.) helyezést ért el a szakmacsoportos szakmai előkészítő érettségi tantárgyak versenyén (SZÉTV), az egészségügy szakmacsoporton belül. A Szolnokon április 6–8-án megrendezett versenyről, az izgalmakról és örömökről diáktársaik kérdezték őket és felkészítő tanárukat, *Tóth Lászlóné Weisz Zsuzsannát.***

– Honnan lehetett tudni a versenyről?

Zsuzsa néni: Az oktatási minisztérium honlapján olvastam a szakmai tantárgyakból rendezett országos szintű versenyre szóló felhívást. Azt gondoltam, hogy az emelt szintű érettségire készülő tanítványaimnak segít a felkészülésben és a kellő rutin megszerzésében.

– Voltak-e már a korábbi években is résztvevők az iskolából?

Zsuzsa néni: Ilyen országos szintűn nem, csak területi versenyeken. 2004-ben Győrből elhoztuk a második és az ötödik helyezést.

– Hány fordulóból állt a megmérettetés?

Gabi: Kettőből. Az első csak írásbeli volt, amit az iskolában írtunk, és Zsuzsa néni javította, a döntő pedig Szolnokon volt, írásbeli és szóbeli egy bizottság előtt.

– Lányok, mit éreztetek akkor, amikor bejutottatok a döntőbe?

Gabi: Nagyon megijedtem, mert tudtam, hogy rengeteget kell még tanulnunk rá.

Zsuzsi: Az volt a probléma, hogy három héttel a döntő előtt tudtuk meg, hogy mehetünk, és ötféle tantárgy négyévnyi anyagát kellett átnézünk. Ráadásul három héttel az érettségi előtt.

– Az egészségügyi ismeretek mely területeiből kellett felkészülnötök?

Gabi: Az emberi test, általános lélektan, fejlődéslélektan, gondozástan és egészségtan.

– Melyik a legnehezebb?

Gabi: A lélektanok. Bármennyire is azt hihetné mindenki, hogy az anatómia a legnehezebb, az egy körvonalazott, áttekinthető tudomány. A lélektan nem olyan megfogható.

– Mikor odakerültetek, mi volt a legnagyobb kihívás?

Zsuzsi: Nagyon féltünk a szóbelitől, de mikor megkaptuk az írásbeli feladatsort, rájöttünk, hogy attól kellett volna félnünk.

Zsuzsa néni: Sok kérdés vonatkozott az anatómiára, különösen az idegrendszerre és a hormonális rendszerre. A lányok jó megoldásainak azért is örülök, mert nagyrészt egyedül kellett ezeket az anyagrészeket átnézniük, hiszen nem volt elég időnk, hogy mindent alaposan megbeszéljünk.

– Miért jelentkeztetek a versenyre?

Zsuzsi: Jó felkészülés volt az érettségire, másrészt többletpontokat kapunk érte a felvételinél. Az első tíz helyezettnek, így nekünk is nyolcvan pont jár. Meg a tanáraink is örülnek neki.

– Lehet, hogy egy kicsit az ő érdemük is?

Zsuzsi: Hát persze.

Horváth Zsuzsanna, Tóthné Weisz Zsuzsanna, Elek Gabriella

– Milyen volt átélni a versenyhelyzetet?

Gabi: Furcsa volt, hogy nemcsak az egészségügyi ismereteinket kellett „mozgósítani", hanem kénytelenek voltunk mindenféle ötletet alkalmazni, kombinálni. A szóbeli pedig attól volt izgalmas, hogy még nem voltunk ilyen helyzetben, amikor összeszedetten előadást kellett tartanunk egy tudományos témáról. Ezután már az érettségi sem lesz nehéz.

– Milyen érzés volt meghallani a jó eredményeket? Mit éreztetek?

Zsuzsi: Én nem hittem el.

■ Békés Brigitta, Csáki Alexandra, Finta Zsanett
12. osztályos diákok

Szüntelenül imádkozzatok

A botrányokba keveredett sztárokért imádkozik egy Los Angeles-i keresztény szervezet, a *Karen Covell* alapította Hollywood Prayer Network (hollywoodi imahálózat) – volt olvasható a közelmúltban az egyik internetes portálon. Véleményük szerint Hollywood a 21. század legnagyobb missziós terepe, ezért szállt a fohász az ég felé például a dúsgazdag szállodalánc-örökösnőért, *Paris Hiltonért* éppúgy, mint az egykor híres – ma már inkább hírhedt – *Britney Spears* énekesnőért. A szervezethez a híranyag szerint tizenhat amerikai város és nyolc ország csatlakozott, és már több mint ötezer tagja van.

Az egyik szemem sírt, a másik nevetett, amikor e sorokat olvastam. Egyfelől örültem, hiszen jól ismerem a levélbeli igét: *„Mindenkor örüljetek, szüntelenül imádkozzatok, mindenért hálát adjatok, mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra."* (1Thessz 5,16–18) Ezért tehát úgy gondoltam, jó, hogy az amerikai testvérek szót emelnek Istennél „tévelygő" embertársaikért.

Másrészt azonban szemernyi késztetést sem éreztem, hogy magam is csatlakozzam az említett imahálózathoz. Nem mintha szüntelenül imádkozni, Istennel kapcsolatban lenni számomra nem jelentene örömöt. Elzárkózásom oka az, hogy nem fűz hozzájuk személyes kapcsolat, életük történéseit pletykalapokból vagy a televízió bulvárhíreket közlő magazinműsorain keresztül kísérhetném csak figyelemmel. Ha akarnám…

Nem akarom, most „véletlenül" mégis belebotlottam e néhány sorba, amely róluk is szól. És nagyon hálás vagyok Istennek és a portál szerkesztőinek ezért a híradásért, hiszen emlékeztettek arra, milyen sok olyan ember van, akit nagyon is jól, közelről ismerek. És mégsem (vagy csak nagyon kevésszer) emlékezem meg róluk imádságban… Ideje sürgősen változtatnom ezen! Hiszen meg van írva: *„Mindenkor örüljetek, szüntelenül imádkozzatok, mindenért hálát adjatok, mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra."*

■ G. Zs.

PRESBITERI „PÉLDAMUNKÁK”

Mi az az időbank?

Férfimisszió Veszprémben

Az utóbbi években az Egyházak Világtanácsa is egyre többet foglalkozik a férfiaknak az egyházban elfoglalt helyzetével, amellyel a jelek szerint nem csupán nálunk indokolt törődni. Evangélikus egyházunk mindenesetre tett néhány lépést a gyülekezeti alkalmakon általánosságban tapasztalható „férfihiány” mérséklésére. Példának okáért az egyházközségeken belüli *férfikörök* életre hívásával.

Örömmel és szeretettel közöljük kedves testvéreinkkel, hogy a Veszprémi Evangélikus Egyházközségben az Úr kegyelméből és áldásával 2008. október 30-án megalakult a veszprémi evangélikus férfikör – tizenöt fővel. Jelenlegi létszáma huszonnégy fő. A gyülekezetünk istentiszteletein részt vevő férfiak létszámát tekintve ez a szám nagyon meggyőző. Eddig öt alkalommal volt összejövetelünk. (Havi egy alkalommal találkozunk, de ezek programját egy évre előre megtervezzük.) Az együttlétek gerincét természetesen Isten dicsőítése, hitünk mélyítése, a gyülekezetünk és hívő testvéreink iránti tenni akarás határozza meg.

A férfikör küldetése az inaktív, Jézus Krisztustól és az evangélikus egyháztól eltávolodott férfiak megszólítása, hogy megerősödjenek a hitben, és megéljék a Jézus Krisztusban hívők közösségét.

A rendszeres együttléteken a gyülekezet férfi tagjai – az áhítatot követően – megbeszélik az aktuális egyházi eseményeket és az ezekből származó feladatokat *személyre szóló*an. Lelkészeink munkáját könnyítendő vállaljuk át azokat a feladatokat, amelyeket a férfikör tagjai is elvégezhetnek. A kör ugyanakkor együttműködik a nőegylettel és az ifjúsági csoporttal is.

A férfikör működésére úgy tekintünk, mint Isten kegyelméből való szolgálatra. Legfontosabb „eleme” a hívő ember, aki által Isten Szentlelke életben tartja a közösséget. A férfikör megalakításakor elsősorban a férfi presbiterekre számítottunk, mert az építkezésnél – mint elöljárók – ők kell, hogy jelentsék az alapot.

Talán más gyülekezetek számára sem érdektelen tételesen felsorolni a körünk életre hívásakor megfogalmazott szempontokat.

Fontosnak tartottuk, hogy lelkészünk, *Isó Zoltán* is tagja legyen, és e misszió működését teológiai szempontból felügyelje, megelőzendő az esetleges tévtanításokat vagy az egyházhoz méltatlan, sértő megnyilvánulásokat.

Fontos, hogy a találkozások meghatározott rend szerint, időben és helyen történjenek; az együttléteknek mindig legyen előre egyeztetett témájuk; ezekről készüljön feljegyzés, amely biztosítja a követhetőséget és a folytonosságot.

A belső működési rendet a férfikör tagjai határozzák meg, a felelősöket is ők választják (vezető, helyettes, pénztáros, rendezvényszervező, kapcsolattartó, nyilvántartás-vezető stb.). A tagok belépésének és kizárásának a feltételeit is ők határozzák meg. A feladatokat arányosan kell elosztani, hogy mindenki fontosnak érezze magát, és megtalálja azt a szolgálatot, amelyet ő tud elvégezni a gyülekezetért. Egyszemélyes döntés nincs. A férfikör tagjai önkéntes adományaikkal hozzájárulhatnak a bevételekhez. A körnek nyitottan kell működnie, fogadóképesnek kell lennie minden új és jó ismeretre. A férfikör számára lehetőséget kell adni arra, hogy bizonyos időnként nyilvánosan is beszámolhasson terveiről, eredményeiről, problémáiról. Így a gyülekezet is folyamatosan információt kap a kör működéséről.

S hogy mit is jelent *az időbank?* A kör tagjai úgy gondolták, hogy szabad idejükből felajánlanak a gyülekezet tagjai számára. Aki bizonyos feladatokat, ügyeket nem tud maga megoldani, az teljes bizalommal fordulhat a férfi testvérekhez segítségért. Bárki bármilyen segítséget kérhet, és a kérést a felajánlást tevők között a hozzáértés és a vállalás alapján kiosztjuk. Természetesen a segítséget kérő is tehet felajánlást a gyülekezet részére, mégpedig olyat, amit ő maga teljesíteni tud, például imádkozik a többiekért, használaton kívüli tárgyakat ajánl fel (könyveket, régi érdekességeket).

FOTÓ: ISÓ ZOLTÁN

A férfikör által nem csak férfiak számára szervezett legutóbbi alkalmon dr. Fabiny Tibor teológus, irodalomtörténész tartott előadást a Szentírás értelmezéséről

Az igazság az, hogy mindenki tud segíteni valamiben vagy valamivel, csak eddig nem volt alkalma így nyíltan, szabadon, önzetlenül és szeretettel megtennie. A férfikör vezetője nyilvántartja a felajánlásokat.

„Szeresd felebarátodat, mint magadat” – mondja Jézus (Mt 22,39). *„Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvvel, hanem cselekedettel és valóságosan”* – mondja az apostol (1Jn 3,18). A férfikör tevékenységével akar bizonyságot tenni a testvéri szeretetről. Ha a Jézus Krisztustól kapott végtelen, önzetlen szeretetnek csak egy morzsáját is tovább tudjuk adni, azzal másban is elvetjük a szeretet magját, és akkor jót cselekedtünk: a szeretet megkapja a maga táplálékát, mert a szeretet szeretetből él. *„Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.”* (Jn 13,35)

A veszprémi evangélikus férfikör ezt az utat választotta szolgálatának, mert Isten ajándékát tovább kell adni. Az eddigi tapasztalatok alapján gyülekezetünk életére is jó hatással van a férfikör. Ezért javasoljuk kedves testvéreinknek, ahol lehetőség van, alakítsanak ilyet a gyülekezetek.

Isten áldása és kegyelme legyen a férfikörök működésén a Magyarországi Evangélikus Egyház minden egyházközségében!

■ Lóczi Tibor,
a veszprémi férfikör vezetője

Egyházmegyei missziói nap

A Dél-Pest Megyei Egyházmegye munkaprogramjának megfelelően a gyömrői gyülekezet temploma adott helyet április 25-én, szombaton az egyházmegyei missziói napnak. Az alkalomra érkező gyülekezeti küldötteket *Óvári Péter* missziói felelős és csapata „Segíts, hogy segíthessek” feliratú plakáttal fogadta. Ez jelezte és egyben röviden össze is foglalta az előadások és a csoportos beszélgetések központi témáját.

A nap során elhangzott bizonyságtételek arra irányították a figyelmet, hogy Krisztus hívásának engedelmeskedve olyan szolgálatba „sodródunk”, amelyben minden lehetséges. A súlyos gondokkal, bajokkal megterhelt településeken és családi közösségekben ez teheti értékessé és izgalmassá minden Krisztus jelenlétében élő gyülekezeti tag életét.

■ Kustra Csaba *felvétele*

HIRDETÉS

Németh László VII. Gergely című drámája az Evangélium Színházban

Előadások: május 8., péntek: este 7 óra; május 10., vasárnap: délután 3 óra. Jegyárusítás mindennap az 1/250-5338-as telefonszámon, illetve hétfő, szerda, péntek délután 14–18 óra között a Duna Palota portáján: 1/235-5500. Jegyárak: 2800, 2400, 2000 forint.

HIRDETÉS

A III. férfikonferenciára kerül sor június 19. és 21. között, pénteken délttől vasárnap délig Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban. Vendég: *Balczó András* olimpikon. A további programban: előadások a férfimisszió témaköréből; vetítés – *Baranka György: Motorral az Ararátig;* kirándulás a környező hegyekbe. Részvételi díj 5800 Ft/fő. Jelentkezni lehet *Koháry Ferenc* férfimissziói referensnél. Tel.: 96/360-013; mobil: 20/824-122; e-mail: kohary@enternet.hu. Mindenkit szeretettel várunk!

HIRDETÉS

A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány felvételt hirdet a Protestáns Felsőoktatási Szakkollégiumba (1121 Budapest, Eötvös út 35.), ahol 105 diák nyerhet elhelyezést. Információk a szakkollégiumról és a felvételi feltételekről a *http://www.mpta.hu* honlapon találhatók, illetve az 1/391-9050-es telefonszámon kaphatók hétfőn, szerdán és csütörtökön 9-től 13 óráig. A jelentkezés beérkezési határideje május 24.

HIRDETÉS

Házaspári csendesnap lesz a Bibliai Házassággondozó Szolgálat és a bodrogi „Jó az Úr” Baptista Gyülekezet szervezésében a bodrogi baptista imaházban (7439 Bodrog, Kossuth Lajos u. 155.) május 9-én, szombaton 9.30-tól 16 óráig. Előadók: *Miklya Luzsányi Mónika, Selmeczi László* és *Ottilia.* Információ: *http://www.bhsz.hu;* telefon: 06-20/775-8408, Selmeczi Ottilia.

HIRDETÉS

Házaspároknak szervez csendeshetet a Bibliai Házassággondozó Szolgálat július 6. és 12. között Felsőtárkányban, a Hotel Táltosban (3324 Felsőtárkány, Ifjúság út 1). A hét vezetője: *dr. Pálhegyi Ferenc.* Jelentkezés: e-mail: info@bhsz.hu; telefon: 20/417-4871, *Nemeskériné Tóth Éva.* Részvételi díj: 30 200 Ft/fő (2 ágyas szobák fürdővel). Kérjük, jelezzék, ha támogatást igényelnek.

* * *

Családos hetet szervez a Bibliai Házassággondozó Szolgálat augusztus 9. és 15. között a nagybörzsönyi ifjúsági tábor területén (2634 Nagybörzsöny, Völgy u. 54.). A hét vezetője: *Ambrusz Gábor.* Jelentkezés: e-mail: ambruszg@freemail.hu; levélcím: 1221 Budapest, Arany János út 109.; telefon: 1/226-5660 (az esti órákban). Részvételi díjak teljes ellátással: felnőtt: 22 000 Ft/fő, gyermek három év fölött: 11 000 Ft/fő, gyermek három év alatt: 6000 Ft/fő.

HIRDETÉS

Egycseppes este

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány szeretettel vár mindenkit az *Egycseppes esték* legközelebbi alkalmára május 7-én, csütörtökön 16 órától a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermébe (Budapest V., Sütő u. 1., a Deák téri templom mellett, a metrókijárattal szemben). A találkozó programja: Egy csepp beszélgetések; ének, zene, vers; művészeti alkotások bemutatása, árverezés; társasági program. Háziasszony: *Lengyel Anna,* házigazda: *Rados Péter.* A szervezés érdekében kérjük szíves visszajelzését az alábbi elérhetőségeken: Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány, 1071 Budapest, Damjanich utca 28/b., e-mail: asztali@yahoo.com; tel.: 20/824-4622; fax: 1/322-2806 vagy radosp@mail.tvnet.hu, illetve 30/902-8669. Az előző találkozókon készült fotók megtekinthetők a *http://egycsepp.lutheran.hu* honlapon!

HIRDETÉS

„Ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges” (Lk 18,27)

Missziói konferencia lesz az Evangélikus Missziói Központ szervezésében július 8–11. között a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban.

A konferencia kínálata: evangélizáció, bibliaköri beszélgetés, bizonyságtételek, imaközösség, missziói munkaágak bemutatkozása, határon túli magyar testvérek beszámolói, előadó-művészi est…

Szolgálattevők: *Gáncs Péter* püspök, *Vitai Ildikó* előadóművész, *Keveházi László* egyháztörténész, *Kim Pál (Heung Sik)* koreai lelkész, *Csabay Árpád* nagyváradi lelkész, *Bencze Imréné,* az EKME titkára, *Böjtös Attila* nem lelkészi egyházi munkás, *dr. Garádi Péter* felügyelő, *Honti Irén* kórházlelkész, *Jenei Ottó* cigánymisszionárius (Munkács, Kárpátalja), *Antal István* zenész, zenei szerkesztő (Beregszász, Kárpátalja), a *Széllelbéleltek* együttes, a rádiómisszió munkatársai és mások.

Ez alkalommal is lehetőséget kínálunk gyermekes családok részvételére; a felnőttprogramokkal párhuzamosan gyermek- és ifjúsági foglalkozásokat ajánlunk.

Részvételi díj: 6800 Ft, tízéves kor alatt 3800 Ft. (A részvételi díj támogatott. Kérjük, aki tud, adjon többet, hogy vendégül láthassunk olyanokat is, akiknek nincs lehetőségük a részvételi díj kifizetésére.)

Jelentkezési határidő: június 20. Jelentkezni lehet postai úton, telefonon vagy e-mailben az Evangélikus Missziói Központnál: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.; tel.: 1/400-3057; e-mail: evmis@lutheran.hu.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Pécsi Evangélikus Egyházközség

Dél-Baranya a magyarországi reformáció egyik bölcsője volt *Sztárai Mihály* laskói működésének köszönhetően. Ez időből pécsi lutheránus gyülekezetről nincs tudomásunk. *Nendtvich Tamás* evangélikus vallású gyógyszerész 1804-ben telepedett le Pécsett, és *Borbély József* bonyhádi lelkészt kérte fel, hogy házában istentiszteletet tartson. Ahogy a családok száma szaporodott, úgy kerestek állandó és nagyobb helyet találkozásaikhoz, míg 1868-ben az egyházmegyei közgyűlés Pécset anyaegyházzá nyilvánította. 1869-ben a gyülekezetnek már saját lelkésze lett *Jeskó Lajos* személyében.

Saját templomukhoz már 1846-ban kérték a telket a várostól. Meglévén a telek az akkori Kert utcában – ma Dischka Győző utca –, a püspöki kertek területén, megkezdődött az építkezés. A kész templomot 1875. szeptember 22-én vette át a bizottság a vállalkozótól, bár felszentelésével nem várták meg az átadást, ez már április 18-án megtörtént *Karsay Sándor* szuperintendens szolgálatával. Az orgona készítésével a helyi orgonaépítőt, *Angster Józsefet* bízták meg, akinek ez volt a tizenhatodik alkotása. Az oltárkép *Madarász Viktor* festőművész munkája.

A gyülekezet történetében az egyik legnagyobb hatású lelkész *Baldauf Gusztáv* volt, aki 1917-től haláláig, 1931-ig szolgált az egyházközségben. Ő teremtette meg az alapjait a róla elnevezett szeretetotthonnak, amely ebben az évben egy új beruházásnak köszönhetően Pogányba költözött.

A lelkipásztori szolgálatot *Takó István* folytatta 1931-től 1944-ig, őt *Káldy Zoltán* követte. A háború utáni időszak az ébredés és evangélizációk időszaka volt Pécsett, és Káldy Zoltán karizmatikus személyisége nagyban hozzájárult a pezsgő gyülekezeti élet létrehozásához. Káldy püspökké választása után *Balikó Zoltán* lett a gyülekezet lelkésze, aki 1990-ig volt az egyházközség parókusa.

1990 óta a gyülekezet megválasztott lelkésze *Varsányi Ferenc.* Az 1999-ben létrehozott második parókusi állásra *Sefcsik Zoltánt* választották meg, 2002 és 2004 között *Baranyay Csaba* töltötte be ezt a tisztséget. Többéves keresés után került sor *Németh Zoltán* meghívására, aki 2007 szeptembere óta szolgál a gyülekezetben, és ebben az évben az igazgató lelkész feladatait is ellátja.

Az ezer főt alig meghaladó pécsi gyülekezethez kiterjedt szórványterület tartozik, amelynek kiemelt települései Pogány, Vasas, Kozármisleny, Szigetvár. A komlói filiában néhány éve az ott lakó *Mónus Györgyi* lelkésznő szolgál.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Május 10-én, Cantate vasárnapján 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Pécsről. Igét hirdet *Németh Zoltán* lelkész.

Istentiszteleti rend • 2009. május 3.

Húsvét ünnepe után 3. vasárnap (Jubilate). Liturgikus szín: fehér. Lekció: Jn 16,16–23; 1Móz 1,1–4.26–31;2,1–4a. Alapige: 1Thessz 5,16–24. Énekek: 364., 48.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Tóth Károly; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Brebovszky Gyula; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) D. Takácsné Kovácsházi Zelma; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; **IX., Gát utcai katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Tóth Károly; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családi) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Tóth-Szöllős Mihály; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. Lacknerné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11. (úrv.) Herzog Csaba.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Evangélikus Hittudományi Egyetemünk könyvtárosának alábbi írásával a tánc április 29-i világnapjának apropójából csempészünk néhány gondolatot lapunk hasábjaira arról a műfajról, amely mindig is meghatározó eleme volt koroknak és kultúráknak. „A balett Shakespeare-jének" tartott Jean-Georges Noverre (1727–1810) születésnapja, április 29. egyébként 1982 óta a tánc világnapja. Márton Gyöngyvér *írása első ízben az Antológia Kiadó gondozásában 2006-ban kiadott,* Átkelő *című novelláskötetben jelent meg.*

Táncról szóló töredék

Azt mondják, a tánc segíthet eligazodni az embernek, nőnek és férfinak egyaránt, hogy kivel lehet, kivel érdemes akár életünk végéig összeegyeztetni a lépéseinket, s kivel nem, de egyáltalán.

Kell hát legyen igazsága a széki asszonykának, akivel nemrég a villamoson elegyedtem szóba. Elhelyezkedett velem szemben, kinézett az ablakon, aztán visszafordult, jól megnézett, majd a többi utast is szemügyre vette. Én közben is őt bámultam. Negyven még nincs, takaros népviselet rajta, ültében is egyenes, szép büszke a tartása.

Talán beszélgetésre jobban vágyik, mint az unalmas, naponta látott útvonalat követni. Ahogy rám nézett, megszólítottam, hogy széki-e? Igen. Mint akiben zsilipet húztak föl, mikor bevallom: én sem idevalósi vagyok, erdélyi, vásárhelyi, de már harminc éve itt élek. A mutatós viselet, a gyönyörű fekete-piros szoknya és a csalhatatlanul székiesen megkötött, szép kendő juttatta eszembe megkérdezni: itt hova jár vasárnap templomba? És táncolni? A leghíresebb helyeket bökte ki, természetes büszkeséggel.

Zenészekről, táncházakról kezdtünk el beszélgetni, s én a tánc után való sóvárgásomról. Mert elárultam, hogy az én uram sajnos nem szeretett velem táncolni. Nemhogy néptáncot, de semmilyent. Kezdetben hiába igyekeztem igazítgatni, finomítani a lépést, forgást, de semmiképp nem illettek össze a mozdulataink, túl pörgősen és rángatva táncolt mindent.

Bizony azt mindjárt az első táncnál tudni kell, érezni kell, hogy olyan emberrel ne kösse össze a rongyát fehérnép… Nincs ennél pontosabb iránytű, de nem figyelünk oda eléggé. Túl büszkék vagyunk hozzá, önteltek és sértődősek, hogy ilyen egyszerű dologból leckét vegyünk. „Pedig a nagyanyáink is úgy tartották: ahogy a derekadra teszi a táncosod a kezét, te már kell érezzed, jól odatette-e, s hagynád-e, hogy ott tartsa, akár életed végéig?…" – summázta nagy részvéttel a véleményét, mikor megkérdezte, még együtt vagyunk-e. Meg mert volna rá esküdni!… Látszik a tekintetén, az arcán, egészen megélénkül a kíváncsiságtól.

Úgy beszélgetünk, mint akik nem a villamoson s nem véletlenül ülnek éppen egymással szemben… „Tudni kellett volna, ki kellett volna próbálni a táncát, még azelőtt, hogy beleszeretett, s főleg mielőtt hozzáment" – ingatta szép, bekötött fejét, nem is leplezett részvéttel, rokonszenvvel. Ha én olyan, táncáról híres vidék szülötte lennék, mint ő, biztos nem kötöm össze a sorsom olyan férfival, aki nem teszi jó helyre a kezét a csípőmön, s nem úgy indít a táncba, hogy a következőt is vele akarjam járni, és a többit is, amíg csak élek…

Szó esett köztünk még a házakról, ahova dolgozni jár, hiszen nem táncikálni van itt. Ki kell valahogy húzni, míg az urának újra lesz keresete. Most neki jár jobban a malom. Kézről kézre adják, szerencsére, s van minden napra helye. Általában takarítani kell, sok helyen vasalni is, ezt-azt megstoppolni, párnákat újratölteni, frissíteni a tollat, ha még jó.

Azt gyorsan elmondja, mielőtt leszáll, mert mindjárt odaérkezünk az új helyéhez, hogy sok helyen még csapvízzel sem kínálják naphosszat, nemhogy egy tányér étellel. Elhiszem-e? Pedig sokszor a teljes napja eltelik a munkában ugyanannál a nagyságánál. Otthon ő meg nem tudná állni, hogy a házába betérőt, messziről jött idegent meg ne kínálja valamivel, le ne ültesse… Pedig egyik-másik asszony magára hagyja a lakásban is, s lemegy vásárolni, vagy beül a fodrászhoz, megbíznak benne. Van, amelyik a konyhában tesz-vesz, főzőcskézik, vagy éppen ül a tévé előtt, s közben benéz hozzá is, hogy s mint halad a munka. Ritka kivétel, hogy megálljon beszélgetni, vagy kapjon közben egy kávét… Figyelmesen hallgatom, s látom rajta, hálás, hogy megszólítottam. Nekem is öröm volt szóba elegyedni vele.

Kedvesen, ismerősként integetett utánam. Azóta jobban megnézek minden utamba kerülő széki asszonyt, hátha még viszontlátom és felismerem! Különben is erőt merítek magából a látványból: a táncos járás, szép tartás üde színfolt itt, a nagyvárosi, sivár kőrengetegben, ahol ritkán jegyzi meg egyik utas a másikát a villamoson. Ezekről az asszonyokról hol *Páll Lajos* táncosversei, hol Kányádi-sorok zsongnak, gomolyognak bennem, legelevenebbül a *Fekete-pirosból:* „Honnan járják, honnan hozták? / Honnan e mozdulat-ország? / S milyen titkos adó-vevők / fogják, folyton sugározván, / az egyazon vér és velő / hullámhosszán?"

A HÓNAP KÖNYVE

Asztali beszélgetések 2. – A csendesség felé

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány (ABKA) különleges hagyományt teremtett az *Asztali beszélgetések* címet viselő közéleti disputasorozatának elindításával.

Miközben környező világunk közszférájában és szellemi-kulturális életében egyre fájdalmasabban kellett nélkülöznünk az értelmes, építő, elmélyült, egymás álláspontját tiszteletben tartó párbeszédeket, az évek múlásával az egyre több helyszínen megszervezett asztali disputák mármár „mozgalommá" nőtték ki magukat: ez a lényegét tekintve kulturális rendezvény olyan példát képes állítani a vezető értelmiség elé, amely reális alternatívát és hatékony megoldást kínál a társadalmi közgondolkodás és közbeszéd számos akut betegségére. S mindezt úgy teszi, hogy közben magukat a vezető értelmiségieket is bevonja, sőt általuk működteti a hatékony kommunikáció e mindenképpen követendő példáját.

Az *Asztali beszélgetések* könyvsorozat nagy sikerű első kötete, az *Öt párbeszéd* megjelenése után nem sokkal látott napvilágot a sorozat második darabja, *A csendesség felé,* melyben az ABKA a Luther Kiadóval közösen folytatja a közéletben kulturális küldetését. A második kötet különlegessége, hogy annak a rendhagyó beszélgetésnek a szerkesztett szövege is olvasható benne, amelyet az *Öt párbeszéd* könyvbemutatóján folytatott egymással az első könyv négy dialógusának egy-egy neves beszélgetőpartnere. (2009-ben a sorozat további dialógusokat tartalmazó köteteinek megjelenése várható.)

Az *Asztali beszélgetések* második kötete az elsőhöz hasonlóan szintén öt beszélgetés szerkesztett változatát tartalmazza. Az asztalhoz telepedő beszélgetőpartnerek a következő témákban fejtették ki gondolataikat a hallgatóság és az olvasók számára. *Szemadám György* író, festőművész és *Ócsai Zoltán* lelkész az emberi kultúra „fent és lent" metaforával kifejezett vertikális meghatározottságáról, *Koltai Lajos* filmrendező és *Percze Sándor* lelkész a vizualitás hatalmáról, *Heller Ágnes* filozófus, *Jókai Anna* író, *Csepregi András* teológiai tanár és *Fabiny Tamás* püspök arról, hogy honnan jövünk, kik vagyunk, és hová megyünk, *Berecz András* mesemondó és *Hankovszky Béla Jácint* tábori pap a hagyományok ápolásáról és átadásáról, *Böjte Csaba* szerzetes és *Roszík Ágnes* szociálisintézmény-vezető a segítő tett erejéről beszélgetett.

Az ABKA immár a „harmadik beszélgetőtárs" intézményét is hagyománnyá emelte: a kötetben olvasható dialógusokhoz egy-egy képzőművész is csatlakozott, akiket a disputák témái és gondolatmenetei ihlettek arra, hogy festmények, grafikák segítségével hozzák közelebb a beszélgetések gondolatiságát az olvasókhoz.

■ P. G.

A hónap könyve akció – május

Asztali beszélgetések 2.

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül. Eredeti ára: 2200 forint.

http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229
1085 Budapest, Üllői út 24.

Mit tanulhatunk a természeti népektől?

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Kézdy Edit

A Föld napján, április 22-én olvastam, hogy a bennszülött népek klímaváltozási világtalálkozóján nyolcvan ország négyszáz bennszülött népcsoportjának küldöttei gyűltek össze Alaszkában.

Az egyik fájó téma az volt, hogy vannak, akiknek már menekülniük kell a globális felmelegedés miatt. Alaszkában egyelőre csak háromszázhúsz ember kényszerült arra, hogy az olvadás miatt falujától kilenc kilométerre, egy magasabban fekvő területre költözzön, a Csendes-óceán déli részén fekvő Carteret-szigeteket viszont a napokban háromezer őslakosnak kell elhagynia a vízszint emelkedése következtében.

A bennszülött népek összlétszámát háromszázötvenmillióra becsülik. Képviselőik elmondták, hogy maguknak nem az áldozat szerepét szánják, hiszen sok olyan ősi tudás birtokában vannak, amelyek jól hasznosíthatók a klímaváltozás elleni küzdelemben.

Ma már szenzációnak számít, ha bolygónkon olyan törzset találnak, amely nincs kapcsolatban a civilizált világgal. De azért olyanok vannak, amelyeknek az életében saját hagyományaik egyelőre fontosabbak, mint a fogyasztói világ. Ilyen életmódot folytató emberekkel én is találkozhattam.

Ez a történet is evangélikus gyökerű. Több mint tíz éve egy kelenföldi szeretetvendégségen *dr. Csepregi Márta* finnugor nyelvész tartott előadást Szibériában élő nyelvrokonainkról. Ő akkor már többször járt egy hanti családnál, diákat is vetített a rénszarvastartók hétköznapjairól. A téma magával ragadott, elhatároztam, hogy megpróbáljuk filmen is bemutatni a hantikat. Néhány hónapos előkészület után egy hétig Szurgutban, a most már Magyarországon is ismert nevű olajvárosban küszködtünk az orosz hatóságokkal, de megérte.

Egy szép március végi napon Mártával és a stábbal együtt ott álltunk a méteres hóban egy világvégi vasútállomáson, és egyszer csak feltűnt egy hanti család. Papa, mama, kislány, kisfiú, a kedves ázsiai arcok alig látszottak ki a rénszarvasbundából. Mintha egy meséből léptek volna elő. A mínusz húszfokos időben motoros szánjukon vittek minket a téli szálláshelyükre, egy barátságos gerendaházba.

Márta ismerte a körülményeket, nekünk is elmondta, hogy a hantik öt-hat magyarországnyi törzsi területei alatt a világ egyik legnagyobb olajmezőjét találták meg. *Joszifék* közvetlen közelében is folyt a kitermelés. Bár mi csak nagy fehér hómezőket és szép fenyőfákat láttunk, tudtuk, hogy szennyezettek a vizek, sokkal kevesebb a folyókban a hal, és szinte teljesen eltűntek a vadászható prémes állatok. Ugyanakkor a LukOil – azóta a benzinkútjaik itt vannak Magyarországon is – kárpótlásképpen motoros szánt, benzint, tejkonzervet és édességeket ajándékozott a bennszülötteknek. Persze kívülről nézve ez is inkább átok volt, mint áldás, felőrölte a hantik hagyományos életét.

A népet ősi szabályai arra tanították, hogy óvni kell a természetet. Ha arra kényszerültek, hogy kivágjanak egy fát, előtte a fa szelleméhez fohászkodva bocsánatot kértek. Joszif nagyon értett a faragáshoz, felesége, *Rima* meleg és tetszetős rénszarvasbőr csizmát varrt, esténként élveztük a lassú, békés hangulatú beszélgetéseket. Joszifnak még abból az időből is volt egy története, mikor a hantik és a magyarok együtt kenuztak a nagy folyón. A hantik életét gazdagnak és sokszínűnek láttuk, de aggódva kértük egymástól, hogy vajon meddig tudják megőrizni.

Tíz év után, tavaly nyáron ismét Joszifékhoz érkeztünk, hogy felnőtt, húszéves lányuk életén keresztül mutassuk be a hantik előtt álló lehetőségeket. *Aliszka* fél évig Budapesten tanult, de már előtte, a hantimanszijszki egyetemen megismerkedett a fogyasztói társadalom vonzerejével. A család a rénszarvasok mozgását követve most is évszakonként más-más szálláshelyen lakik, de míg tíz éve tavasztól őszig sátorban éltek, most már mind a négy szálláshelyen faház áll. A tévéantennát nehéz beállítani, de a monitor és a DVD-lejátszó jól működik, viszik magukkal, ha a rénszarvasok megindulnak. Főleg a gyerekek miatt.

Aliszka

Aliszka nyelveket és néprajzot tanul, *Sztyopa* olajmunkás lesz. Ha szünetben hazajönnek a tajgára, visszailleszkednek az otthoni életbe, de esténként a villódzó képekről nem szívesen mondanak le. Mobiltelefonja mindenkinek van.

Igazából arra számítottunk, hogy tíz év alatt többet változott az életmódjuk. Persze ma már nemcsak vadhúst, halat, otthon sült kenyeret és bogyókat esznek. Ötven kilométerre van a bolt, de a terepjáróval néha elmennek bevásárolni.

Néztük a gyönyörű, ácsolt raktárak körül hánykolódó műanyag palackokat, és arról beszélgettünk, hogy bőven lenne mit tanulnunk egymástól. Mindent meg kellene őrizni a régi hagyományokból, csak a házakra kellene napkollektort és napelemeket tenni és a fűtést sokkal gazdaságosabbá alakítani. A hantik most nem fejik a rénszarvasokat, pedig más északi népektől eltanulhatnák a rénszarvassajt-készítést. De a legfontosabb, hogy megmaradjon szellemi gazdagságuk, és ne ragadja őket magukkal a fogyasztói világ. Ezt persze nekünk is meg kellene tanulnunk – nem csak a globális felmelegedés miatt.

■ Gadó György Pál

Irén néni, a sömjéni gondnoknő

Vannak emlékek, melyek végigkísérik az ember életét. Akkor is, ha évtizedek múltával idéződnek fel, megfoghatatlan jó érzéssel töltenek el.

Így tolul fel most az emlékeimben Kemenessömjén, egy kis földszintes ház hosszú udvarával és a konyha, ahol sokat beszélgettünk Irén nénivel. Ízes, szép kemenesaljai beszéde, jó humora, a családért és a kicsiny leánygyülekezetért érzett szeretete erőt adhatott. És most kaptam a hírt, hogy bizony már egy hónapja, hosszú szenvedés után, csendben, nyolcvannyolc éves korában elhunyt.

Nem is gondol sokszor az ember arra, hogy vajon mi lehet azokkal, akiket szeret, hiszen olyan természetes, hogy élnek, hogy itt vannak velünk ebben a világban. Ha képzeletben Sömjénben jártam, ő volt az első, akire gondoltam évtizedek távolából is. Emlékszem, egyszerre két kis harangot húzott a halottakért, és amikor csodálkoztam, hogy nem veri félre, csak mosolygott.

Most érte szóltak azok a harangok. Érte és sokakért, akik már előrementek. Jóska bácsiért, Teri néniért és a többiekért, akiket ezekben az években búcsúztatott a celldömölki gyülekezet vagy a filiák. Szerették a földet és az embereket. Most ez a föld fogadta magába özv. Horváth Lajosnét, Irén nénit is. Hitünkkel azonban valljuk, hogy nemcsak a drága sömjéni földbe került, hanem a kegyelmes Isten kezébe is, aki Krisztusban irgalmába fogadta megfáradt gyermekét.

■ Nagy László

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Pálma néni

Szomorúan vettem a hírt *Schelken Pálma* néni haláláról (*Evangélikus Élet,* 2009. április 26.), ugyanakkor az Úr nagy irgalmát is érzem, hiszen kilencvenöt évig élni nagy kegyelem. S én is nagyon örülök annak, hogy ismerhettem, hogy sokat beszélgethettem vele.

2002–2003-ban a révfülöpi Evangélikus Oktatási Központ vezetője voltam; sokfelé hirdettük a központ programjait, s vártuk a vendégeket. Így hívott fel Pálma néni, s kérte, hogy ha jön, menjek ki érte a vasútállomásra, mert nehéz a táskája. Nem tudtam, pontosan mennyi idős, bár azt sejteni lehetett a hangjából, hogy nem fiatal. S amikor találkoztam vele, meglepődtem, mert egy idős, de jókedvű, végtelen energiájú és kisugárzású hölgy állt előttem.

Hamar összebarátkoztunk. A központ dolgozói azon igyekeztek, hogy a lehető legkényelmesebben érezze magát a házban, és mindennel meg legyen elégedve. Kicsit lepihent, de nem hagyott sok időt a semmittevésre, hiszen vallotta, neki dolga van. Nem sétálgatni jött, hanem dolgozni. Elmesélte munkáit, hogy mennyit fáradozik azon, hogy minden kulturális programon ott legyen. Nagyon örült, ha egy kiállításról, megnyitóról hallott, s persze rögtön tudósította az *Evangélikus Életet.* Úgy érezte, neki ez a dolga, ha nem teszi, akkor nem tud a programról az olvasó, s az nagyon rossz lenne.

Csodáltam energiáját, idős kora ellenére is fiatalokat megszégyenítő lendületét. Törékeny teste volt, néha azt lehetett hinni, összeroppan. Kezén fájdalmas göbök voltak. Egyszer megkérdeztem, nem fáj-e a keze, mert mindig kézzel írta tudósításait. „Dehogynem – mondta –, de ha dolgozom, elfelejtem."

Tetszett neki Révfülöp, s az első látogatást több is követte. Ha csendet kívánt, nyugalmat maga körül, eljött, és a Balaton szépséges színein pihentette szemeit. Többször vittem Tihanyba, hiszen a *Tetőtéri esték* előadásait nem mulasztotta el. Sokszor hozzászólt, szellemi aktivitását csak bámultam.

Amikor elkerültem Révfülöpről, kaptam tőle egy könyvet ajándékba. Sokat gondoltam rá, s mindig örömmel olvastam írásait. A betegség neki is fájt, de hatalmas hite volt, végtelen szeretete Isten iránt. Sokszor mondta: „Tudod, a munka gyógyít." Igen, ha dolgozott, soha nem érzett fájdalmat. Munkássága, életszeretete, az értékek tisztelete és továbbadása példa előttünk. Hiányozni fog, de hiszem, hogy a földi fájdalmak nélkül Isten közelében békésen pihenhet. Emlékét őrizzük!

Somogyi Veronika *(Alberti)*

In memoriam Gyapay Gábor

Tisztelt szerkesztőség! Mellékelten küldök egy rövid cikket, és kérem, ha lehetséges, közöljék egyházunk lapjában azért, hogy ha valaha bárki kutatni fogja a Fasori Evangélikus Gimnázium történetét, úgy legyen adat arra is, hogyan kezdődött el ténylegesen az újraindítás, és milyen szerepe volt benne Gyapay Gábornak. Halála kapcsán jutottak eszembe a régi események, és úgy éreztem, hogy emléket kell neki állítani. Ezért fogtam kezembe a tollat.

Valamikor 1987 nyarán csoda történt. A párt vezetősége végül is hajlott arra, hogy az egyházi ingatlanok ügyét rendezze, és ennek kapcsán visszaadja a jogtalanul elvett iskolaépületeket az evangélikus egyháznak is.

A felsőbbség utasítására ezek után nem volt mi tennie az akkori művelődésügyi miniszternek, *Köpeczi Béla* elvtársnak, mint hogy értesítse az evangélikus egyházat, és megbeszélésre hívja *Nagy Gyula* püspök urat. A püspök úr pedig úgy gondolta, hogy a biztonság kedvéért nem árt az ilyen beszélgetésre magával vinni szakmai támogatóit, a gazdasági szakembert, *Szemerei Zoltánt* és egy jogászt is, az országos egyház jogtanácsosát – e sorok íróját –; így is tett, kíséretünkben jelent meg a miniszternél.

A megbeszélésen hangzott el először az, hogy az egyházi iskolák közül a méltán híres Fasori Evangélikus Gimnáziumot, illetve annak korábbi épületegyüttesét visszaadják az egyháznak. Kétségtelen, hogy voltak már korábban is lobbizások ennek érdekében, de hivatalosan most közölték az egyházzal a verdiktet.

A gondot az okozta, hogy csupán az épület visszaadásáról volt szó ekkor, de a kiürítéséről és birtokbaadásáról nem, mert közölték azt is, hogy az épületet az Országos Pedagógiai Intézet (OPI) használja, és elsősorban velük kell tárgyalni a kiürítésről, illetve annak időpontjáról és módjáról.

Az OPI igazgatójával és gazdasági vezetőjével én kezdtem el a megbeszéléseket a kiürítés és az átadás feltételeiről, mivel akkor még nem állt más helyiség az OPI rendelkezésére, és idő kellett ahhoz, hogy az épületet át tudják adni. Hosszas viták, egyeztetések után jutottunk eredményre.

Az egyház vezetősége ezek után megbízta *Gyapay Gábor* tanár urat, aki sok szállal kötődött a gimnáziumhoz, hogy mind az épületet készítse elő, mind a pedagógiai feltételeket teremtse meg a gimnáziumi oktatás elkezdéséhez.

Az, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyháznak végre van iskolája, méghozzá egy világszerte híres gimnáziuma, nemcsak országszerte, hanem mindenhol, ahol evangélikusok élnek, osztatlan örömet szerzett. Még az USA-ból is kaptam másolatot egy evangélikus újságból, melyben örömükről tájékoztatnak és gratulálnak.

Gyapay Gáborra hihetetlenül nagy feladat hárult akkor, amikor elvállata a gimnázium újbóli elindítását. Az épület leromlott állapota, az időközi átalakítások visszaállítása, a tanítás fizikai feltételeinek a biztosítása, a tervezőkkel, kivitelezőkkel való tárgyalások mind-mind embert próbáló feladatok voltak. Csak a tanár úr rendkívüli energiája, agilitása tette lehetővé, hogy a kapott penzumot teljesíthesse.

Az újraindított intézet első igazgatója lett, és megszervezte az új tanári kart is. A gimnázium működésének az alapjait ő rakta le.

Nyolcvanöt éves volt, amikor eltávozott közülünk; március 17-én búcsúztunk tőle. Megérdemelné, hogy a gimnázium belső terében emléktábla őrizze múlhatatlan érdemeit.

Dr. Luthár Jenő *(Budapest)*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Nagy Imre és társai újratemetése címmel vallástudományi megközelítésben tekintünk vissza húsz év távlatából 1989. június 16-ra. *Ittzés Gábor* egyetemi docens tart felvezető előadást a Kelenföldi Középkör alkalmán megjelenők vitájához. Minden érdeklődőt szeretettel várunk május 8-án, péntek este 8-ra gyülekezetünk tanácstermébe (Budapest XI., Bocskai út 10.).

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.
Referencia: www.harangontes.hu.
Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu; gombosmi@invitel.hu.

HIRDETÉS

LUTHER KIADÓ

A Luther Kiadó szeretettel várja kedves vásárlóit a XVII. Szent István könyvhéten!
Időpont: május 11–16.
Helyszín: Budapest, Ferenciek tere, 15. stand.

HIRDETÉS

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület
felügyelője

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 3-ától május 10-éig

VASÁRNAP

12.35 / m1
A magzati élet titkai (francia ismeretterjesztő filmsorozat, 2005) (43')
A film a terhesség hetedik hónapjától követi a magzat fejlődését.
A méhben hallhatók az anyai szív- és érrendszer által keltett hangok, különösen a lépések zaja, az anya hangja és légzése, valamint az evést, ivást, emésztést kísérő hangok. De vajon mit és hogyan éreznek ezek a csöppnyi lények zárt univerzumukban?
Vajon hogyan élik meg világra jövetelük pillanatát? Ezekre a kérdésekre keresi a választ a francia ismeretterjesztő film első része.

HÉTFŐ

10.00 / Torony Rádió (Békés)
Evangélikus félóra. Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
16.10 / PAX
A könyvek könyve Maglódon (dokumentumfilm) (53')
16.45 / Filmmúzeum
Az utolsó metró (francia filmdráma, 1980) (130')
19.35 / Bartók rádió
Felejthetetlen hangversenyek az MR archívumából
Tatjana Nyikolajeva Beethoven-szonátákat zongorázik
21.00 / Duna Tv
Zsákfalu (magyar dokumentumfilm, 2007) (76')

KEDD

9.00 / PAX
Családi magazin (19')
A Zákeus Médiacentrum műsora
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Gúthy László felsőőri lelkész
15.05 / Duna Tv
Kerékbe törve (magyar dokumentumfilm, 2007) (73')
21.05 / m2
Az igazság fogságában (kanadai filmdráma, 2007) (90')
21.10 / m1
Különös történetek
Kepes András műsora
Dani, három dimenzióban
21.30 / Duna Tv
Napló – Radnóti Miklós (fekete-fehér magyar tévéfilm, 1975) (43')

SZERDA

12.05 / Bartók rádió
Hangverseny délidőben
A Svéd Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva”
A református egyház félórája
18.05 / Rádió 17 (Budapest)
Evangélikus félóra. Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
20.50 / PAX
Időgazda (néprajzi filmsorozat) (30') Kisasszonytól adventig, karácsony
22.50 / Duna Tv
Dalma nővér (magyar dokumentumfilm, 1999) (25')
23.25 / m2
Csendben fut, mélyen fut (fekete-fehér amerikai háborús filmdráma, 1958) (90')

CSÜTÖRTÖK

7.45 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó) (26')
11.45 / HBO
Az ellenség nyelve (amerikai filmdráma, 2006) (104')
15.45 / Duna Tv
Az egyházi művészet kincsei – Barangolások Toscanában (olasz ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (30')
Az Elsa völgye
18.40 / PAX
Hadd szóljon az orgona!
Bencze István pesterzsébeti kántor portréja
21.00 / Duna Tv
Szerelmem, Szarajevó (horvát–osztrák–német filmdráma, 2006) (90')
22.15 / PAX
Jézusnak zenélek (zenés film) (38')

PÉNTEK

12.05 / Bartók rádió
A Göteborgi Szimfonikus Zenekar hangversenye
Bruckner: IX. szimfónia
14.10 / Duna Tv
Városok, történetek – Gyula (magyar ismeretterjesztő film, 2009) (27')
20.04 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Radnóti Miklós:
Á la recherche…
20.55 / Duna II. Autonómia
Az ígéret földje (lengyel filmdráma, 1975) (185')
22.00 / m2
A pingpong királya (svéd filmdráma, 2008) (107')
23.15 / Duna Tv
Revans (lengyel filmdráma, 2006) (104')
24.00 / Bartók rádió
Elmúlt Zsámbék Jazz Openek legjava

SZOMBAT

12.05 / Duna Tv
Isten kezében (26')
14.40 / m2
A mértékletesség nyomában (magyar ismeretterjesztő film, 2009) (44')
15.15 / Duna Tv
A világörökség kincsei (német ismeretterjesztő filmsorozat, 2005) (15')
A Haghpat- és Sanahin-kolostor – A felemás testvérpár
17.05 / m1
Radnóti száz éve
Ünnepi záróest
20.04 / Kossuth rádió
Napló, 1942 – Munkaszolgálat
Radnóti Miklós naplói alapján szerkesztette és rendezte Dániel Ferenc
22.05 / m1
Moszkva tér (magyar játékfilm, 2001) (88')

VASÁRNAP

10.04 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet közvetítése Pécsről. Igét hirdet Németh Zoltán lelkész.
10.30 / m1
Evangélikus magazin
10.55 / m1
Evangélikus ifjúsági műsor
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó) (26')
18.55 / m1
Magyarország története (25')
Államalapítás
20.40 / Duna Tv
Vámos Miklós-klub
Vendég: Kányádi Sándor
20.58 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Bach: h-moll mise
21.40 / Duna Tv
Vera Drake (angol–francia–új-zélandi filmdráma, 2004) (124')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Senki se szégyenüljön meg, aki benned reménykedik, azok szégyenüljenek meg, akik ok nélkül elpártolnak tőled! Zsolt 25,3 (2Kor 3,4; Jn 15,1–8; 1Jn 5,1–4; Zsolt 19) Ha hívő embert balszerencse, nyomorúság ér, a környezetében élők cinikus mosollyal, kárörvendezve kérdezik: „Hol van a te Istened? Miért engedte meg az Úr, hogy mindez a csapás megtörténjen veled?” A kísértő ügyes trükkje ez, hogy az Úrban bízót elbizonytalanítsa, megrendítse hitében. Ilyenkor kapaszkodjunk meg még jobban az Ige ígéreteiben, mert Isten azt mondta: soha nem hagy el, minden veszélyből kimenekít. Ő soha nem hazudik, bátran bízzunk benne! Hitünk szemével már előre lássuk meg Isten szabadítását és annak örömét!

Hétfő
Mikor Krisztus, a mi életünk megjelenik, akkor vele együtt ti is megjelentek dicsőségben. Kol 3,4 (Ézs 40,10a; Róm 1,18–25; Jóel 1,1–20) Isten elkészítette életünk útját, amelyen járnunk kell. A keskeny ösvény nem kényszer, hanem választási lehetőség az ő tanácsára. Ugyanakkor arra is felhívja a figyelmünket, hogy ne legyünk szűk látókörűek, próbáljuk meg nagyobb perspektívában látni sorsunkat. Krisztus diadalában akkor részesülünk, ha már most vele együtt élünk, létezünk. Engedelmeskedjünk tehát az isteni elhívásnak, kövessük őt, hogy megláthassuk fényét, amely ránk is szórja sugarát!

Kedd
Dicsérje őt a nap és a hold, dicsérje minden fényes csillag! Mert ő parancsolt, és azok létrejöttek. Zsolt 148,3.5 (Jel 4,11; 2Kor 5,11–18; Jóel 2,1–11) *Assisi Szent Ferenc Naphimnusza* jut eszembe e sorok olvasásakor: „Áldott vagy, Uram, s kezed minden műve áldott, / legfőképpen öreg bátyánk, a Nap: (…) Dícsérjen téged nénénk, a Hold, meg a Csillagok, / te formáltad őket, s mind oly gyönyörűen ragyog.” Az ige Isten dicséretére szólít fel, s azt is megindokolja, miért. Az Úr szavának hatalmával teremtette az eget, földet, égitesteket, állatokat, növényeket s minket, embereket is. Neki köszönhetjük életünket s mindazt, ami körülvesz bennünket. Hálával, köszönettel tartozunk mindezért. Dicsérjük az Istent imádsággal, énekkel, mert méltó és üdvösséges!

Szerda
Egyetlen szó sem veszett el mindabból a jó ígéretből, amit megígért szolgája, Mózes által. 1Kir 8,56b (Róm 9,15–16; Jn 8,31–36; Jóel 2,12–17) Ha Isten törvényei szerint élünk, megáld az Úr, megóv minden ellenségtől, kimenekít a veszélyből, és örvendező életet nyújt nekünk. Ígéreteiben bátran bízhatunk, azokban nem csalódhatunk, mert nem gyarló ember mondta, hanem a tökéletes és mindenható Úristen. Hit által már most is megkaphatjuk Isten szabadítását, békéjét. Hagyatkozzunk rá, engedjük, hogy vezesse életünket!

Csütörtök
Ha pedig a bűnös megtér, és nem követi el többé bűnét, hanem törvény és igazság szerint él, akkor megmenti életét. Ez 18,27 (Lk 19,8; Róm 8,7–11; Jóel 2,18–27) Ha valami rosszat elkövettem gyerekkoromban, nagymamámtól sokszor hallottam: „Megtérő bűnösnek nincs pokolban helye!” Így sok év távlatából visszaemlékezve azt mondhatom: az én egyszerű, jóságos, népviseletes nagyanyám tulajdonképpen az örömüzenetet fogalmazta meg nekem. Hagyjunk fel tehát nyilvánvaló és titkos bűneinkkel, mert ezáltal örök életet nyerünk! Szinte hallom a választ: „Szeretnék megszabadulni bűneimből, de mindig visszaesek oda, ahová nem akarok!” A jó hír az, hogy nem egyedül kell küzdenünk, hanem Jézust kell segítségül hívnunk. Nem vagyunk magunkra hagyva harcainkban!

Péntek
Nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az, minden hívőnek üdvösségére. Róm 1,16 (Zsolt 96,3; Jn 19,1–7; Jóel 3,1–5) Jézus azt mondta, hogy az evangélium hirdetőinek üldöztetésben lesz részük, és örvendjünk is, ha az ő nevéért szenvedünk. Régebben kicsit furcsának találtam, hogy miként lehet öröm abban, ami fáj. Most már tapasztalatból kijelenthetem: valóban hatalmas örömforrás Jézus nevéért sebeket viselni. Sőt minél jobban üldöznek, annál nagyobb az öröm és lelki béke. Bízzunk abban, hogy fáradozásunk sosem hiábavaló, mert életeket menthetünk meg, s mi magunk is számíthatunk a hervadatlan koszorúra!

Szombat
Legyetek irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas! Lk 6,36 (2Móz 15,13; Jel 22,1–5; Jóel 4,1–21) Jézus élete példájával mintát nyújtott, milyen a helyes magatartás egy adott helyzetben. Mindnyájan szeretjük, ha szelídség, jóság, jóindulat vesz körül bennünket. Az Isten nélkül élő ember az őt ért bántásokra azonnal támadásba lendül, s ha lehet, még többet ad vissza a kapott gonoszkodásból. Ennyi telik az embertől, erre képes a maga erejéből. Jézus azt mondja, hogy a bántásokat ne adjuk vissza, sőt szeressük ellenségeinket, és még áldást is kérjünk rájuk. Hogyan szerethetem én azt az illetőt, aki bánt, bemocskol, áskálódik ellenem? Örömmel jelentem: ez lehetséges, de csak isteni segítséggel. Sokat kell imádkozni és Jézus nevét segítségül hívni. Csak így tudunk jóságosak, szelíd lelkűek maradni. Ne adjuk tehát vissza a másoktól kapott sértéseket, bántásokat, sebeket, hanem szeretettel viszonyuljunk azokhoz is, akik emberi gondolkodás szerint nem érdemlik meg! Ez az irgalmasság! Ne felejtsük el, hogy Isten kegyelme nélkül már mi is rég megérdemeltük volna a halált, és még mindig süt ránk a nap, sőt Krisztus önfeláldozásából még örök életet is nyerhetünk!

■ Juhászné Szabó Erzsébet

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Rovatvezetők**: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kőháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.